

COI Focus

SOMALIË

Veiligheidssituatie in Mogadishu

19 februari 2016 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele asielaanvragen. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van de asielaanvraag. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual asylum applications. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the asylum application. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Korte geschiedenis	4
2. Huidige toestand van het conflict	5
3. Strijdende partijen	10
3.1. Gewapende groeperingen die geen deel uitmaken van de regering.....	10
3.1.1. Al-Shabaab	10
3.1.2. Andere milities	13
3.2 Nationale en internationale strijdkrachten	14
3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten.....	14
3.2.2. African Union Mission in Somalia (AMISOM)	16
3.2.3. Andere mogendheden	17
4. Typologie van het geweld	18
4.1. Complexe aanslagen	21
4.2. Doelgerichte moordaanslagen	24
4.3. Andere gewelddadige incidenten	26
4.4. Criminaliteit	28
5. Doelwitten van het geweld	29
6. Geografische verdeling van het geweld	32
7. Verplaatsingen van de bevolking	35
7.1. Vluchtelingen	35
7.1.1. Opvang in de regio	35
7.1.2. Terugkeer.....	36
7.1.3. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk.....	38
7.2. IDP's	39
8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven	41
8.1 Handhaven van de veiligheid.....	41
8.2 Situatie van vrouwen en kinderen	44
8.2.1. Vrouwen.....	44
8.2.2. Kinderen	45
8.3 Dagelijks leven en humanitaire situatie	46
Samenvatting	49
Bibliografie	50

Inleiding

Deze COI Focus beschrijft de veiligheidssituatie in de Somalische hoofdstad Mogadishu, in het bijzonder voor de periode tussen 1 januari 2015 en 19 februari 2016. Dit document is een update van de COI Focus Somalië van 3 februari 2015 over de veiligheidssituatie in Mogadishu.

Hoewel de veiligheidsanalyse in Mogadishu centraal staat, handelt een deel van de informatie (bijvoorbeeld die met betrekking tot de strijdende partijen) ook over andere delen van Zuid- en Centraal-Somalië. Indien nodig maakt Cedoca duidelijk of de informatie enkel voor de hoofdstad geldt. De politieke ontwikkelingen en de veiligheidssituatie in geheel Zuid- en Centraal-Somalië komen aan bod in het tweede hoofdstuk.

Dit document beslaat acht hoofdstukken. Het eerste deel tekent kort de historische achtergrond van de oorlog in Somalië. Hoofdstuk twee bespreekt de huidige toestand van het gewapend conflict in geheel Zuid- en Centraal-Somalië. Het derde hoofdstuk biedt een overzicht van de belangrijkste strijdende partijen, zowel de regeringsgezinde partijen als diegene die de overheid bestrijden, zowel de lokale actoren als de internationale. De aard van het geweld dat zich voordoet in Mogadishu wordt ontleed in hoofdstuk vier, dat daarbij een overzicht biedt van de complexe aanslagen, doelgerichte moordaanslagen en andere gewelddadige incidenten die in 2015 in Mogadishu plaatsvonden. Het vijfde hoofdstuk beschrijft de doelwitten van het geweld en onderzoekt in welke mate er burgerslachtoffers vallen. Hoofdstuk zes brengt de geografische verdeling van het geweld in Mogadishu in kaart. Het zevende hoofdstuk beschrijft de situatie van vluchtelingen en *internal displaced persons* (IDP's) en kijkt of er sprake is van gedwongen of vrijwillige terugkeer naar Somalië. Hoofdstuk acht, ten slotte, onderzoekt de impact van het geweld op het dagelijkse leven op het vlak van de handhaving van de veiligheid en het respect voor de mensenrechten, de situatie van twee kwetsbare groepen, namelijk vrouwen en kinderen, en de humanitaire situatie.

Cedoca heeft zich voor dit onderzoek gebaseerd op een groot aantal publiek beschikbare lokale en internationale bronnen. Naast Somalische kranten en nieuwssites, zoals Horseed Media, Goobjoog News of Hiiraan Online, werden verschillende internationale media geraadpleegd, waaronder de British Broadcasting Corporation (BBC), Voice of America (VOA) of Al Jazeera. Cedoca deed verder een beroep op de publicaties van uiteenlopende internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's) zoals Human Rights Watch (HRW) of International Crisis Group (ICG), maar ook gouvernementele bronnen, zoals het Amerikaanse Department of State (USDOS) of Europese overheidsdiensten die *country of origin information* (COI) publiceren, en intergouvernementele bronnen, zoals de Verenigde Naties (VN) en haar verschillende instellingen of het European Asylum Support Office (EASO). Verder haalde Cedoca waardevolle informatie uit de publicaties van het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Brits universitair onderzoeksproject voor conflictanalyse. Ook de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) werd nader bekeken.

In dit document verwijst de term "Somalië" naar Zuid- en Centraal-Somalië. Een aparte COI Focus behandelt de veiligheidssituatie in Somaliland en Puntland.

Uiteenlopende geraadpleegde bronnen hanteren soms tot vier verschillende schrijfwijzen voor bepaalde Somalische plaats- en persoonsnamen. Cedoca tracht de meest courante schrijfwijze uit Engelstalige bronnen over te nemen.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Mogadishu voortdurend op. Als er zich belangrijke ontwikkelingen ter plaatse voordoen, zal Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bijwerken.

1. Korte geschiedenis

De val van president Siad Barre dompelt Somalië in 1991 in chaos. Verschillende tijdelijke autoriteiten volgen elkaar na 2000 op. Het land wordt nadien alom beschouwd als een *failed state*.¹

De politieke en militaire situatie van Somalië wijzigt drastisch vanaf augustus 2011, wanneer de islamistische rebellen van Al-Shabaab uit Mogadishu worden verdreven. In mei 2012 is hun volledige terugtrekking uit de hoofdstad een feit.² Tot midden 2011 controleert de centrale regering nauwelijks enkele wijken van Mogadishu. Midden 2012 voert het Somalische leger samen met regeringsgezinde militieën en de African Union Mission in Somalia (AMISOM), maar ook met steun van Ethiopië en Kenia, een militair offensief uit. Deze operatie beperkt de tot dan vrijwel totale invloed van Al-Shabaab op het zuiden en het centrum van Somalië.³

Midden 2012 behoudt Al-Shabaab, dat bijna al zijn grote bolwerken is verloren, nog steeds de controle over het grootste deel van Zuid- en Centraal-Somalië. De islamistische beweging is ook nog steeds in staat spontane guerrilla-aanvallen uit te voeren, met name in de hoofdstad. AMISOM en de regeringsgezinde troepen rukken verder op. De islamistische militanten geven de havenstad Kismayo op 10 september 2012 op.⁴

Onder impuls van de internationale gemeenschap worden in de tweede helft van 2012 politieke hervormingen opgestart. Dit leidt op 1 augustus 2012 tot de goedkeuring van een voorlopige grondwet.⁵

Wegens de aanhoudende gevechten en het ontbreken van een duidelijke staatsstructuur neemt de Somalische bevolking geen deel aan het politieke proces. Na een gespannen onderhandeling tussen de verschillende clans duidt een comité van clanhoofden in augustus 2012 de volksvertegenwoordigers aan.⁶ Op 20 augustus 2012 wordt Mohamed Osma Jawari verkozen tot voorzitter van het parlement.⁷ Het parlement kiest op 10 september 2012 Hassan Sheikh Mohamud tot president van de republiek. Hij volgt uittredend president Sharif Sheikh Ahmed op, die in 2009 de overgangsinstellingen had vervoegd waar hij als hoofd van een islamistische opstand tegen streed. Hassan Sheikh Mohamud is de eerste Somalische president die in Mogadishu wordt verkozen sinds de internationale gemeenschap zich achter de heropbouw van het land heeft geschaard. Zijn voorgangers werden om veiligheidsredenen allemaal in naburige landen verkozen.⁸ Begin november 2012 treedt er dan een door het parlement goedgekeurde regering aan.⁹

Begin maart 2014 lanceren AMISOM en het Somalia National Army (SNA) Operation Eagle. Ze veroveren gebied op Al-Shabaab in de regio's Gedo, Bay, Bakool, Hiiraan, Galgaduud, Shabelle Dhexe en Shabelle Hoose.¹⁰ In september 2014 start een tweede operatie, Operation Indian Ocean, die zich concentreert op strategische kuststeden. AMISOM en SNA bevrijden acht steden, waaronder de bolwerken Barawe en Adale.¹¹ Ook daarna neemt de coalitie nog nieuwe steden en dorpen in.¹²

¹ Foreign Policy (Traub J.), 31/05/2013, [url](#)

² Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), 08/05/2013, [url](#)

³ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 30/11/2012, [url](#)

⁴ Réseau de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J.G.), 15/06/2012, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 30/11/2012, pp. 24-25, [url](#)

⁵ Réseau de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J.G.), 15/06/2012, [url](#)

⁶ Agence France-Presse (AFP), 10/09/2012, [url](#)

⁷ Réseau de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J.G.), 15/06/2012, [url](#)

⁸ Agence France-Presse (AFP), 10/09/2012, [url](#)

⁹ France Diplomatie, 15/11/2012, [url](#)

¹⁰ United Nations Security Council, 12/05/2014, [url](#)

¹¹ Office of the President of Somalia, 27/10/2014, [url](#)

¹² Sabahi Online, 29/01/2015, [url](#)

In 2013 en in 2014 verzwakken opeenvolgende crisissen de regering. De machtsstrijd tussen de president en de premier leidt sinds 2000 tot steeds terugkerende politieke crisissen, aldus Integrated Regional Information Networks (IRIN).¹³

2. Huidige toestand van het conflict

Op politiek vlak doen zich in 2015 opnieuw spanningen binnen de regering voor, die de secretaris-generaal van de VN in zijn rapport van september 2015 samenvat.¹⁴ Op 12 augustus 2015 dienen ongeveer 90 Somalische parlementsleden een motie van wantrouwen in tegen de Somalische president. Op 13 oktober 2015 beslist de parlementsvoorzitter dat de motie ongeldig is.¹⁵ Op 8 februari 2016 dienen opnieuw 54 parlementsleden een motie van wantrouwen in tegen de president.¹⁶

Eind september 2015 richt de Somalische regering het National Consultative Forum (NCF) op, dat federale en regionale politieke vertegenwoordigers telt naast leden van de civiele maatschappij. Nu het federaal parlement heeft beslist dat de omstandigheden niet rijp zijn voor algemeen enkelvoudig stemrecht, zoals ook vele Somalische en buitenlandse waarnemers al aangaven,¹⁷ moet het NCF het kader voor de parlements- en presidentsverkiezingen van 2016 uittekenen, aldus Somalia Newsroom.¹⁸ Eind januari 2016 keurt de regering de door het NCF voorgestelde procedure goed voor de verkiezing van het nieuwe parlement, dat zal bestaan uit twee kamers.¹⁹ In februari 2016 start het parlement de werkzaamheden voor de herziening van de voorlopige grondwet.²⁰

Eind oktober 2015 treedt in Mogadishu een nieuwe burgemeester aan, Yusuf Hussein Jimale, een vertrouweling van de Somalische president, aldus Radio Dalsan.²¹

De secretaris-generaal van de VN vindt dat de vorming van federale staten in heel het land vordert. Op 15 augustus 2015 verkiest de Jubba Regional Assembly Sheikh Ahmed Madobe tot president van de Interim Jubba Administration (IJA).²² Deze regionale overheid oefent echter niet in alle regio's invloed uit. De IJA heeft geen aanwezigheid in de regio Jubba Dhexe, die grotendeels in handen is van Al-Shabaab en heeft ook geen controle over het volledige grondgebied van Jubba Hoose. In de regio Gedo is de vorige gouverneur dan weer in een politiek conflict met de IJA verwickeld.²³

Voor de regio's Bay, Bakool en Shabelle Hoose stelt de president van de Interim South West Administration (ISWA), Sharif Hassan Sheikh Adan, in maart 2014 een regering samen. Op 28 december 2015 wordt het regionale parlement beëdigd.²⁴ Op 25 december 2015 vormen de districten Yeed, Aato en El Barde in Bakool een autonome administratie die ze Upper Bakool of Bakool Sare noemen. Ze stellen dat hun gemeenschap door de ISWA gemarginaliseerd wordt.²⁵

¹³ Integrated Regional Information Networks (IRIN), 13/01/2014, [url](#)

¹⁴ United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 1, [url](#)

¹⁵ Shabelle Media Network, 14/10/2015, [url](#); Hiiraan Online, 14/10/2015, [url](#)

¹⁶ Shabelle Media Network, 08/02/2016, [url](#)

¹⁷ Somalia Newsroom, 01/07/2015, [url](#); Sahan Journal (Jama-Aflaawe M.), 28/04/2015, [url](#); United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

¹⁸ Somalia Newsroom, 01/10/2015, [url](#); Somalia Newsroom, 23/10/2015, [url](#)

¹⁹ Goobjoog News, 28/01/2016, [url](#); Somalia Newsroom, 02/02/2016, [url](#)

²⁰ Goobjoog News, 16/02/2016, [url](#); Goobjoog News, 07/02/2016, [url](#)

²¹ Radio Dalsan, 26/10/2015, [url](#); Hiiraan Online, 26/10/2015, [url](#)

²² United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 2, [url](#); Somalia Newsroom, 18/09/2015, [url](#)

²³ Shabelle Media Network, 29/10/2015, [url](#); Shabelle Media Network, 30/10/2015, [url](#)

²⁴ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 2, [url](#)

²⁵ Somalia Newsroom, 29/12/2016, [url](#); United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 3, [url](#)

Midden juni 2015 richt een regionale conferentie de nieuwe deelstaatregering Galmudug Interim Administration (GIA) op. Het regionale parlement verkiest een president, Abdikarim Hussein Guled. Om een conflict met Puntland te ontwijden heeft de deelstaatregering zijn grondwet herzien en elke aanspraak op het noorden van de regio Mudug geschrapt.²⁶ De secretaris-generaal van de VN stelt in januari 2016 echter vast dat politiek wantrouwen tussen de Galmudug en Puntland heeft geleid tot gewapende gevechten op 22 november 2015, in de stad Galkayo. Volgens twee experts van ICG raken duizenden personen tijdelijk ontheemd, komen minstens 40 personen om en zijn er honderden gewonden. Sinds een staakt-het-vuren gesloten door de presidenten van beiden deelstaten op 2 december 2015 is het volgens de VN-secretaris-generaal rustig gebleven.²⁷ Volgens de experts van ICG is de top-down aanpak van de vorming van deelstaten, zonder gelijktijdige verzoening tussen clans, de oorzaak van dergelijk geweld.²⁸

Een afsplitsing van de volgens HRW²⁹ islamistische soefimilitie Ahlu Sunna Wal Jama'a (ASWJ), de Sufagroep, die de regio rond Dushamareb in handen heeft sinds juni 2015, richt er op 1 juli 2015 een rivaliserende overheid op. De United Nations Monitoring Group on Somalia and Eritrea (UN Monitoring Group) ziet in dit conflict een bedreiging voor de stabiliteit: een voormalige bondgenoot van AMISOM en het Somalische leger is nu opnieuw een tegenstander geworden.³⁰ Begin september 2015 sluit de GIA een akkoord met ASWJ, maar op 8 september 2015 vinden er opnieuw gevechten plaats tussen de twee groepen.³¹ De Intergovernmental Authority on Development (IGAD) is ondertussen een nieuwe dialoogronde gestart, aldus de secretaris-generaal van de VN.³²

Op 8 augustus 2015 lanceert de federale regering de vorming van een tijdelijk bestuur in de regio's Shabelle Dhexe en Hiiraan.³³ Beide regio's trachten samen met de federale regering in een conferentie die in januari 2016 van start gaat concrete afspraken te maken over de vorming van een deelstaat.³⁴

Tijdens een gesprek met de Danish Immigration Service in mei 2015 stelt een vertegenwoordiger van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) in Somalië dat de richtlijnen van 2014 nog steeds gelden en dat de veiligheidssituatie in de meeste delen van Zuid- en Centraal-Somalië nog steeds instabiel is.³⁵ De secretaris-generaal van de VN noemt de veiligheidssituatie in zijn rapporten van september 2015 en van januari 2016 eveneens instabiel.³⁶ ICG, dat de situatie in 2015 meestal als ongewijzigd beschouwt, ziet in september 2015 een verslechtering.³⁷

Na twee offensieven tegen Al-Shabaab in 2014, lanceren AMISOM en het SNA samen met Keniaanse en Ethiopische troepen op 19 juli 2015 een nieuw offensief, Operation Jubba Corridor. Op 23 en 24 juli 2015 nemen ze respectievelijk Baardheere in de regio Gedo en Diinsoor in de regio Bay in. Diinsoor werd sinds de verovering van Barawe in oktober 2014 beschouwd als hoofdkwartier van Al-Shabaab. AMISOM viseert ook posities van Al-Shabaab in de regio's Hiiraan en Galgaduud.³⁸ Op 11

²⁶ United Nations Security Council, 19/10/2015, [url](#)

²⁷ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 2, [url](#); In Pursuit of Peace (International Crisis Group (ICG)) [blog], 10/12/2015, [url](#)

²⁸ In Pursuit of Peace (International Crisis Group (ICG)) [blog], 10/12/2015, [url](#)

²⁹ Human Rights Watch (HRW) (Bader L.), 19/02/2015, [url](#)

³⁰ United Nations Security Council, 19/10/2015, [url](#)

³¹ Shabelle News, 08/09/2015, [url](#); Hiiraan Online, 28/08/2015, [url](#); Somalia Newsroom, 01/10/2015, [url](#); Somalia Newsroom, 10/07/2015, [url](#)

³² United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 2, [url](#)

³³ United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 2, [url](#)

³⁴ Hiiraan online, 13/01/2016, [url](#); Shabelle Media Network, 13/01/2016, [url](#); United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 2, [url](#)

³⁵ Danish Immigration Service, 09/2015, p. 12, [url](#)

³⁶ United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 13, [url](#)

³⁷ International Crisis Group (ICG), 01/10/2015, [url](#)

³⁸ United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

---

februari 2016 neemt AMISOM zonder strijd de controle over de stad Biya-Adde in de regio Shabelle Dhexe van Al-Shabaab over.³⁹

Verschillende gesprekspartners van de Danish Immigration Service stellen in mei 2015 dat AMISOM en het Somalische leger in de onmiddellijke omgeving van steden die ze in handen hebben, regelmatig strijd leveren met Al-Shabaab. De dorpen in de nabijheid van die steden kunnen dan ook meerdere keren van bezetter wisselen.⁴⁰ Dit is onder meer tussen juli en oktober 2015 het geval in verschillende regio's zoals Bay, Gedo, Galmudug.⁴¹ Na de aanvallen door Al-Shabaab op basissen van AMISOM in juli en september 2015, verlaat AMISOM preventief enkele van haar basissen en laat het gebied aan Al-Shabaab.⁴² Zo verlaat AMISOM in november 2015 nog een basis in Fidow, op de grens tussen Hiiraan en Shabelle Dhexe.⁴³ Op 28 december 2015 slaagt Al-Shabaab erin gedurende enkele uren de controle over de stad Qoryoley in Shabelle Hoose over te nemen.⁴⁴ Tussen 5 en 8 februari 2016 neemt Al-Shabaab gedurende twee dagen de controle over de stad Merka, in de regio Shabelle Hoose.⁴⁵ Na een aanval door Al-Shabaab op Somalische militaire basissen in de stad Afgoye in Shabelle Hoose op 15 februari 2016, ontkent de vice-gouverneur berichten dat Al-Shabaab gedurende enkele uren de controle over de stad zou hebben genomen.⁴⁶

Volgens informatie van internationale organisaties die in mei 2015 werd opgetekend door de Danish Immigration Service, heeft Al-Shabaab nog steeds het grootste deel van Zuid- en Centraal-Somalië in handen. Het gaat dan vooral om de rurale gebieden tussen de steden die AMISOM en het Somalische leger in handen hebben. Het is onmogelijk te bepalen waar de aanwezigheid en invloed van Al-Shabaab begint en stopt. Het is evenmin mogelijk met zekerheid te zeggen in hoeverre AMISOM en het Somalische leger controle hebben over de gebieden buiten de stadscentra die ze in handen hebben.⁴⁷ Een rapport van het Oostenrijkse Bundesamtes für Fremdenwesen und Asyl (BFA) van oktober 2015 brengt dit in kaart. De auteur benadrukt dat de grenzen van deze invloedssferen relatief en veranderlijk zijn.⁴⁸

---

³⁹ Goobjoog News, 12/02/2016, [url](#)

⁴⁰ Danish Immigration Service, 24/09/2015, p. 7, [url](#)

⁴¹ Goobjoog News, 08/09/2015, [url](#); United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 10, [url](#); Goobjoog News, 04/09/2015, [url](#); Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), 24/10/2015, [url](#); Shabelle Media Network, 13/10/2015, [url](#)

⁴² United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 3, [url](#)

⁴³ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 3, [url](#)

⁴⁴ Shabelle Media Network, 30/12/2015, [url](#)

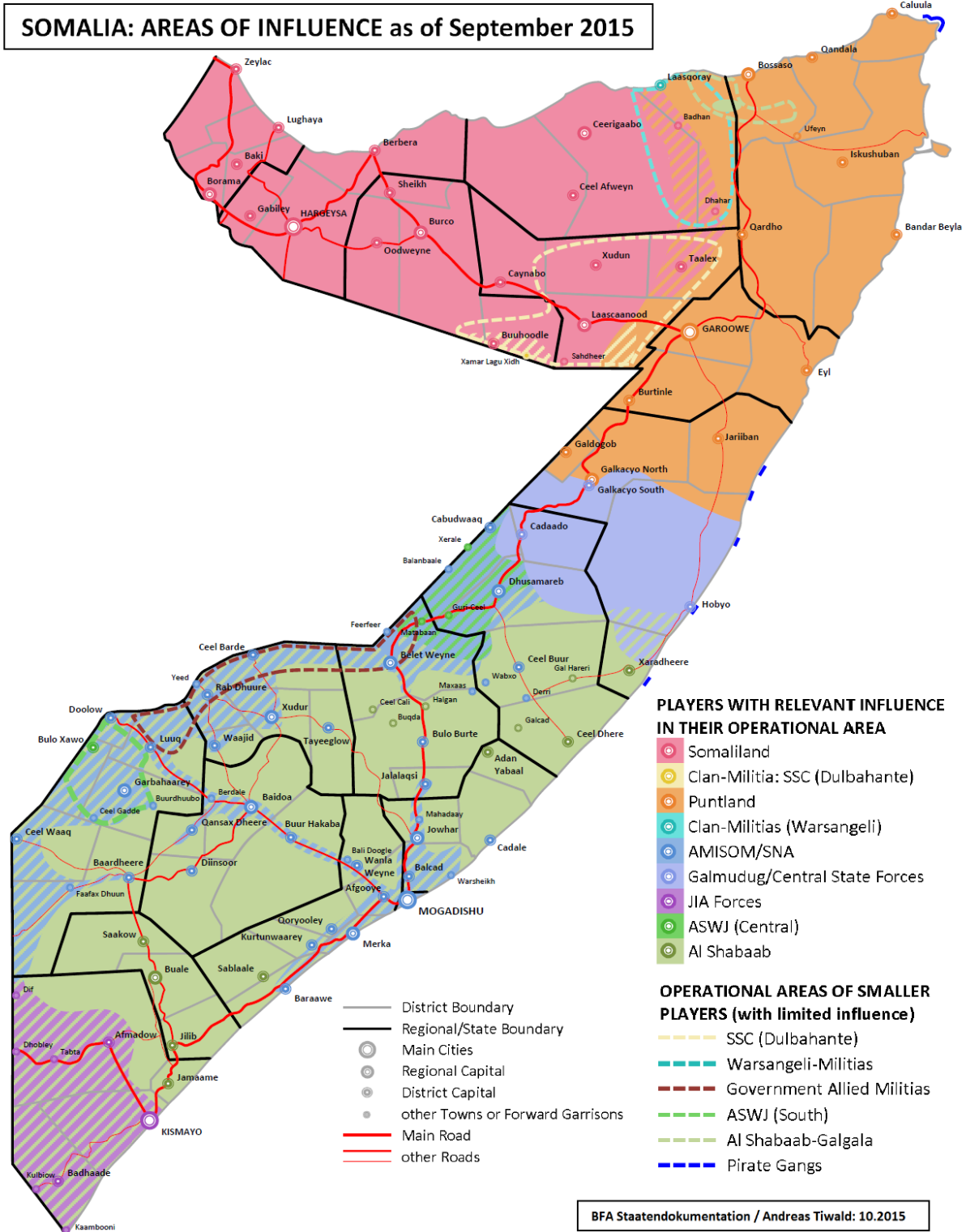
⁴⁵ Goobjoog News, 08/02/2016, [url](#)

⁴⁶ Jowhar online, 16/02/2016, [url](#)

⁴⁷ Danish Immigration Service, 24/09/2015, p. 7, [url](#)

⁴⁸ Danish Immigration Service, 24/09/2015, p. 7, [url](#); Bundesamtes für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, pp. 8-10, [url](#)

Somalië: invloedssfeer per regio⁴⁹

⁴⁹ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 8, [url](#)

Al-Shabaab probeert de situatie in gebieden die ze uit handen moest geven te destabiliseren door *hit-and-run*-aanslagen en asymmetrische oorlogsvoering.⁵⁰ Zo voert Al-Shabaab in 2015 en 2016 meermaals aanvallen op konvooien en posities van AMISOM uit.⁵¹ Op 18 juni 2015 voert Al-Shabaab een aanslag uit in Adaado tegen een conferentie voor de oprichting van een deelstaat in de centrale regio.⁵² De islamistische beweging voert ook meerdere grootschalige aanvallen uit op basissen van AMISOM: op 26 juni 2015 in Leego in de regio Bay en op 1 september 2015 in Janaale in de regio Shabelle Hoose. Bij deze aanvallen doodt het tientallen buitenlandse soldaten.⁵³ Bij een aanval op een basis van het Somalische leger in Kismayo in augustus 2015 doodt Al-Shabaab 25 soldaten, aldus Garowe Online.⁵⁴ Op 15 januari 2016 voeren enkele honderden strijders van Al-Shabaab een aanval uit op de AMISOM-basis in El Adde, in de regio Gedo. Al Shabaab beweert dat het meer dan 100 Keniaanse soldaten doodt. De Keniaanse autoriteiten blijven vaag over het aantal slachtoffers. Na de aanval voert de Keniaanse luchtmacht luchtaanvallen uit op omliggende dorpen. Daarbij vallen volgens nieuwsberichten ook burgerslachtoffers.⁵⁵

Volgens UNHCR lijden humanitaire operaties onder de onveiligheid op verbindingswegen tussen steden, waar Al-Shabaab maar ook het leger en milities controleposten en blokkades oprichten.⁵⁶ Verschillende gesprekspartners van de Danish Immigration Service wijzen op het risico van dergelijke checkpoints voor burgers, die afgeperst, mishandeld of aangehouden kunnen worden.⁵⁷

Bij het geweld tussen de verschillende conflictpartijen slaan inwoners op de vlucht, aldus Somali Update,⁵⁸ en vallen burgerslachtoffers. Zo doden regeringstroepen volgens Goobjoog News op 20 juli 2015 vijftig burgers bij een vuurgevecht met Al-Shabaab in het dorp Raamo. In Merka doodt AMISOM op 21 juli 2015 twaalf burgers na een aanval met handgranaten, en opnieuw zes op 31 juli. Op 25 juli 2015 doodt een vermoedelijk Amerikaanse drone minstens tien burgers in de regio Bay.⁵⁹

Volgens de secretaris-generaal van de VN zijn er in de periode tussen 1 mei en 31 augustus 2015 bij clangeweld en tijdens het offensief van AMISOM en het Somalische en Ethiopische leger 113 burgerslachtoffers gemeld. Clangeweld doet zich in deze periode onder meer voor in de regio's Hiiraan en Jubba, in de steden Galkayo in de regio Mudug en in Afgoye en Merka in de regio Shabelle Hoose, aldus het BFA, en in Shabelle Dhexe, aldus de UN Monitoring Group.⁶⁰ Zoals hoger vermeld vallen in november ook dodelijke slachtoffers bij geweld in Galkayo.⁶¹ Er vallen ook burgerslachtoffers als gevolg van gewelddaden van Al-Shabaab of van onbekende aanvallers.⁶²

Al-Shabaab oefent een volledige maatschappelijke controle uit over de gebieden die ze in handen heeft. Volgens de Danish Immigration Service is de omvang van mensenrechtenschendingen in Al-Shabaabgebied niet gekend, maar zijn er meldingen van misbruik op willekeurige basis, zoals

⁵⁰ Danish Immigration Service, 24/09/2015, p. 7, [url](#)

⁵¹ International Crisis Group (ICG), 01/10/2015, [url](#); United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 3-4, [url](#)

⁵² Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), 24/10/2015, [url](#)

⁵³ United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

⁵⁴ Garowe online, 23/08/2015, [url](#); African Union Mission in Somalia (AMISOM), 23/08/2015, [url](#); United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

⁵⁵ Somalia Newsroom, 15/01/2016, [url](#); Shabelle Media Network, 22/01/2016, [url](#); Shabelle Media Network, 20/01/2016, [url](#); Shabelle Media Network, 27/01/2016, [url](#); Goobjoog News, 18/01/2016, [url](#)

⁵⁶ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 30/06/2015, [url](#)

⁵⁷ Danish Immigration Service, 24/09/2015, pp. 24, 41, 47, [url](#)

⁵⁸ Somali Update, 22/07/2015, [url](#)

⁵⁹ Goobjoog News, 02/08/2015, [url](#)

⁶⁰ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, pp. 15-16, [url](#)

⁶¹ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 2, [url](#)

⁶² United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 11, [url](#)

afpersing, mishandeling, onwettige arrestaties en detenties, amputaties en onthoofdingen.⁶³ Er zijn ook verschillende meldingen van executies voor verraad, aldus Somali Current.⁶⁴

De terreinwinst van het Somalische leger en AMISOM gaat voor de burgers gepaard met het risico op wraakacties van Al-Shabaab. Gesprekspartners van de Danish Immigration Service, die in mei 2015 een missie naar Mogadishu en Nairobi ondernam, stellen dat Al-Shabaab vaak aanwezig is buiten de plaatsen die AMISOM en de Somalische overheid in handen hebben. De gesprekspartners wijzen er ook op dat het onstabiele politieke klimaat in Zuid- en Centraal-Somalië ook clanconflicten, eigendomsconflicten, criminaliteit en lokale machtsstrijden in de hand werkt. Al-Shabaab eist de verantwoordelijkheid voor dergelijk geweld soms onterecht op.⁶⁵

3. Strijdende partijen

3.1. Gewapende groeperingen die geen deel uitmaken van de regering

3.1.1. Al-Shabaab

Organisatie en structuur

Sinds de nederlaag eind 2006 van de Unie van de Islamitische Rechtbanken (UIR), een groep van vijftien Somalische islamitische rechtbanken die de sharia wilde invoeren, heeft Harakat al Shabaab Al-Mujahidin of kortweg Al-Shabaab ("de jeugd", in het Arabisch) zich laten gelden als de belangrijkste tegenstander van de federale regering en AMISOM. Al-Shabaab is ontstaan uit de radicale tak van UIR.¹⁰² De islamistische groepering wil de invoering van een islamitisch theocratisch regime, en legt in de zones onder haar controle een strenge interpretatie van de sharia op.¹⁰³

Op 1 september 2014 doodt een Amerikaanse drone de toenmalige leider of emir van de groep, Ahmed Abdi Godane alias Abu Zubayr. Al op 6 september 2014 duidt de groep een nieuwe emir aan, Shaykh Ahmad Umar Diriye alias Abu Ubaidah.¹⁰⁴

Volgens de UN Monitoring Group was de sterke positie van de vorige leider Godane gedeeltelijk te verklaren door de centrale rol van Amniyat, de geheime dienst van Al-Shabaab.¹⁰⁵ Experts zoals Matt Bryden van de in Nairobi gevestigde denktank Sahan, Muhyadin Ahmed Roble van The Jamestown Foundation of Ken Menkhaus van het Davidson College in North Carolina, beschouwen Amniyat als het meest efficiënte en gevreesde segment van de groep, verantwoordelijk voor spionage, infiltraties tegen vijandelijke doelwitten en doelgerichte aanslagen.¹⁰⁶

Op 30 december 2014 doodt een Amerikaanse drone het nieuwe hoofd van Amniyat, Abdishakur Tahlil.¹⁰⁷ Op 31 januari 2015 of 1 februari 2015 wordt het hoofd van buitenlandse operaties, Abdi

⁶³ Danish Immigration Service, 24/09/2015, p. 17, [url](#)

⁶⁴ Somali Current, 14/09/2015, [url](#)

⁶⁵ Danish Immigration Service, 24/09/2015, p. 12, [url](#)

¹⁰² Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J-G.), 15/06/2012, [url](#)

¹⁰³ Council on Foreign Relations (CFR) (Masters J.), 09/07/2013, [url](#) ; Radio France internationale (RFI) (Chanda T.), 10/04/2015, [url](#)

¹⁰⁴ Voor meer informatie over Godane en de andere leiders van de beweging, zie: Agence France-Presse (AFP), 04/07/2013, [url](#); The Jamestown Foundation (West S.), 07/11/2014, [url](#)

¹⁰⁵ United Nations Security Council, 12/07/2013, [url](#)

¹⁰⁶ The Jamestown Foundation (Roble M.A.), 23/01/2015, pp. 6-8, [url](#) ; Global Observatory (Menkhaus K.), 07/07/2014, [url](#) ; Sahan (Bryden M.), 04/2015, p. 7, [url](#) ; United States Department of State, 21/04/2015, [url](#)

¹⁰⁷ British Broadcasting Corporation (BBC), 31/12/2014, [url](#)

Nur Mahdi alias Yusuf Dheeq, door een Amerikaanse drone gedood.¹⁰⁸ Volgens VN-rapporten komt ook zijn directe opvolger, Adan Garaar, op 12 of 13 maart 2015 bij een drone-aanval om.¹⁰⁹ Op 2 december 2015 komt Abdirahman Sandhere, een *senior leader* van Al-Shabaab, aldus het Pentagon om bij een drone-aanval.¹¹⁰ Op 18 februari 2016 zegt Kenia Mahad Karate, een prominent leider van Amniyat, te hebben gedood, maar Al-Shabaab ontkent.¹¹¹

Nadat Godane in februari 2012 trouw had gezworen aan Al Qaida, ontstaat er ernstige interne verdeeldheid binnen Al-Shabaab tussen de meer gematigde nationalist, waaronder Ibrahim Haji Jama Mead alias Al-Afghani, de stichter van de islamistische groepering, en de radicalere internationalisten, waaronder leider Godane.¹¹² Eind juni 2013 komt het tot gevechten tussen deze twee vleugels, aldus *Jeune Afrique* en ICG.¹¹³ Volgens Matt Bryden slaagt Godane erin de beweging te zuiveren van tegenstanders en blijft sindsdien de aan Al Qaida gelieerde "extremist fringe" over.¹¹⁴

Schattingen over het aantal militanten lopen fel uiteen. De UN Monitoring Group geeft in zijn rapport van juli 2013 een ruwe schatting van 5.000 strijders.¹¹⁵ In april 2015 schat Radio France internationale (RFI) het aantal militanten van Al-Shabaab tussen de 5.000 en 9.000, zowel lokale rekruten als buitenlandse strijders en uit de diaspora teruggekeerde Somaliërs.¹¹⁶ Volgens onderzoekster Vanda Felbab-Brown van het Brookings Institution zou het om 6.000 strijders gaan, waarvan 1.500 tot de radicale Amniyat behoren.¹¹⁷ Een journalist van *The New York Times*, ten slotte, heeft het over een 3.000-tal militanten.¹¹⁸

In februari 2014 stelt Bryden dat Al-Shabaab nog amper steun vindt bij de bevolking. De meeste Somaliërs zijn vervreemd van de groep door de draconische stijl van besturen en het geweld tegen burgers.¹¹⁹ Volgens een artikel van april 2015 van RFI, daarentegen, zijn experts het erover eens dat Al-Shabaab nog een zekere populariteit geniet in bepaalde delen van het land.¹²⁰

De Somalische regering heeft verschillende malen officieel verklaard amnestie te verlenen aan militanten van Al-Shabaab die zich overgeven.¹²¹

Strategie

Sinds Al-Shabaab uit Mogadishu werd verjaagd in 2011 stelden verschillende experts, zoals Roble, Menkhaus of Bryden, een strategische koerswijziging vast. De terreurgroep anticipeerde op de militaire offensieven van AMISOM en de SNA door zich ordelijk terug te trekken. Bryden ziet een gedecentraliseerde commandostructuur en een asymmetrische oorlogsvoering die guerrilla-tactieken in rurale gebieden combineert met complexe urbane operaties, onder meer in Mogadishu. Al-

¹⁰⁸ Al Jazeera, Reuters, 06/02/2015, [url](#) ; United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 3, [url](#)

¹⁰⁹ United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 3, [url](#) ; United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 27, [url](#)

¹¹⁰ The Guardian, 07/12/2015, [url](#)

¹¹¹ Voice of America (VOA) (Milton M.), 18/02/2016, [url](#) ; Hiiraan Online, 18/02/2016, [url](#)

¹¹² Radio France internationale (RFI), 01/07/2013, [url](#) ; Combating Terrorism Center at Westpoint (Menkhaus K.), 24/02/2014, [url](#)

¹¹³ Jeune Afrique, 30/06/2013, [url](#) ; International Crisis Group (ICG), 01/07/2013, [url](#)

¹¹⁴ Center for Strategic and International Studies (CSIS) (Bryden M.), 21/02/2014, [url](#)

¹¹⁵ British Broadcasting Corporation (BBC), 24/09/2013, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC) (Chothia F.), 04/03/2013, [url](#) ; United Nations Security Council, 12/07/2013, [url](#)

¹¹⁶ Radio France internationale (RFI) (Chanda T.), 10/04/2015, [url](#)

¹¹⁷ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

¹¹⁸ The New York Times (Gettleman J.), 06/04/2015, [url](#)

¹¹⁹ Center for Strategic and International Studies (CSIS) (Bryden M.), 21/02/2014, [url](#)

¹²⁰ Radio France internationale (RFI) (Chanda T.), 10/04/2015, [url](#) ; Radio France internationale (RFI) (Grilhot G.), 03/07/2015, [url](#)

¹²¹ Voice of America (VOA), 28/10/2014, [url](#) ; Voice of America (VOA) (Billow A., Joseph D.), 28/01/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 07/09/2015, [url](#)

Shabaabs nieuwe leider, Abu Ubaidah, houdt zich aan die strategische lijn, aldus Bryden. De auteur wijst op de weerbaarheid en veerkracht van de islamistische groepering. Al-Shabaabs operationele slagkracht binnen Somalië en haar capaciteit om buiten de landsgrenzen toe te slaan zijn intact gebleven, ondanks het terreinverlies van de voorbije jaren, de dood of desertie van verschillende vooraanstaande figuren en de ernstige interne conflicten.¹²²

RFI wijst in september 2015 op een verandering van de militaire tactiek van Al-Shabaab. Enkele maanden voordien viseerde de islamistische beweging nog stedelijke centra en beoogden ze terreinwinst. Onder druk van de opmars van een nieuw militaire offensief plooit Al-Shabaab zich echter terug en neemt ze geïsoleerde, kwetsbare basissen van AMISOM in het vizier.¹²³

Terwijl bepaalde analisten de bijzonder bloedige aanslagen van Al-Shabaab in Kenia wijten aan de wanhopige situatie van de organisatie, zien andere onderzoekers een organisatie die zich weet aan te passen aan de nieuwe politieke en militaire realiteit en zo tracht relevant te blijven in de regio.¹²⁴

In een artikel van VOA van februari 2015 wijzen experts, zoals Cedric Barnes van ICG, erop dat Al-Shabaab sterk geworteld is in de Somalische maatschappij en strak georganiseerd is. Bovendien vertonen de veiligheidsdiensten, die erg op clanstructuren steunen en in zekere mate ook gepolitiseerd zijn, vele kwetsbare punten die Al-Shabaab kan uitbuiten.¹²⁵ Zo is Al-Shabaab diep geïnfiltrerd in het Somalische leger en de politie, aldus analiste Felbab-Brown van het Brookings Institution¹²⁶, en zelfs in de hoogste regionen van de regering, aldus de UN Monitoring Group.¹²⁷ Deze bron voegt toe dat de infiltratie van Al-Shabaab binnen de veiligheidsdiensten een rol speelde in minstens twee belangrijke aanslagen tegen hotels in Mogadishu in 2015.¹²⁸

Nationale en internationale allianties

Volgens een rapport van juni 2014 beschouwt ICG de behoedzame omgang met het clansysteem als een belangrijke verklaring voor de veerkracht van Al-Shabaab. De organisatie speelt clanrivaliteiten uit, weet clans die geprangd zitten tussen grote rivalen te paaien, durft tegen de gevoeligheden van bepaalde clans in te gaan en tegenstanders te treffen, maar streeft soms ook naar verzoening.¹²⁹

Verschillende bronnen zien ernstige spanningen binnen Al-Shabaab over de betrekkingen met Islamitische Staat (IS).¹³⁰ Volgens de denktank Sahan en de UN Monitoring Group vinden er in maart en mei 2015 gevechten plaats tussen militanten trouw aan Diriyeh en voorstanders van samenwerking met IS¹³¹, zoals Mahad Karate.¹³² Al-Shabaabs leiding bevestigt ondertussen haar trouw aan Al Qaida.¹³³ Eind oktober 2015 zweert Abdulqadir Mumin, de leider van een in Puntland actieve vleugel van Al-Shabaab, samen met een twintigtal volgers trouw aan IS.¹³⁴ Volgens The

¹²² The Jamestown Foundation (Roble M. A.), 14/06/2013, [url](#) ; Combating Terrorism Center at Westpoint (Menkhaus K.), 24/02/2014, [url](#) ; Center for Strategic and International Studies (CSIS) (Bryden M.), 21/02/2014, [url](#) ; Sahan (Bryden M.), 04/2015, pp. 4-5, 9-10, [url](#)

¹²³ Radio France internationale (RFI), 03/09/2015, [url](#)

¹²⁴ E-International Relations (E-IR) (Shinn D.H.), 03/07/2015, [url](#)

¹²⁵ Voice of America (VOA) (Maruf H.), 20/02/2015, [url](#)

¹²⁶ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

¹²⁷ United Nations Security Council, 15/10/2014, pp. 64-65, [url](#)

¹²⁸ United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 185, [url](#)

¹²⁹ International Crisis Group (ICG), 26/06/2014, [url](#)

¹³⁰ Somalia Newsroom, 12/03/2015, [url](#) ; Hiiraan Online, 04/10/2015, [url](#) ; Sahan (Bryden M.), 04/2015, p. 6, [url](#)

¹³¹ Sahan (Bryden M.), 04/2015, p. 6, [url](#) ; United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 26-27, [url](#)

¹³² United Nations Security Council, 12/07/2013, p. 56, [url](#) ; United States Department of State, 21/04/2015, [url](#) ; Sahan Journal (Abukar H.M.), 19/03/2015, [url](#) ; African Arguments (Abukar H.M.), 01/10/2014, [url](#)

¹³³ Sahan (Bryden M.), 04/2015, pp. 4,6, [url](#) ; Sahan Journal (Abukar H.M.), 19/03/2015, [url](#)

¹³⁴ Reuters (Sheikh A. e.a.), 23/10/2015, [url](#) ; Hiiraan Online, 23/10/2015, [url](#)

Long War Journal is het aantal overlopers beperkt.¹³⁵ Al-Shabaab viseert sindsdien leden die IS gunstig gezind zijn, aldus een rapport van de VN van januari 2016.¹³⁶

Al-Shabaab vormt volgens ICG en de UN Monitoring Group een ernstige bedreiging voor de hele regio.¹³⁷ De aanval op het winkelcentrum Westgate in Nairobi in september 2013 (minstens 67 doden), op een universiteit in Garissa in het noordoosten van Kenia in april 2015 (147 doden) en verschillende andere bloedige aanslagen in Kenia in 2014 getuigen hiervan.¹³⁸ Volgens ACLED was Al-Shabaab in 2014 de gewelddadigste *non-state actor* in Afrika, verantwoordelijk voor het grootste aantal conflictincidenten.¹³⁹

3.1.2. Andere militias

Somalië telt verschillende andere militias, waaronder de islamistische soefimilitie Ahlu Sunna wal Jama'a (ASWJ), die wordt gesteund door de Ethiopische regering en aan de zijde van het regeringsleger Al-Shabaab bestreed.¹⁴⁰ Omwille van onenigheid over de oprichting van een regionale administratie in Centraal-Somalië komt het sinds november 2014 geregeld tot gewapende confrontaties tussen een fractie van ASWJ en de Somalische strijdkrachten rondom Guri'el, het bolwerk van de militie, en Dhusamareb, de hoofdstad van de regio Galgaduud, aldus de UN Monitoring Group.¹⁴¹ Begin september 2015 sluit de Galmudug Interim Administration (GIA) een akkoord met ASWJ, maar op 8 september 2015 vinden er opnieuw gevechten plaats.¹⁴²

IRIN schrijft in april 2014 dat in verschillende van de zeventien hoofdstedelijke districten een eigen militie opereert onder leiding van de districtscommissaris. De loyaliteit van deze militias tegenover de centrale regering varieert.¹⁴³ Het United Nations Department of Safety and Security (UNDSS) verklaart in november 2013 aan een delegatie van Landinfo en de Danish Immigration Service dat binnen het district de commissaris met zijn militie de machthebber is.¹⁴⁴ In februari 2014 vervangt de nieuwe burgemeester alle districtscommissarissen en ontslaat hij de militias, aldus een rapport van EASO van augustus 2014. Dat vormt een bijkomende bedreiging. Volgens een in mei 2014 door EASO geraadpleegde veiligheidsexpert heeft elke districtscommissaris een militie van 100 à 400 personen.¹⁴⁵ In de geraadpleegde bronnen vond Cedoca geen recentere informatie over deze militias.

Volgens de voorzitter van het Somalische Center for Research and Dialogue (CRD) zijn er in Zuid- en Centraal-Somalië verschillende militias actief, met name clanmilitias, militias verbonden aan zakenlui en militias loyaal aan de regering. Deze militias komen soms onderling in conflict met elkaar.¹⁴⁶

ACLED wijst op het belangrijke aandeel dat ongeïdentificeerde gewapende groepen (*unidentified armed groups*, UAGs) hebben in het geweld in Somalië. Het gaat dan niet zozeer om hun deelname

¹³⁵ The Long War Journal (Joscelyn T.), 26/10/2015, [url](#)

¹³⁶ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 4, [url](#)

¹³⁷ International Crisis Group (ICG) (Hogendoorn E.J.), 08/10/2013, [url](#) ; United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 31-32, [url](#)

¹³⁸ The Guardian, 18/07/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC), 03/04/2015, [url](#) ; Radio France internationale (RFI), 17/06/2014, [url](#) ; CAJ News Agency, 17/06/2014, [url](#) ; Shabelle Media Network, 18/06/2014, [url](#) ; Sabahi Online, 24/11/2014, [url](#) ; Sabahi Online, 02/12/2014, [url](#)

¹³⁹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Trend 2: Agents of Violence in 2014*, s.d., [url](#)

¹⁴⁰ GlobalSecurity.org, 2011, [url](#)

¹⁴¹ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 52-55, [url](#)

¹⁴² Shabelle News, 08/09/2015, [url](#) ; Hiiraan Online, 28/08/2015, [url](#) ; Somalia Newsroom, 01/10/2015, [url](#) ; Somalia Newsroom, 10/07/2015, [url](#)

¹⁴³ Integrated Regional Information Networks (IRIN), 09/04/2014, [url](#)

¹⁴⁴ Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), 12/03/2014, [url](#) ; Amnesty International (AI), 04/03/2014, [url](#)

¹⁴⁵ European Asylum Support Office (EASO), 08/2014, p. 78, [url](#)

¹⁴⁶ European Asylum Support Office (EASO), 01/12/2014, p. 2, [url](#)

aan militaire confrontaties maar eerder om hun rol bij *remote violence* (geweld waarbij de dader niet fysiek aanwezig is, zoals berrmbommen of autobommen) en geweld tegen burgers.¹⁴⁷

Volgens een onderzoek uit 2015 van het Center for Civilians in Conflict (CIVIC), een Amerikaanse organisatie die ijvert voor de bescherming van burgers in gewapende conflicten, zijn ook Somalische burgers op verschillende manieren bij het conflict betrokken. Dit gaat van deelname aan de gevechten tot de verlening van diensten aan gewapende groeperingen, zoals logistieke hulp of mediaverslaggeving. Verschillende burgers die door CIVIC werden geïnterviewd voelen zich niet zozeer verbonden met een conflictpartij, maar geraakten bij het conflict betrokken omdat ze zichzelf of hun familie wilden beschermen, omdat ze uit vrije wil of onder dwang werden gerekruteerd, om financiële motieven of omdat ze actief Al-Shabaab wilden bestrijden.¹⁴⁸

3.2 Nationale en internationale strijdkrachten

3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten

Somali National Army (SNA)

Eind 2015 telt het Somalische leger 19.800 manschappen, aldus een VN-rapport.¹⁴⁹ Volgens USDOS is het gros van de soldaten gelegerd in de regio's Shabelle Dexe, Shabelle Hoose, Bay, Bakool en Gedo. De controle van het Somalische ministerie van Defensie over haar troepen is strikter in Mogadishu en omstreken.¹⁵⁰ Analiste Felbab-Brown schrijft in juni 2015 dan weer dat het leger ongeveer 10.000 strijders telt, een erg ontoereikend aantal, aldus de auteur.¹⁵¹

In haar rapport van oktober 2015 stelt de UN Monitoring Group het wanbeheer en de corruptie binnen de federale veiligheidsdiensten aan de kaak, onder meer bij de strijdkrachten. De troepensterkte wordt systematisch overdreven door de legertop om meer fondsen binnen te rijven en de huidige omvang, structuur en samenstelling van het leger blijft onduidelijk.¹⁵² Roble van The Jamestown Foundation heeft het over "under-trained, under-equipped and poorly paid Somali soldiers [...] depleted by years of corruption, absenteeism and decay".¹⁵³ Reuters meldt in oktober 2015 dat de regering omwille van corruptie er niet in slaagt haar strijdkrachten soldij uit te keren of zelfs hen van proviand te voorzien. Dit leidt tot demotivatie, desertie en afpersing aan checkpoints door onbetaalde soldaten, zo stelt ook een rapport van de VN van januari 2016. Stig Jarle Hansen, een Noorse Somalië-expert, verklaarde nochtans aan Reuters het Somalische leger als een cruciale factor in de beveiliging van het Somalische platteland te beschouwen.¹⁵⁴

In haar rapport over de mensenrechtensituatie in 2014 stelt USDOS dat de civiele autoriteiten geen werkelijke controle uitoefenen over de veiligheidsdiensten.¹⁵⁵ Ook Felbab-Brown stelt dat de regering de strijdkrachten en de politie niet controleert, en dat het leger een amalgaam van clanmilities is.¹⁵⁶ Volgens een politicoloog die Deutsche Welle in oktober 2014 aanhaalt, trekken veel soldaten omwille van de onregelmatige verloning na hun training naar clanmilities of naar Al-Shabaab.¹⁵⁷

¹⁴⁷ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Kishi R.), 09/04/2015, [url](#)

¹⁴⁸ Center for Civilians in Conflict (CIVIC), 2015, [url](#)

¹⁴⁹ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 6, [url](#)

¹⁵⁰ United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

¹⁵¹ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

¹⁵² United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 24, [url](#)

¹⁵³ African Arguments (Roble M.A.), 09/09/2015, [url](#)

¹⁵⁴ Reuters (Jorgic D.), 08/10/2015, [url](#); United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 10, [url](#)

¹⁵⁵ United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

¹⁵⁶ Daily Nation, 23/05/2015, [url](#); Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

¹⁵⁷ Deutsche Welle (Borowski M.), 10/10/2014, [url](#)

Er bestaat veel onduidelijkheid over de integratie in het federale leger van de milities die in de deelstaten opereren, aldus Felbab-Brown.¹⁵⁸ De in mei 2015 opgerichte National Integration Commission kwam met de Interim Jubba Administration (IJA) overeen bijna 3.000 manschappen uit Jubbaland in het Somalische leger te integreren, aldus een VN-rapport van september 2015.¹⁵⁹ Eind 2015 waren meer dan 1.500 personen officieel geïntegreerd in het leger.¹⁶⁰

Hoewel de Somalische overheid van plan is 28.000 soldaten op te leiden en uit te rusten zijn de Somalische strijdkrachten niet klaar om de door AMISOM veroverde gebieden over te nemen, aldus een Amerikaans academicus in een interview met VOA begin juli 2015.¹⁶¹

Somali Police Force (SPF)

In Mogadishu opereren twee verschillende politiekorpsen, volgens het USDOS-rapport over de mensenrechtensituatie in 2014. Het ene korps staat onder controle van de federale regering, het andere onder gezag van de regionale overheid van Benadir. De federale politie is aanwezig in alle zeventien districten van de hoofdstad. De Somalische politiekorpsen krijgen bijstand, training en raad van AMISOM-politie die training en raad verstrekt. Politieofficieren in de hoofdstad danken hun positie vaak aan clan- of familiebanden, aldus USDOS.¹⁶²

Volgens de VN telde de politie eind 2015 in heel Zuid- en Centraal-Somalië ongeveer 6.750 manschappen.¹⁶³ Een in mei 2014 door EASO geraadpleegde veiligheidsexpert heeft het over 2.000 tot 3.000 manschappen in Mogadishu, naast 1.200 speciale troepen van politie en inlichtingendiensten.¹⁶⁵ Het Nederlandse ambtsbericht van december 2014 stelt dat ook de politie te kampen heeft met corruptie, wanbetaling en een gebrekkige opleiding.¹⁶⁶

Volgens AMISOM onthaalt de lokale bevolking de *community policing*, die in samenspraak met de Somalische politie wordt ingevoerd in mei 2015 in het district Hamarweyne en in september 2015 in het district Yaqshiid, enthousiast.¹⁶⁷

De Somalische regering sprak met de Interim Jubba Administration (IJA) en de Interim South-West Administration (ISWA) af een regionale politiemacht uit te bouwen, aldus een rapport van september 2015 van de secretaris-generaal van de VN. In augustus 2015 begon de VN met de screening van enkele honderden politieofficieren in Baidoa en Kismayo. Sinds augustus 2015 worden bovendien een 150-tal officieren opgeleid voor ontplooiing in recent op Al-Shabaab veroverde gebieden.¹⁶⁸

National Intelligence and Security Agency (NISA)

NISA is de belangrijkste antiterrorisme-eenheid in Mogadishu, aldus USDOS.¹⁶⁹ Volgens Felbab-Brown presteert de "paramilitary intelligence service run by the [NISA]" beter dan de andere veiligheidsdiensten, maar is het ook een brutale gepolitiseerde organisatie.¹⁷⁰

Een door de VS getrainde en aan NISA verbonden inlichtingendienst en snel interventieteam, Gaashaan (schild), dat in Mogadishu tussenkomt bij terroristische aanslagen, telde volgens VOA in

¹⁵⁸ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

¹⁵⁹ United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

¹⁶⁰ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 7, [url](#)

¹⁶¹ Voice of America (VOA) (Maruf H.), 01/07/2015, [url](#)

¹⁶² United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

¹⁶³ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 6, [url](#)

¹⁶⁵ European Asylum Support Office (EASO), 08/2014, pp. 28, 75, [url](#)

¹⁶⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 12/2014, p. 10, [url](#)

¹⁶⁷ African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Mogadishu's oldest district welcomes AMISOM community policing drive*, s.d., [url](#) ; African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Community Policing Launched in Mogadishu's Yaqshid District*, s.d., [url](#)

¹⁶⁸ United Nations Security Council, 11/09/2015, pp. 6-7, [url](#)

¹⁶⁹ United States Department of State, *Country Reports on Terrorism 2014 - Somalia*, 19/06/2015, [url](#)

¹⁷⁰ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

juli 2014 120 manschappen, verdeeld over twee eenheden, Alpha en Bravo. De opleiding van een nieuwe elitegroep, Danab (bliksem), met bijna 600 leden, zou eind 2014 worden afgerond.¹⁷¹ Een eerste eenheid zou in januari 2015 in Mogadishu worden ontplooid, aldus Sabahi Online.¹⁷² In juli 2015 heeft een officiële bron van de Verenigde Staten het over drie getrainde Danab-eenheden met in totaal 450 manschappen. Het artikel verduidelijkt niet of er al eenheden actief zijn.¹⁷³

Misbruiken door veiligheidsdiensten worden zelden door de autoriteiten onderzocht, waardoor een cultuur van straffeloosheid bestaat, aldus USDOS in haar rapport over de situatie in 2014.¹⁷⁴

3.2.2. African Union Mission in Somalia (AMISOM)

AMISOM, opgericht op 19 januari 2007 door de Vrede- en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie (AU) en op 20 februari 2007 bekrachtigd door resolutie 1744 van de VN-Veiligheidsraad, heeft als missie de ondersteuning van de federale regering bij de stabilisering van het land, onder meer door de strijd tegen Al-Shabaab, en de uitbouw van democratische instellingen.¹⁷⁵ In 2013 wordt het maximale aantal manschappen, zowel militairen als politie, verhoogd tot 22.126.¹⁷⁶ In juli 2015 stelt de Veiligheidsraad dat de situatie in Somalië zich ten vroegste eind 2016 zal lenen voor de ontplooiing van een VN-vredesmissie. De resolutie verlengt het mandaat van AMISOM tot 30 mei 2016.¹⁷⁷

AMISOM heeft een militaire, politionele en burgerlijke component.¹⁷⁸ De militaire component van AMISOM telt 21.586 soldaten.¹⁷⁹ De manschappen komen uit Burundi, Djibouti, Kenia, Ethiopië en Oeganda. Sierra Leone trok zijn contingent terug begin 2015.¹⁸⁰ Het hoofdkwartier wordt bemand door militairen uit een groter aantal Afrikaanse landen.¹⁸¹ De AMISOM-politie telt 515 agenten.¹⁸²

Mogadishu en het district Benadir vallen onder sector I van AMISOM. Volgens een veiligheidsexpert die door EASO geraadpleegd werd in mei 2014, heeft AMISOM 4.000 militairen en 400 politieagenten in Mogadishu. De AMISOM-politieagenten patrouilleren en doen ook bewakingsopdrachten.¹⁸³

Volgens waarnemers dienen de verschillende landen die troepen leveren aan AMISOM vooral eigen strategische belangen en is er sprake van een erg gebrekkige coördinatie tussen de verschillende contingenten. Hoewel de internationale troepenmacht in theorie een centrale commandostructuur heeft in Mogadishu, wijst een journalist van Sahan Journal erop dat buurlanden Kenia en Ethiopië hun troepen nabij hun landsgrens hebben gelegerd, dat ze hun eigen commandostructuur volgen en hun militaire operaties buiten het door AMISOM uitgetekende kader uitvoeren.¹⁸⁴

Verschillende waarnemers stellen dat de omvang van AMISOM niet volstaat om Zuid- en Centraal-Somalië te controleren en dat de internationale troepenmacht *overstretched* is. Ook op logistiek vlak schiet AMISOM tekort, met een gebrek aan gevechtsvliegtuigen en snelle interventietroepen. Gedurende de offensieven van AMISOM trekt Al-Shabaab zich meestal zonder veel verliezen terug.

¹⁷¹ Voice of America (VOA) (Joseph D., Maruf H.), 31/07/2014, [url](#) ; The Star (Shephard M.), 25/05/2014, [url](#)

¹⁷² Sabahi Online, 07/01/2015, [url](#)

¹⁷³ Foreign Policy (McCormick T.Y.), 02/07/2015, [url](#)

¹⁷⁴ United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

¹⁷⁵ African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Mandat de l'AMISOM*, s.d., [url](#)

¹⁷⁶ United Nations Security Council, 12/11/2013, [url](#)

¹⁷⁷ United Nations Security Council, 28/07/2015, [url](#)

¹⁷⁸ African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Frequently Asked Questions*, s.d., [url](#)

¹⁷⁹ African Union Mission in Somalia (AMISOM), *La Composante Militaire*, s.d., [url](#)

¹⁸⁰ IPI Global Observatory (Williams P.D.), 10/09/2015, [url](#)

¹⁸¹ African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Frequently Asked Questions* s.d., [url](#)

¹⁸² African Union Mission in Somalia (AMISOM), *La Police de l'AMISOM*, s.d., [url](#)

¹⁸³ European Asylum Support Office (EASO), 08/2014, p. 75, [url](#)

¹⁸⁴ Sahan Journal (Hujale M.), 08/07/2015, [url](#) ; Voice of America (VOA) (Maruf H.), 01/07/2015, [url](#) ; Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

De internationale troepenmacht weet vaak de vijand te verdrijven, maar slaagt er veel minder in hem rechtstreeks te treffen. Volgens Roble dreigt Al-Shabaab via asymmetrische oorlogsvoering de overhand te krijgen en is er dringend nood aan een strategische ommekeer bij AMISOM.¹⁸⁵

Hoewel hij weinig geloof hecht aan AMISOM's cijfers over gesneuvelde manschappen, stelt professor Williams van de George Washington University dat het vermoedelijk een van de gevaarlijkste en dodelijkste vredesmissies is die ooit in Afrika plaatsvond.¹⁸⁶

De Verenigde Naties zijn ook aanwezig in Somalië. De United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM) adviseert de Somalische regering en AMISOM inzake vredesopbouw en staatsvorming, bijvoorbeeld met betrekking tot de hervorming van de veiligheidsdiensten, de versterking van de rechtstaat of het federaliseringsproces. Het United Nations Support Office in Somalia (UNSOS), voorheen UN Support Office for AMISOM (UNSOA)¹⁸⁷, biedt dan weer logistieke steun aan de troepen van de Afrikaanse Unie (AU) en het SNA en aan UNSOM.¹⁸⁸ De 410 manschappen tellende UN Guard, ten slotte, staat in voor de bewaking van gebouwen en personeel van de VN.¹⁸⁹

Volgens een VN-rapport van januari 2016 telt de VN-missie in Somalië een 400-tal internationale en een 1.000-tal lokale medewerkers.¹⁹⁰ In oktober 2015 vraagt de VN een beduidende versterking van UNSOS omdat de huidige missie geen gelijke tred kan houden met de uitbreiding van haar taken ter ondersteuning van de groeiende nationale en internationale troepenmacht.¹⁹¹

In april 2010 ontplooidde de Europese Unie de European Union Training Mission Somalia (EUTM) met het oog op de versterking van de federale instellingen. Volgens Jane's Defence Weekly heeft de missie sinds haar oprichting aan ongeveer 5.000 Somalische militairen vorming verschaft.¹⁹²

3.2.3. Andere mogelijkheden

De buurlanden Ethiopië en Kenia zijn belangrijke actoren in het Somalische conflict omwille van uiteenlopende redenen van historische, etnische, linguïstische of politieke aard. Professor Bakary Traoré, die onderzoek doet naar vredeshandhaving in Afrika, wijst op de rol die Ethiopië sinds de jaren 1990 speelt in Somalië. De veiligheidssituatie in de regio Ogaden in het noordoosten van Ethiopië, bewoond door Somalische moslims, en de islamistische dreiging vanuit Somalië, zijn belangrijke motieven voor de verschillende militaire offensieven in Somalië in 2006 en 2011 en voor haar deelname aan de strijd tegen Al-Shabaab sinds 2012.¹⁹³

Ook een deel van de Keniaanse bevolking zijn etnische Somaliërs. Bovendien vangt Kenia honderdduizenden Somalische vluchtelingen op en werd het de voorbije jaren getroffen door verschillende ernstige aanslagen van Al-Shabaab. Nairobi komt sinds oktober 2011 tussen in Somalië. Volgens professor Traoré wil Kenia de dreiging van Al-Shabaab elimineren, een bufferzone creëren voor de hervestiging van Somalische vluchtelingen maar eveneens een semi-autonoom Jubbaland creëren en haar controle over de havenstad Kismayo verzekeren.¹⁹⁴

¹⁸⁵ Voice of America (VOA) (Maruf H.), 01/07/2015, [url](#) ; African Arguments (Roble M.A.), 09/09/2015, [url](#)

¹⁸⁶ IPI Global Observatory (Williams P.D.), 10/09/2015, [url](#)

¹⁸⁷ United Nations News Centre, 09/11/2015, [url](#)

¹⁸⁸ United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), s.d., [url](#) ; United Nations Support Office for AMISOM (UNSOA), s.d., [url](#)

¹⁸⁹ United Nations News Service, 18/05/2014 [url](#)

¹⁹⁰ United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 16, [url](#) ; United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 16, [url](#)

¹⁹¹ United Nations News Centre, 14/10/2015, [url](#)

¹⁹² IHS Jane's Defence Weekly (Tigner B.), 15/03/2015, [url](#)

¹⁹³ Traoré B., 01-06/2013, pp. 89-107, [url](#)

¹⁹⁴ Traoré B., 01-06/2013, pp. 89-107, [url](#)

In juni 2012 voegen de Keniaanse troepen zich bij AMISOM. Sinds januari 2014 maakt het Ethiopisch leger deel uit van AMISOM.¹⁹⁵

Amerikaanse Special Operation Forces (SOF) zijn ook actief in Somalië.¹⁹⁶

4. Typologie van het geweld

UNHCR schrijft in januari 2014 dat er maar een beperkte opvolging en verslaggeving is van gewelddadige incidenten in Somalië, mogelijk omwille van de beperkte bewegingsvrijheid van humanitaire organisaties.¹⁹⁷ Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken vermeldt in haar ambtsbericht van december 2014 dat het aantal gewelddadige incidenten in Somalië, en vooral in Mogadishu, hoger ligt dan het aantal gekende.¹⁹⁸ Bij gebrek aan een duidelijke opvolging van gewelddadige incidenten en slachtoffers is een exhaustief overzicht niet mogelijk.

Een analyse van het Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA), de Oostenrijkse migratie- en asiendienst, brengt het geweld in Somalië in het algemeen, en in Mogadishu in het bijzonder, in de drie eerste trimesters van 2015 in kaart. Het BFA trekt de volgende conclusies:

- Tijdens de ramadan waren er beduidende pieken van geweld.
- Ten opzichte van 2013 (gemiddeld 86 per trimester) maken aanslagen met handgranaten nauwelijks nog deel uit van Al-Shabaabs strategie gedurende de periode 2014-2015 (gemiddeld 15 per trimester).
- Het aantal doelgerichte moordaanslagen of bomaanslagen in 2015 (respectievelijk gemiddeld 46 en 19 per trimester, de ramadanmaand inbegrepen) loopt terug ten opzichte van 2013 en 2014 (gemiddeld 52 en 27 per trimester).
- Over het algemeen is het aantal terroristische activiteiten, na een piek in het derde trimester van 2013, blijvend gedaald tot een derde van dit piekmoment.
- Daarnaast lijkt Al-Shabaab echter meer en meer de voorkeur te geven aan gewapende confrontaties, die sinds 2013 verdubbeld zijn (van gemiddeld 22 per trimester in 2013 tot gemiddeld 44 in 2015).¹⁹⁹

Het BFA weet niet precies waarom Al-Shabaab haar toevlucht neemt tot gewapende confrontaties of schermutselingen, maar suggereert een tekort aan logistieke middelen of aan militanten om aanslagen uit te voeren. Ook operationele moeilijkheden kunnen een rol spelen, bijvoorbeeld om in Mogadishu mogelijke doelwitten ongemerkt te bereiken. Ten slotte meent het BFA dat Al-Shabaab ook de collaterale schade van bom- en granaataanslagen en de bijhorende imagoschade wil vermijden en de meer trefzekere "tactische schermutselingen en doelgerichte aanslagen" [vertaling] verkiest.²⁰⁰

BFA preciseert dat een overzicht van het aantal slachtoffers bij gebrek aan middelen niet mogelijk is, maar dat bepaalde aanslagen die in het rapport werden meegerekend geen slachtoffers maken

¹⁹⁵ Human Rights Watch (HRW), 09/2014, p. 14, [url](#)

¹⁹⁶ Foreign Policy (McCormick T.Y.), 02/07/2015, [url](#)

¹⁹⁷ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 01/2014, [url](#)

¹⁹⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 12/2014, p. 24, [url](#)

¹⁹⁹ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, pp. 22-23, [url](#)

²⁰⁰ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, pp. 22-23, [url](#)

(bijvoorbeeld een granaataanslag, onschadelijk gemaakte explosieven) terwijl andere aanslagen veel slachtoffers maken (bijvoorbeeld complexe aanslagen)²⁰¹.

Het universitaire onderzoekscentrum voor conflictanalyse ACLED maakte, op basis van publiek beschikbare informatie, een inventaris van incidenten die in Afrika plaatsvonden in de periode van 1 januari tot 31 december 2015. ACLED wijst erop dat de gegevens de prioriteiten van de mediaverslaggeving weerspiegelen en mogelijk het geweld onderschatten. Anderzijds staan sommige incidenten dubbel vermeld. ACLED telt in de betrokken periode 495 incidenten in Mogadishu, waarvan er 286 worden bestempeld als *battle – no change of territory*. Het gaat zowel om acties waarbij Al-Shabaab betrokken is, zoals *hit-and-run*-aanslagen tegen de ordediensten, als om gewelddadige incidenten met onbekende daders of confrontaties tussen ordediensten onderling. Daarnaast werden 123 incidenten gekwalificeerd als *violence against civilians*. Meestal zijn de daders van deze incidenten onbekend, al worden een aantal feiten toegeschreven aan de ordediensten (vooral het leger) of aan Al-Shabaab. Verder beschouwt ACLED 59 incidenten als *remote violence*. Bij iets minder dan de helft van al deze incidenten vielen één of meerdere dodelijke slachtoffers. In totaal telt ACLED 557 dodelijke slachtoffers. Dit totaalcijfer omvat zowel burgers als militairen of militanten van Al-Shabaab. Over een aantal incidenten die door ACLED van lokale bronnen werden vernomen,²⁰² inclusief incidenten waarbij doden vielen, vond Cedoca in de geraadpleegde bronnen geen verdere informatie. Voor enkele aanvallen tegen legerposten en veiligheidsdiensten waarbij meerdere doden vielen en die ACLED via Radio Andalus, de radiozender van Al-Shabaab, vernam, vond Cedoca evenmin andere informatie.²⁰³ Van 1 januari tot 13 februari 2016 telt ACLED 73 slachtoffers in Mogadishu.²⁰⁴

In een antwoord op een parlementaire vraag over de veiligheid in Mogadishu beschrijft het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken op 22 april 2015 de situatie in de hoofdstad als "onverminderd fragiel". Het "hoogste veiligheidsniveau" geldt, behalve voor de zone rond de luchthaven:

"Al-Shabaab blijft in Mogadishu, evenals voorgaande jaren, in staat om regelmatig aanslagen uit te voeren. Het geweld in Mogadishu is echter niet uitsluitend afkomstig van al-Shabaab. Ook conflicten van tribale of zakelijke aard leiden regelmatig tot gewelddadige incidenten."²⁰⁵

Lifos, de documentatiedienst van de Zweedse immigratiedienst, publiceerde in april 2015 het verslag van een fact-findingmissie van oktober 2014 naar Mogadishu, Baidoa en Nairobi. Volgens verschillende van hun bronnen vinden in Mogadishu wekelijks meerdere grote en kleine aanslagen plaats, zijn de incidenten frequenter dan in andere steden en zijn grote aanvallen couranter. Twee geraadpleegde organisaties stellen niettemin dat de veiligheid sinds 2012 licht is verbeterd.²⁰⁶

Voor de periode van september tot eind 2014 wees de secretaris-generaal van de VN op een felle toename van aanslagen van Al-Shabaab in Mogadishu met als voornaamste doelwit functionarissen van de federale overheid en vaak met burgerslachtoffers als gevolg. Naast doelgerichte moorden verwijst het rapport naar aanslagen op een hotel, een populair restaurant en op gebouwen van de Verenigde Naties en AMISOM.²⁰⁷ Voor de periode van begin tot eind april 2015 heeft een nieuw VN-

²⁰¹ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 7, [url](#)

²⁰² ACLED verwijst hierbij naar het "local source project", waarbij anonieme lokale bronnen informatie verstrekken: Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), s.d., [url](#)

²⁰³ De andere categorieën die in 2015 in Mogadishu door ACLED worden gehanteerd zijn: "non-violent activity by a conflict actor", "non-violent transfer of territory", "remote violence", "riots/protests", "violence against civilians": Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), 31/12/2015, [url](#)

²⁰⁴ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), 13/02/2016, [url](#)

²⁰⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Koenders B., Hennis-Plasschaert J.A., Ploumen L.), 22/04/2015, [url](#) ; Vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, 22/04/2015, [url](#)

²⁰⁶ Lifos - Migrationsverket, 29/04/2015, pp. 14, 16-18, [url](#)

²⁰⁷ United Nations Security Council, 23/01/2015, p. 3, [url](#)

rapport het over een volatiele veiligheidssituatie met sporadische aanvallen en met zelfmoordaanslagen en bomaanslagen van Al-Shabaab.²⁰⁸ De UN Monitoring Group verwijst in oktober 2015 naar de regelmatige complexe terreuraanslagen van Al-Shabaab in Mogadishu, in het bijzonder op hotels die vaak parlementsleden of overheidsfunctionarissen over de vloer krijgen. De meest typische strategie van de islamistische groepering is het gebruik van een *vehicle borne improvised explosive device* (VBIED) of bomauto die een bres slaat in de veiligheidszone rond het gebouw en wordt gevolgd door infiltraties van schutters of zelfmoordterroristen. Vaak dragen de militanten van Al-Shabaab tijdens deze aanvallen uniformen van het leger.²⁰⁹ In april 2015 noemde de krant *The Guardian* deze complexe aanslagen een “trademark tactic” van Al-Shabaab.²¹⁰

In de aanloop naar de islamitische ramadanmaand van 17 juni tot 16 juli 2015 verklaart de federale regering de veiligheid in Mogadishu te hebben verhoogd door de inzet van bijkomende ordediensten op openbare plaatsen en de versterking van checkpoints aan de invalswegen van de stad.²¹¹ Niettemin nemen, volgens een VN-rapport van september 2015 en volgens de internationale pers, de gewelddadige acties van Al-Shabaab toe tijdens de ramadan, net zoals de voorbije jaren.²¹² In Mogadishu gaat het om een stijging van doelgerichte moorden en complexe aanslagen opgeëist door Al-Shabaab, aldus het VN-rapport.²¹³ De UN Monitoring Group schrijft in oktober 2015 dan weer dat de verwachte piek van geweld door Al-Shabaab tijdens de ramadan uitblijft, maar dat er niettemin in Mogadishu in die periode minsten elf doden en twintig gewonden vallen.²¹⁴

The Jamestown Foundation ziet in juni 2015 een terugval van de operationele capaciteit van Al-Shabaab, dat minder zelfmoordterroristen inzet en vaker haar toevlucht neemt tot “less sophisticated, opportunistic gun-attacks”.²¹⁵ Naar aanleiding van een aanslag tegen een hotel in de vroege ochtend van 1 november 2015 spreekt de British Broadcasting Corporation (BBC) dan weer over een strategische wijziging van Al-Shabaab, dat haar operaties voorheen meestal overdag of ‘s avonds uitvoerde. Na de aanslag verklaarde de groepering zelf burgerdoden te willen vermijden.²¹⁶

Tijdens haar missie in Mogadishu en Nairobi in mei 2015 vernam de Deense immigratiedienst van verschillende bronnen dat niet alle gewelddadige incidenten in Zuid- en Centraal-Somalië aan Al-Shabaab kunnen worden toegeschreven, hoewel de groepering er wel vaak de verantwoordelijkheid voor opeist. Gewelddaden zijn vaak ook toe te schrijven aan clanrivaliteiten, zakenconflicten, criminaliteit, landconflicten of politieke twisten.²¹⁷ Ook Felbab-Brown stelt dat bepaalde aanslagen, beraamd door politieke rivalen, warlords of zakenlui, gretig door Al-Shabaab worden opgeëist.²¹⁸

Wat de algemene veiligheidssituatie in Zuid- en Centraal-Somalië betreft, stelt HRW in haar rapport over de mensenrechtensituatie in 2014 dat burgers het slachtoffer worden van confrontaties tussen de Somalische strijdkrachten en Al-Shabaab, tussen het leger en clanmilities, van gevechten tussen Somalische militairen over de controle van checkpoints en van conflicten tussen clans. In de grote delen van Zuid- en Centraal-Somalië die nog onder controle staan van Al-Shabaab neemt de

²⁰⁸ United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 2, [url](#)

²⁰⁹ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 27, 185-187, 258, [url](#)

²¹⁰ The Guardian, 14/04/2015, [url](#)

²¹¹ Horseed Media, 18/06/2015, [url](#)

²¹² Volgens Amnesty International (AI) bereikte het aantal moordaanslagen tijdens de Ramadan van juli 2014 het hoogste peil sinds Al-Shabaab uit de hoofdstad werd verdreven: Amnesty International (AI), 06/2015, [url](#)

²¹³ United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#) ; The Guardian, 10/07/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC), 21/06/2015, [url](#) ; Reuters (Sheikh A. e.a.), 21/06/2015, [url](#)

²¹⁴ United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 226, [url](#)

²¹⁵ The Jamestown Foundation (Brandon J.), 12/06/2015, pp. 1-2, [url](#)

²¹⁶ British Broadcasting Corporation (BBC), 01/11/2015, [url](#)

²¹⁷ Danish Immigration Service, 09/2015, p. 12, [url](#)

²¹⁸ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

islamistische beweging haar toevlucht tot arbitraire rechtspraak, openbare executies en geselingen en ernstige inperkingen van basisrechten, aldus het jaarrapport voor 2014 van HRW.²¹⁹

VOA stelt eind september 2015 dat Al-Shabaab, na jaren van zelfmoordaanslagen, een nieuwe militaire strategie lijkt te hebben aangenomen. VOA verwijst naar de dodelijke aanvallen tegen AMISOM-basissen in juni en september 2015 en naar de verovering van een aantal dorpen door Al-Shabaab ten koste van het Somalische leger.²²⁰

4.1. Complexe aanslagen

De onderstaande chronologie beschrijft een aantal aanslagen in Mogadishu die meerdere slachtoffers maakten. Dergelijke aanslagen krijgen veel aandacht van lokale en internationale media. Het gaat hier meestal om zogenaamde complexe aanslagen. Cedoca vermeldt hier enkel informatie over dodelijke slachtoffers, aangezien informatie over gewonden vaak minder accuraat is of door bepaalde bronnen niet wordt vermeld.

- Op 4 januari 2015 doodt een zelfmoordterrorist van Al-Shabaab met een bomauto vier burgers bij een aanslag tegen de inlichtingendienst NISA in het district Waaberi nabij de internationale luchthaven.²²¹ Volgens VOA viseerde de terrorist echter een legerkonvooi.²²²
- Op 22 januari 2015 vallen minstens drie doden bij een zelfmoordaanslag bij de ingang van het SYL-hotel. Volgens de internationale pers ontvangt het hotel op dat moment een delegatie van de Turkse president Tayyip Erdogan die het land enkele dagen later bezoekt.²²³ Agence France-Presse (AFP) spreekt van vijf doden, waaronder drie bewakers.²²⁴ Volgens meerdere bronnen worden in maart 2015 elf leden van de veiligheidsdiensten, waaronder hoge officieren en voormalige militanten van Al-Shabaab die voor de NISA werken, gearresteerd voor betrokkenheid bij deze aanslag. Ze werden later allen weer vrijgelaten, aldus de UN Monitoring Group.²²⁵
- Op 20 februari 2015 maakt Al-Shabaab meerdere slachtoffers in het Central Hotel nabij het presidentiële paleis. Twee zelfmoordaanslagen maken de weg vrij voor een aanval van militanten in het gebouw. Een woordvoerder van het paleis telt minstens 25 doden en tientallen gewonden, aldus *The Guardian* en Al Jazeera.²²⁶ Volgens een rapport van de VN komen er 28 personen om het leven, waaronder de vice-burgemeester van Mogadishu en twee parlementsleden.²²⁷
- Op 27 maart 2015 vallen militanten van Al-Shabaab na de explosie van een bomauto het Maka Al-Mukarama-hotel binnen en houden er verschillende regeringsfunctionarissen gevangen, aldus *The Guardian*.²²⁸ De volgende dag veroveren de veiligheidsdiensten de controle over het hotel. De aanval kost het leven aan minstens veertien personen waaronder de Somalische permanente vertegenwoordiger bij de VN in Genève, volgens een rapport van de VN.²²⁹ Andere bronnen tellen zeventien tot twintig slachtoffers waaronder veiligheidspersoneel en burgers.²³⁰
- Op 14 april 2015 vechten militanten van Al-Shabaab zich met een bomauto het ministerie van Onderwijs binnen. Tijdens de daaropvolgende gevechten komen acht burgers, twee soldaten, een

²¹⁹ Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#)

²²⁰ Voice of America (VOA) (Maruf H.), 30/09/2015, [url](#)

²²¹ Al Jazeera, 05/01/2015, [url](#)

²²² Voice of America (VOA), 04/01/2015, [url](#)

²²³ The Guardian, 20/02/2015, [url](#) ; Al Jazeera, 22/01/2015, [url](#)

²²⁴ Agence France-Presse (AFP), 22/01/2015, [url](#)

²²⁵ Horseed Media, 05/03/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 07/05/2015, [url](#) ; United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 187, [url](#)

²²⁶ The Guardian, 20/02/2015, [url](#) ; Al Jazeera (Mohamed H.), 21/02/2015, [url](#)

²²⁷ United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 3, [url](#)

²²⁸ The Guardian, 27/03/2015, [url](#)

²²⁹ United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 3, [url](#)

²³⁰ Al Jazeera, 28/03/2015, [url](#) ; Voice of America (VOA), 28/03/2015, [url](#)

AMISOM-soldaat en zeven islamisten om, aldus regeringsbronnen die door VOA worden geciteerd. Het ministerie bevindt zich in een versterkte sector van de hoofdstad die ook andere regeringsgebouwen telt.²³¹ Ondanks de dodentol stelt Warya Post dat de regering, zowel wat de interventie van de veiligheidsdiensten betreft als op het vlak van communicatie, snel en gecoördineerd handelde en grote vooruitgang boekte ten opzichte van de aanpak bij de aanslag op het Maka Al-Mukarama-hotel twee weken eerder.²³²

- Op 21 april 2015 ramt een bomauto het restaurant Bonoodo en komen minstens vier personen om, aldus Al Jazeera. Volgens het ministerie van Binnenlandse Zaken doden de Somalische strijdkrachten nadien zeven militanten van Al-Shabaab.²³³ Volgens VOA maakt de explosie minstens zeven slachtoffers en is het restaurant populair bij werknemers van het presidentieel paleis, al verklaart een minister dat de slachtoffers vrouwen en kinderen zijn. De aanslag wordt door de islamistische groepering opgeëist.²³⁴ BBC heeft het ten slotte over elf slachtoffers.²³⁵

- Op 21 juni 2015, enkele dagen na het begin van de ramadan, vallen militanten van Al-Shabaab met een bomauto en een schutter een trainingscentrum van de NISA aan. Volgens overheidsbronnen worden hierbij vier aanvallers gedood. Al-Shabaab verklaart een tiental leden van de inlichtingendienst te hebben gedood, aldus Reuters, maar de regering ontkent dit.²³⁶

- Op 24 juni 2015 rijdt een zelfmoordterrorist in Mogadishu met zijn bomauto in op een diplomatiek konvooi van de Verenigde Arabische Emiraten (VAE). Geen van de Arabische diplomaten raakt gewond. De VAE zijn betrokken bij een aantal veiligheidsprojecten en infrastructurele en humanitaire initiatieven in Somalië, aldus AFP. Het persagentschap heeft het over zes doden waarvan vier burgers, terwijl de BBC en Al Jazeera twaalf doden melden waarvan vier Somalische militairen.²³⁷ Een politiewoordvoerder verklaarde verder aan Reuters dat Al-Shabaab de dagen voordien zes soldaten en een oudere man hadden gedood in verschillende andere incidenten in Mogadishu en in twee andere steden in Zuid- en Centraal-Somalië.²³⁸

- Op 10 juli 2015 bestormen leden van Al-Shabaab twee hotels gelegen nabij het versterkte regeringsdistrict van Mogadishu, met name het Wehliya-hotel waar regelmatig hoge regeringsfunctionarissen over de vloer komen, en het Siyad-hotel. *The Guardian* telt minstens zes burgerslachtoffers. Minstens vier aanvallers laten het leven.²³⁹ Een VN-rapport heeft het in september 2015 over elf burgerslachtoffers.²⁴⁰

- Op 26 juli 2015 ontploft een bomauto nabij het Jazeera Palace Hotel dichtbij de internationale luchthaven. Het hotel herbergt verschillende ambassades en krijgt veel regeringsfunctionarissen en diplomaten over de vloer, aldus internationale bronnen. Al-Shabaab eist de aanslag op.²⁴¹ Een VOA heeft het later over achttien slachtoffers waaronder een Chinese diplomaat.²⁴² Ook twee Somalische journalisten komen om, aldus de International Federation of Journalists (IFJ).²⁴³

²³¹ The Guardian, 14/04/2015, [url](#) ; Al Jazeera, 14/04/2015, [url](#) ; Voice of America (VOA), 14/04/2015, [url](#)

²³² Warya Post is, naar eigen zeggen, een progressieve website die ruimte geeft aan stemmen die niet in de Somalische *mainstream* media aan bod komen: Warya Post (Abdulahi F.), 14/04/2015, [url](#)

²³³ Al Jazeera, 21/04/2015, [url](#)

²³⁴ Voice of America (VOA) (Billow A.), 21/04/2015, [url](#)

²³⁵ British Broadcasting Corporation (BBC), 21/04/2015, [url](#)

²³⁶ British Broadcasting Corporation (BBC), 21/06/2015, [url](#) ; Radio France internationale (RFI), 21/06/2015, [url](#) ; Reuters (Sheikh A. e.a.), 21/06/2015, [url](#)

²³⁷ Agence France-Presse (AFP), 24/06/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC), 24/06/2015, [url](#) ; Al Jazeera, 24/06/2015, [url](#)

²³⁸ Reuters (Sheikh A., Omar F.), 24/06/2015, [url](#)

²³⁹ The Guardian, 10/07/2015, [url](#) ; Al Jazeera, 11/07/2015, [url](#)

²⁴⁰ United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

²⁴¹ British Broadcasting Corporation (BBC), 26/07/2015, [url](#) ; Al Jazeera (Mohamed H.), 26/07/2015, [url](#)

²⁴² Voice of America (VOA), 27/07/2015, [url](#)

²⁴³ International Federation of Journalists (IFJ), 27/07/2015, [url](#)

Volgens de UN Monitoring Group ging het om de zwaarste lading explosieven sinds oktober 2011. Een aantal politieofficieren werd aangehouden voor betrokkenheid bij deze terreurdaad.²⁴⁴

- Op 22 augustus 2015 ontploft een bomauto nabij een restaurant, populair bij veiligheidspersoneel. Een getuige verklaart aan Horseed Media dat de vijf slachtoffers allen burgers zijn.²⁴⁵ Een VN-rapport maakt gewag van zes doden, waaronder twee burgers.²⁴⁶

- Op 21 september 2015 ontploft een door een zelfmoordterrorist bestuurde bomauto aan de ingang van Villa Somalia, het presidentiële paleis en tevens de zetel van de regering. Onder de slachtoffers bevinden zich volgens de BBC presidentiële wachters en een Turkse onderdaan.²⁴⁷ Latere berichten hebben het over minstens elf slachtoffers waaronder twee Poolse onderdanen. De aanslag wordt opgeëist door Al-Shabaab.²⁴⁸

- In de vroege ochtend van 1 november 2015 dringen militanten van Al-Shabaab, nadat ze met twee explosies een bres hebben geslagen, het Sahafi-hotel binnen en maken er, volgens de BBC en Al Jazeera, minstens vijftien doden, waaronder een volksvertegenwoordiger, een generaal en een fotograaf. Het hotel, gelegen nabij het K4-kruispunt, krijgt parlementariërs, functionarissen en zakenlui over de vloer, aldus RFI. Volgens de BBC verklaart Al-Shabaab nadien de aanval vroeg in de ochtend te hebben uitgevoerd om burgerslachtoffers te vermijden.²⁴⁹

- Op 14 december 2015 verhinderen troepen van de Afrikaanse Unie (AU) een aanval van militanten van Al-Shabaab op Mogadishu's luchthaven, Aden International Airport, aldus Somalische media. De islamistische aanvallers kwamen vanop de oceaan met twee boten.²⁵⁰

- Op 19 december 2015 vallen er minstens drie doden en verschillende gewonden wanneer militanten van Al-Shabaab het vuur openen op de wagen van de gouverneur van de regio Galgaduud en nadien een autobom laten afgaan nabij een supermarkt of winkelcentrum aan de drukke Maka Al-Mukarama-boulevard, aldus verschillende bronnen. Volgens de politie en de hulpdiensten zijn de meeste slachtoffers burgers, aldus Reuters.²⁵¹

- Op 1 januari 2016 komen drie personen (volgens een politieofficier drie militanten van Al-Shabaab) om bij een nachtelijke aanval van zwaar bewapende strijders tegen een politiekantoor in het district Heliwaa.²⁵²

- Op 2 januari 2016 maakt een zelfmoordterrorist die zich opblaast in het Village-restaurant nabij het presidentieel paleis drie gewonden, aldus AFP, of drie doden, aldus andere bronnen. Een politieofficier heeft het tegen Reuters over drie burgerslachtoffers. Volgens Al Jazeera telt het restaurant onder haar klanten journalisten en regeringsfunctionarissen. Volgens Reuters is het al de derde aanslag tegen het restaurant.²⁵³

- Op donderdag 21 januari 2016 ontploft een bomauto nabij het Beach View Hotel gelegen aan het drukke Lido Beach. Een tweede explosie treft het Lido Seafood-restaurant, aldus Al Jazeera.

²⁴⁴ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 185-186, [url](#)

²⁴⁵ Horseed Media, 22/08/2015, [url](#)

²⁴⁶ United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

²⁴⁷ British Broadcasting Corporation (BBC), 21/09/2015, [url](#)

²⁴⁸ Voice of America (VOA), 22/09/2015, [url](#) ; Radio Poland, 23/09/2015, [url](#)

²⁴⁹ British Broadcasting Corporation (BBC), 01/11/2015, [url](#) ; Al Jazeera, 01/11/2015, [url](#) ; Radio France internationale (RFI), 01/11/2015, [url](#)

²⁵⁰ Radio Dalsan, 14/12/2015, [url](#) ; Radio Dalsan (Mohamed H.), 14/12/2015, [url](#) ; Shabelle Media Network, 14/12/2015, [url](#)

²⁵¹ Hiiraan Online, 19/12/2015, [url](#) ; Hiiraan Online, 20/12/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC), 19/12/2015, [url](#) ; Reuters (Sheikh A., Omar F., Obulutsa G.), 19/12/2015, [url](#)

²⁵² Shabelle Media Network, 02/01/2016, [url](#)

²⁵³ Agence France-Presse (AFP), 02/01/2016, [url](#) ; Reuters (Sheikh A.), 02/01/2016, [url](#) ; Al Jazeera, 02/01/2016, [url](#)

Volgens de BBC was er een huwelijksceremonie aan de gang in het restaurant. Na de explosies openen de aanvallers het vuur op de aanwezigen. Verschillende bronnen tellen aanvankelijke minstens 20 doden²⁵⁴ maar de BBC maakt begin februari gewag van meer dan 40 slachtoffers.²⁵⁵ Onder de slachtoffers bevinden zich vrouwen en kinderen, aldus een politieofficier die door AFP wordt geciteerd.²⁵⁶ Volgens Goobjoog News duurt de interventie van de veiligheidsdiensten tien uur.²⁵⁷ De aanslag wordt opgeëist door Al-Shabaab.²⁵⁸

Volgens de BBC trekt Lido Beach, aan de noordelijke rand van Mogadishu, duizenden veelal jonge Somaliërs aan die zich er komen ontspannen.²⁵⁹ Volgens Al Jazeera zijn de vele restaurants nabij Lido Beach op donderdagavond meestal druk bezet.²⁶⁰

Somalische media maken sporadisch melding van kleinschalige manifestaties van inwoners van Mogadishu tegen de terreur van Al-Shabaab, zoals op 6 september en op 4 november 2015.²⁶¹

4.2. Doelgerichte moordaanslagen

De lokale en internationale pers rapporteert tussen januari en 15 november 2015 ook verschillende doelgerichte moordaanslagen in Mogadishu, met vuurwapens of met explosieven, meestal met een of meerdere dodelijke slachtoffers. Sommige aanslagen worden opgeëist door Al-Shabaab, in andere gevallen gaat het om onbekende schutters. De daders weten vaak te ontkomen. Na opeenvolgende aanslagen eind april 2015 heeft Horseed Media het over een "wave of assassinations".²⁶² Onderstaand overzicht is niet exhaustief. Sommige incidenten worden maar door één bron vermeld, andere ontsnappen dus mogelijk aan de aandacht van de geraadpleegde bronnen.

Onder de slachtoffers van deze aanslagen bevinden zich:

- parlementsleden en regionale bestuurders (Abdulahi Qayad Barre op 9 februari;²⁶³ een regionaal parlements lid uit Puntland op 18 april in het district Hodan;²⁶⁴ Yusuf Mohamed Dirir, per ongeluk door soldaten gedood op 23 mei;²⁶⁵ Abdulahi Hussein Mohamud samen met twee lijfwachten en zijn chauffeur op 25 juli;²⁶⁶ Mohamed Ahmed Gurhan op 7 november;²⁶⁷ een voormalig parlements lid op 25 april;²⁶⁸ de president van de ISWA, Shariff Hassan Sheikh, die aan twee aanslagen ontsnapt in de periferie van Mogadishu op 11 november;²⁶⁹ een voormalige minister van Defensie, Muhidin Hassan Haji, op 15 februari 2016²⁷⁰)

²⁵⁴ Al Jazeera, 22/01/2016, [url](#) ; Voice of America (VOA), 22/01/2016, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC), 22/01/2016, [url](#) ; Agence France-Presse (AFP), 22/01/2016, [url](#) ; Goobjoog News, 22/01/2015, [url](#) ; Horseed Media (Farah H.), 25/01/2016, [url](#)

²⁵⁵ British Broadcasting Corporation (BBC), *Somalia beach attack: Survivor tells of ordeal at hands of al-Shabab*, 06/02/2016, [url](#)

²⁵⁶ Agence France-Presse (AFP), 22/01/2016, [url](#)

²⁵⁷ Goobjoog News, 22/01/2015, [url](#)

²⁵⁸ Al Jazeera, 22/01/2016, [url](#) ; Voice of America (VOA), 22/01/2016, [url](#)

²⁵⁹ British Broadcasting Corporation (BBC), 22/01/2016, [url](#)

²⁶⁰ Al Jazeera, 22/01/2016, [url](#)

²⁶¹ Radio Dalsan, 07/09/2015, [url](#) ; Garowe Online, 04/11/2015, [url](#)

²⁶² Horseed Media, 26/04/2015, [url](#)

²⁶³ Al Jazeera, 09/02/2015, [url](#) ; Horseed Media, 09/02/2015, [url](#)

²⁶⁴ Voice of America (VOA), 18/04/2015, [url](#) ; Reuters, 18/04/2015, [url](#)

²⁶⁵ British Broadcasting Corporation (BBC), 23/05/2015, [url](#) ; Horseed Media, 23/05/2015, [url](#) ; Garowe Online, 23/05/2015, [url](#) ; Voice of America (VOA), 24/05/2015, [url](#)

²⁶⁶ Al Jazeera (Mohamed H.), 26/07/2015, [url](#) ; United Nations Security Council, 11/09/2015, [url](#)

²⁶⁷ Horseed Media, 07/11/2015, [url](#)

²⁶⁸ Reuters (Sheikh A. e.a.), 26/04/2015, [url](#) ; Garowe Online, 27/04/2015, [url](#)

²⁶⁹ Wacaal Media, 11/2015, [url](#)

²⁷⁰ Horseed Media, 15/02/2016, [url](#) ; Somali Current, 16/02/2016, [url](#)

- politieke vertegenwoordigers en overheidsfunctionarissen (de districtscommissaris van de stad Afgoye samen met zijn twee lijfwachten op 19 januari;²⁷¹ een ministerieel medewerker op 15 februari;²⁷² vier luchthavenbeambten op 16 februari;²⁷³ twee functionarissen van het stadsbestuur en twee gevangenisofficiers op 25 en 26 april;²⁷⁴ een voormalig leider van de ASWJ-militie op 4 mei;²⁷⁵ de adjunct-districtscommissaris van het district Wadajir op 6 mei;²⁷⁶ een immigratieambtenaar op 11 mei;²⁷⁷ een medewerker van het ministerie van Transport op 23 mei;²⁷⁸ de directeur van het Neighbourhood Watch Program die verwond wordt op 8 juli;²⁷⁹ een medewerker van de eerste minister op 25 juli;²⁸⁰ een secretaris van het district Kahda en zijn twee lijfwachten op 12 juli;²⁸¹ een vrouwelijke parlamentsmedewerker op 15 augustus;²⁸² een clanoudste eind juni;²⁸³ een vrouwelijke districtsfunctionaris op 29 augustus;²⁸⁴ een advocaat en een neef van de president werkzaam op het presidentieel paleis op 7 oktober;²⁸⁵ een luchtvaartbeamte op 18 oktober;²⁸⁶ een gemeentelijk functionaris op 28 september;²⁸⁷ een luchtvaartbeamte op 9 november;²⁸⁸ een districtsfunctionaris en twee andere personen verwond bij een aanslag op 18 november;²⁸⁹ een directeur van het Ministry for Internal Security ernstig verwond op 25 november;²⁹⁰ twee lokale regeringsfunctionarissen op 26 november;²⁹¹ een werknemer van de centrale bank op 21 december;²⁹² twee regeringsfunctionarissen, de ene gedood, de andere verwond op 10 januari 2016²⁹³)

- politieagenten, soldaten of medewerkers van de inlichtingendiensten (twee agenten op 28 februari;²⁹⁴ een soldaat op 8 maart;²⁹⁵ op 18 april;²⁹⁶ en begin juli²⁹⁷; een geheim agent op 23 april;²⁹⁸ twee soldaten eind juni;²⁹⁹ een officier van de inlichtingendienst samen met drie lijfwachten begin juli;³⁰⁰ een officier van de inlichtingendienst die gewond raakt op 5 juli;³⁰¹ twee soldaten op 23 juli;³⁰² een politieofficier op 4 augustus;³⁰³ een politievrouw op 20 september;³⁰⁴

²⁷¹ Hiiraan Online, 19/01/2015, [url](#)

²⁷² Horseed Media, 15/02/2015, [url](#) ; World Bulletin, 15/02/2015, [url](#)

²⁷³ Horseed Media, 16/02/2015, [url](#)

²⁷⁴ Reuters (Sheikh A. e.a.), 26/04/2015, [url](#) ; Garowe Online, 27/04/2015, [url](#) ; Horseed Media, 26/04/2015, [url](#)

²⁷⁵ Goobjoog News, 04/05/2015, [url](#)

²⁷⁶ Reuters (Omar F., Sheikh A.), 06/05/2015, [url](#)

²⁷⁷ Goobjoog News, 11/05/2015, [url](#)

²⁷⁸ British Broadcasting Corporation (BBC), 23/05/2015, [url](#) ; Horseed Media, 23/05/2015, [url](#) ; Garowe Online, 23/05/2015, [url](#)

²⁷⁹ Goobjoog News, 08/07/2015, [url](#)

²⁸⁰ British Broadcasting Corporation (BBC), 26/07/2015, [url](#) ; Horseed Media, 25/07/2015, [url](#)

²⁸¹ Horseed Media, 12/07/2015, [url](#)

²⁸² Gasoor Online, 15/08/2015, [url](#) ; Shabelle Media Network, 15/08/2015, [url](#)

²⁸³ Wacaal Media, 06/2015, [url](#)

²⁸⁴ Horseed Media, 30/08/2015, [url](#)

²⁸⁵ Shabelle News, 07/10/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC), 07/10/2015, [url](#) ; Xinhua, 07/10/2015, [url](#)

²⁸⁶ Goobjoog News, 18/10/2015, [url](#) ; Wacaal Media, 19/10/2015, [url](#)

²⁸⁷ Radio Dalsan, 28/09/2015, [url](#)

²⁸⁸ Wacaal Media, 09/11/2015, [url](#)

²⁸⁹ Shabelle Media Network, 18/11/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 12/12/2015, [url](#)

²⁹⁰ Goobjoog News, 12/12/2015, [url](#) ; Omar Nor, 25/11/2015, [url](#)

²⁹¹ Goobjoog News, 12/12/2015, [url](#)

²⁹² Horseed Media, 21/12/2015, [url](#)

²⁹³ Xinhua, 10/01/2016, [url](#)

²⁹⁴ Reuters (Omar F.), 28/02/2015, [url](#)

²⁹⁵ Bar Kulan, 08/03/2015, [url](#)

²⁹⁶ Goobjoog News, 18/04/2015, [url](#)

²⁹⁷ Wacaal Media, 02/07/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 02/08/2015, [url](#)

²⁹⁸ Danan Broadcasting Network (DBN), 23/04/2015, [url](#) ; Reuters (Sheikh A. e.a.), 23/04/2015, [url](#)

²⁹⁹ Wacaal Media, 06/2015, [url](#)

³⁰⁰ Horseed Media, 09/07/2015, [url](#)

³⁰¹ Horseed Media, 05/07/2015, [url](#) ; Raxanreeb, 05/07/2015, [url](#)

³⁰² Wacaal Media, 02/07/2015, [url](#)

een soldaat op 2 december;³⁰⁶ officieren van de inlichtingendienst op 10 december en 21 december;³⁰⁷ een officier van het leger op 26 december³⁰⁸)

- reporters (een fotograaf die in kritieke toestand wordt gehospitaliseerd op 10 april;³⁰⁹ een journaliste die aan een aanslag ontsnapt in mei;³¹¹ de hoofdredacteur van de nieuwssite Waagasucub op 8 september;³¹² een journaliste van de openbare media op 3 december³¹³)

- humanitair personeel (een ngo-medewerker op 8 februari;³¹⁴ een medewerkster van het UNHCR en een lid van een lokale NGO op 14 december;³¹⁵ een Somalische en een Turkse humanitaire werker die respectievelijk gedood en verwond worden op 1 januari 2016³¹⁶)

- burgers (op 27 januari;³¹⁷ op 3 februari bij een aanslag gericht tegen een regeringsfunctionaris die ontkomt;³¹⁸ een verkoopster begin juli;³¹⁹ een leraar op 8 september;³²¹ drie burgers op 5 februari 2016 bij een aanslag op een luchtvaartbeambte die ongedeerd blijft;³²² drie verwonde burgers bij een vuurgevecht tussen politie en lijfwachten³²³)

- op 26 februari doodt een morteraanval van Al-Shabaab op het presidentieel paleis; een bewaker;³²⁴ op 7 januari 2016 komen twee burgers om bij een dergelijke aanval, wanneer mortieren in een vluchtelingenkamp en een residentiële wijk vallen;³²⁵ op 1 februari 2016 valt er opnieuw een burgerslachtoffer bij een morteraanval op het presidentieel paleis, die ook enkele gewonden maakt;³²⁶ op 11 februari 2016 worden verschillende mortieren op de internationale luchthaven afgevuurd. Er is geen melding van slachtoffers, aldus AFP.³²⁷

Volgens het Duitse persagentschap Deutsche Presse-Agentur (DPA) werden in december 2015 34 personen gedood bij *drive by shootings* en explosies van autobommen en bembommen in en rondom Mogadishu.³²⁸

4.3. Andere gewelddadige incidenten

Naast de complexe aanslagen en doelgerichte moordaanslagen vermelden de geraadpleegde bronnen in de periode tussen januari en 15 november 2015 nog een aantal andere incidenten, meestal bomaanslagen, zoals een explosie in een moto die twee vermoedelijke terroristen doodt op

³⁰³ Horseed Media, 04/08/2015, [url](#)

³⁰⁴ Horseed Media, 20/09/2015, [url](#)

³⁰⁶ Goobjoog News, 12/01/2016, [url](#)

³⁰⁷ Shabelle Media Network, 10/12/2015, [url](#) ; Garowe Online, 10/12/2015, [url](#) ; Horseed Media, 21/12/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 21/12/2015, [url](#) ; Hiiraan Online, 21/12/2015, [url](#)

³⁰⁸ Shabelle Media Network via AllAfrica, 26/12/2015, [url](#) ; Horseed Media, 26/12/2015, [url](#) ; Wacaal Media, 12/2015, [url](#)

³⁰⁹ Committee to Protect Journalists (CPJ), 14/04/2015, [url](#) ; Goobjoog, 10/04/2015, [url](#)

³¹¹ Wacaal Online, 05/2015, [url](#)

³¹² Reporters sans frontières (RSF), 10/09/2015, [url](#) ; International Federation of Journalists (IFJ), 10/09/2015, [url](#)

³¹³ Reporters sans frontières (RSF), 03/12/2015, [url](#) ; Committee to Protect Journalists (CPJ), 03/12/2015, [url](#)

³¹⁴ Goobjoog News, 08/02/2015, [url](#)

³¹⁵ International Business Times (Windsor M.), 14/12/2015, [url](#) ; Xinhua, 14/12/2015, [url](#)

³¹⁶ Hiiraan Online, 01/01/2016, [url](#)

³¹⁷ Danan Broadcasting Network (DBN), 27/01/2015, [url](#)

³¹⁸ Garowe Online, 03/02/2015, [url](#) ; Raxanreeb, 04/02/2015, [url](#)

³¹⁹ Horseed Media, 09/07/2015, [url](#)

³²¹ Goobjoog News, 09/09/2015, [url](#)

³²² Goobjoog News, 05/02/2016, [url](#) ; Agence France-Presse (AFP), 05/02/2016, [url](#) ; Xinhua, 05/02/2016, [url](#)

³²³ Goobjoog News, 16/02/2016, [url](#)

³²⁴ Agence France-Presse (AFP), 26/02/2015, [url](#)

³²⁵ Horseed Media, 07/01/2016, [url](#) ; Hiiraan Online, 08/01/2016, [url](#)

³²⁶ Hiiraan Online, 01/02/2016, [url](#) ; Horseed Media, 01/02/2016, [url](#) ; Xinhua, 01/02/2016, [url](#)

³²⁷ Agence France-Presse (AFP), 11/02/2016, [url](#)

³²⁸ Deutsche Presse-Agentur (DPA) (Odowa M.), 27/12/2015, [url](#)

19 januari,³²⁹ een bomauto die twee slachtoffers maakt tussen het presidentiële paleis en de luchthaven op 24 februari,³³⁰ een bomauto in een hotel met één dode op 11 maart,³³² een bermbom in een buitenwijk die drie soldaten van een militair konvooi doodt,³³³ een in een auto geplaatste bom die op 7 juli twee burgers doodt,³³⁴ een bermbom die twee burgerdoden maakt nabij een restaurant in de industriële zone van de hoofdstad op 6 december 2015,³³⁵ een bomauto die op 10 december 2015 twee inzittenden verwondt.³³⁶

Op 2 februari 2016 laat een passagier een bom ontploffen op een vliegtuig dat kort voordien vanuit Mogadishu was opgestegen. De dader wordt uit het vliegtuig geslingerd. De piloot weet veilig te landen. Al-Shabaab eist nadien de aanslag op.³³⁷

De analyse van het BFA toont verder verschillende incidenten tussen veiligheidsdiensten in verschillende centrale districten van Mogadishu gedurende de eerste drie semesters van 2015.³³⁸ De nieuwssite Raxanreeb meldt bijvoorbeeld op 27 mei 2015 een onderling treffen tussen Somalische soldaten waarbij een slachtoffer valt.³³⁹ Ook op 4 oktober en op 5 november 2015 melden lokale media incidenten op markten waarbij militairen omkomen.³⁴⁰ Op 6 januari 2016 vallen bij een confrontatie tussen politieagenten en soldaten in het district Hodon minstens twee doden, aldus Garowe Online.³⁴¹

Volgens verschillende bronnen komen op 16 november 2015 tien tot dertien personen om bij een confrontatie tussen regerings soldaten in het district Dayniile. Radio Dalsan en de BBC situeren het incident in een IDP-kamp waar rivaliserende veiligheidsdiensten het vuur openen en vooral IDP's omkomen. Volgens Goobjoog zijn de meeste slachtoffers vrouwen.³⁴² Een politiecommissaris ontkent de betrokkenheid van het leger en legt de verantwoordelijkheid bij rivaliserende milities.³⁴³

Bij enkele sporadische incidenten maakt AMISOM burgerdoden in Mogadishu. Op 21 juli 2015 openen AMISOM-troepen om onbekende redenen het vuur op een minibus en doden, naargelang de bron, één of twee inzittenden.³⁴⁴ Op 28 september 2015 doodt een AMISOM-soldaat een jongen die een voetbal kwam terughalen nabij een militaire basis in het district Yaasqhid.³⁴⁵

Ook in de nabijheid van Mogadishu vinden aanslagen plaats. Op 20 juni 2015 doden militanten van Al-Shabaab bij een aanval op een politiepost in het stadje Afgoye, een voormalig bolwerk van de islamistische beweging op 30 km ten noordwesten van de hoofdstad, acht tot vijftien agenten.³⁴⁶ In Elasha, 16 km ten noordwesten van Mogadishu, beweert Al-Shabaab op 6 mei 2015 met een bermbom verschillende leden van een AMISOM-konvooi te hebben gedood.³⁴⁷ Op 7 oktober 2015 komen in Afgoye twee soldaten en drie burgers om bij een aanslag op een markt, aldus Horseed

³²⁹ News Blaze (Wardere O.), 20/01/2015, [url](#) ; Sabahi Online, 20/01/2015, [url](#)

³³⁰ World Bulletin, 24/02/2015, [url](#)

³³² Agence France-Presse (AFP), 11/03/2015, [url](#)

³³³ Horseed Media, 16/06/2015, [url](#)

³³⁴ Xinhua, 07/07/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 08/07/2015, [url](#)

³³⁵ Goobjoog News, 12/01/2016, [url](#)

³³⁶ Goobjoog News, 12/01/2016, [url](#)

³³⁷ British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali plane 'was holed by bomb' after Mogadishu take-off*, 06/02/2016, [url](#) ; Al Jazeera (Mohamed H.), 13/02/2016, [url](#)

³³⁸ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 24, [url](#)

³³⁹ Raxanreeb, 27/05/2015, [url](#)

³⁴⁰ Garowe Online, 04/10/2015, [url](#) ; Radio Dalsan, 05/11/2015, [url](#)

³⁴¹ Garowe Online, 06/01/2016, [url](#)

³⁴² Goobjoog News, *BREAKING: Thirteen die in clash between soldiers in Dayniile*, 16/11/2016, [url](#) ; Radio Dalsan, 16/11/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC), 16/11/2015, [url](#)

³⁴³ Goobjoog News, *Police commissioner rebuts reports of troops clash in Dayniile district*, 16/11/2016, [url](#)

³⁴⁴ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), 31/10/2015, [url](#) ; Press TV, 21/07/2015, [url](#)

³⁴⁵ Goobjoog News, 28/09/2015, [url](#)

³⁴⁶ Xinhua, 20/06/2015, [url](#) ; Voice of America (VOA), 20/06/2015, [url](#)

³⁴⁷ Reuters (Omar F., Sheikh A.), 06/05/2015, [url](#)

Media.³⁴⁸ Tijdens de nacht van 15 op 16 februari 2016 komen bij hevige gevechten in Afgoye tussen Al-Shabaab en Somalische en internationale troepen minstens zeven burgers om, aldus Xinhua.³⁴⁹

4.4. Criminaliteit

De door Cedoca geraadpleegde bronnen focussen hoofdzakelijk op het conflict met Al-Shabaab en bieden weinig informatie over gemeenrechtelijke criminaliteit in Mogadishu. Er werd nauwelijks informatie gevonden over dergelijke feiten in 2015. Goobjoog News biedt maandelijks een overzicht van misdadige incidenten in heel Somalië, inclusief cijfers over slachtoffers, maar vermeldt geen afzonderlijke cijfers voor Mogadishu.³⁵¹ Volgens het laatste maandelijkse verslag vielen er in mei, juni, juli, augustus en september 2015 respectievelijk 82, 144, 161, 190 en 147 slachtoffers. In oktober gaat het om 59 doden, in november om 163 en in december om 31 slachtoffers.³⁵² Goobjoog News verduidelijkt niet hoe het deze cijfers verkrijgt. Het betreft bovendien niet enkel gemeenrechtelijke feiten, maar ook geweld van Al-Shabaab of van onbekenden tegen veiligheidsdiensten of overheidsvertegenwoordigers.³⁵³

In een artikel van april 2014 heeft IRIN het over "muggings, extortion at checkpoints, kidnapping, and the diversion of aid" in Mogadishu. De angst voor aanslagen en misdaad verhindert de inwoners van Mogadishu een normaal leven te leiden, aldus IRIN.³⁵⁴

UNDSS verklaarde in 2013 aan Landinfo dat het niet veel aangiften van criminele feiten binnenkrijgt, dat de meeste betrekking hebben op geüniformeerde personen (waaronder regeringssoldaten) of op Al-Shabaab, maar dat enkele ook gemeenrechtelijke criminaliteit betreffen.³⁵⁵ Een internationale organisatie meldde in november 2013 tijdens een missie in Mogadishu van Landinfo en de Deense migratiedienst dat de algemene misdaadcijfers, inclusief gendergerelateerd geweld, in de regio's onder de controle van het Somalische leger de hoogte gingen. De organisatie besloot dat deze regio's niet geschikt zijn voor terugkeer, en dat er waarschijnlijk minder misdaad bestaat in gebieden in handen van Al-Shabaab.³⁵⁶ In maart 2014 wijst Amnesty International (AI) op de gebrekkige discipline van het Somalische leger en de daaraan verbonden milities, die bijdragen aan de algemene onveiligheid in plaats van burgers bescherming te bieden.³⁵⁷ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen recentere inschatting van de eventuele rol van de veiligheidsdiensten in de criminaliteit in Mogadishu. De UN Monitoring Group stelt in oktober 2015 wel dat militaire uniformen frequent gebruikt worden bij misdaden zoals illegale checkpoints, moorden en gewapende overvallen.³⁵⁸

Voor meer informatie over de houding van de veiligheidsdiensten, zie ook: 8.1 Handhaven van de veiligheid. Voor gendergerelateerd geweld, zie ook: 8.2 Situatie van vrouwen en kinderen.

³⁴⁸ Horseed Media, 07/10/2012, [url](#)

³⁴⁹ Xinhua, 17/02/2016, [url](#) ; Hiiraan Online, 17/02/2016, [url](#)

³⁵¹ Goobjoog News, s.d., [url](#)

³⁵² Goobjoog News, 07/11/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 12/12/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 12/01/2016, [url](#)

³⁵³ Goobjoog News, 08/10/2015, [url](#)

³⁵⁴ Integrated Regional Information Networks (IRIN), 09/04/2014, [url](#)

³⁵⁵ Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), 08/05/2013, [url](#)

³⁵⁶ Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), 12/03/2014, [url](#)

³⁵⁷ Amnesty International (AI), 04/03/2014, [url](#)

³⁵⁸ United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 258, [url](#)

5. Doelwitten van het geweld

UNHCR stelt in januari 2014, net als Amnesty International (AI) in juni 2015, dat betrouwbare statistieken over burgerslachtoffers in Somalië niet beschikbaar zijn ondanks meerdere aanbevelingen van de VN-Veiligheidsraad. Als redenen noemt UNHCR de aanhoudende onveiligheid en de politieke onwil om van opvolging een prioriteit te maken.³⁶³ In september 2014 noemt het Britse Upper Tribunal de statistische gegevens over burgerdoden in Mogadishu "incomplete and unreliable".³⁶⁴

De VN-Veiligheidsraad verwelkomt in juli 2015 de oprichting van een Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell (CCTARC). De CCTARC registreert burgerslachtoffers van incidenten waarbij AMISOM betrokken is.³⁶⁶ Cedoca heeft in de geraadpleegde bronnen echter geen informatie gevonden die door de CCTARC werd verstrekt.

In een analyse van februari 2015 stelt ACLED dat er sinds juli 2013 sprake is van een gestage daling van het geweld in het algemeen in Somalië, maar dat er opstoten van geweld plaatsvinden met een daaraan verbonden stijging van het aantal slachtoffers. Hoewel het aantal gewelddaden gericht tegen burgers stabiel bleef, nam het aandeel van Al-Shabaab in dit geweld en in het aantal slachtoffers van dit geweld toe in 2013 en 2014, aldus ACLED. De geografische spreiding van de gewelddaden van Al-Shabaab die burgers treffen is ook verruimd en beperkt zich niet meer, zoals voorheen, tot een beperkt aantal locaties. ACLED wijst erop dat militaire confrontaties en geweld tegen burgers in meerdere gevallen niet overlappen en dat Al-Shabaab burgers dus doelbewust viseert, in het bijzonder in de regio's Hoose Jubba, Hiiraan en Gedo. Al-Shabaab heeft het daarbij onder meer gemunt op politieke figuren en clanoudsten, zowel binnen als buiten de gebieden onder haar controle, of op meer "opportunistische" doelwitten waarbij gemeenschappen of voertuigen worden overvallen. ACLED onderscheidt ook twee doelwitten die verbonden zijn aan Al-Shabaabs strijd om territorium. Enerzijds worden burgers gevisieerd die worden verdacht van spionage of collaboratie met de overheid. Anderzijds tracht de islamistische beweging gebieden die ze heeft moeten afstaan maar waar ze nog operationeel is te destabiliseren door middel van "indiscriminate attacks on civilians in high-intensity bombings". De doelwitten zijn dan bijvoorbeeld marktplaatsen of theehuizen. De analyse maakt geen onderscheid tussen Mogadishu en andere regio's.³⁶⁷ Over dergelijke aanslagen op marktplaatsen of theehuizen in Mogadishu in 2015 vond Cedoca in de geraadpleegde bronnen geen informatie. In december 2015 ontploft er wel een bom op een drukke baan nabij een supermarkt (of winkelcentrum). Daarnaast zijn restaurants, vaak degenen die worden gefrequenteerd door overheids personeel of journalisten, soms het doelwit van aanslagen. In januari 2016 maakt een aanslag tussen 20 en 40 doden in een restaurant aan Lido Beach (zie 4.1. Complexe aanslagen).

In een analyse van augustus 2015 stelt ACLED dat AMISOM er niet in is geslaagd het geweld tegen burgers te doen verminderen. Sinds februari 2012 toen het mandaat van AMISOM uitdrukkelijk Al-Shabaab als belangrijkste dreiging bestempelde en ondanks de uitbreiding van het mandaat naar bescherming van burgers in mei 2013, is het aantal gewelddaden tegen burgers gestegen en blijft het niet langer beperkt tot Mogadishu maar verspreidde het zich over heel Zuid- en Centraal-

³⁶³ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 01/2014, [url](#); Amnesty International (AI), 06/2015, [url](#)

³⁶⁴ United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, p. 2, [url](#)

³⁶⁶ United Nations Security Council, 28/07/2015, [url](#); African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Civilian Casualty Tracking, Analysis, and Response Cell (CCTARC)*, s.d., [url](#)

³⁶⁷ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Dowd C.), 11/02/2015, [url](#)

Somalië. ACLED zoekt een verklaring in de strategie van AMISOM dat met grote bataljons (in plaats van kleine mobiele eenheden) het hoofd moet bieden aan Al-Shabaab.³⁶⁸

In een artikel van april 2015 berekende ACLED het relatieve risico in de periode van januari tot maart 2015 voor burgers van Afrikaanse landen om slachtoffer te worden van het gewapende politieke conflict. Na Libië, waar het risico eens zo hoog lag, bleek Somalië op dat moment het Afrikaanse land waar een doorsnee burger het hoogste risico loopt het slachtoffer te worden van het gewapend conflict. De analyse maakt geen onderscheid tussen Mogadishu en andere regio's.³⁶⁹

Volgens een rapport van september 2015 van de adjunct-secretaris-generaal van de VN voor humanitaire zaken en coördinatie van noodhulp blijft in Somalië het risico op blootstelling aan willekeurig geweld hoog omwille van de aanvallen van Al-Shabaab en bemoeilijkt dit de humanitaire operaties. Ook met betrekking tot Mogadishu ziet dit rapport een dergelijk risico:

"Al-Shabaab continued to carry out complex attacks with improvised explosive devices, grenades and suicide bombings that targeted civilians and government personnel in hotels and public institutions, in particular in Mogadishu. Risks of exposure to indiscriminate violence remain high and continue to have an impact on the operational environment."³⁷⁰

Volgens nog een VN-rapport van eind september 2015, opgesteld door de onafhankelijke expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië, Bahame Tom Nyanduga, treffen de aanslagen en complexe terreuroperaties van Al-Shabaab de burgerlijke bevolking "disproportionally", ook in Mogadishu. Dit rapport ziet ook een toename in doelgerichte moorden in de hoofdstad.

"Military gains by the SNA and AMISOM are usually counter acted by asymmetric combat techniques by Al-Shabaab, including the use of improvised explosive devices and complex terrorist attacks that disproportionately affect the civilian population. Al-Shabaab has launched terrorist attacks in Mogadishu and a surge in targeted killings."³⁷²

Naar aanleiding van de aanval op Lido Beach van 21 januari 2016, de mislukte bomaanslag op een vliegtuig van 2 februari 2016 en de kortstondige bezetting van de havenstad Merka op 5 februari 2016 stelt The Jamestown Foundation dat Al-Shabaab in toenemende mate gewone burgers treft, daar waar de groepering voorheen voornamelijk militairen, overheidspersoneel of afvalligen (apostaten) viseerde. The Jamestown Foundation ziet een mogelijk substantiële strategische wijziging, onder meer onder invloed van de concurrentie van IS en de invloed van radicale buitenlandse militanten.³⁷³ Ook een journalist van Horseed stelt eind januari 2016 dat Al-Shabaab zich op *soft targets* richt en dat veiligheidsanalisten menen dat de islamistische beweging deze strategie ook in de toekomst nog zal toepassen.³⁷⁴

In haar overzicht van de mensenrechtensituatie in 2015 schrijft HRW dat Al-Shabaab regelmatig burgers en burgerlijke infrastructuur viseert, in het bijzonder in Mogadishu. De organisatie voegt hieraan toe dat de autoriteiten er niet in slagen burgers, waaronder journalisten, clanoudsten, geestelijken, parlamentsleden en andere overheidsfunctionarissen, te beschermen tegen gerichte aanslagen in Mogadishu en andere steden zoals Baidoa en Belet Weyne.³⁷⁵

In haar jaarrapport over terrorisme in Somalië in 2014 verwijst USDOS naar Al-Shabaabs "suicide attacks, remote-controlled roadside bombings, and assassinations of government, security officials, and civil society leaders" in heel Somalië, maar ook, met betrekking tot Mogadishu, naar "a targeted

³⁶⁸ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Chataing P.A.), 07/08/2015, [url](#)

³⁶⁹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Kishi R.), 20/04/2015, [url](#)

³⁷⁰ United Nations Security Council, 21/09/2015, p. 5, [url](#)

³⁷² United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 5, [url](#)

³⁷³ The Jamestown Foundation (Brandon J.), 19/02/2016, [url](#)

³⁷⁴ Horseed (Farah H.), 25/01/2016, [url](#)

³⁷⁵ Human Rights Watch (HRW), 27/01/2016, [url](#)

campaign against Somali security forces and other government officials” en aanslagen gericht op “government and foreign structures, convoys, and popular gathering places for government officials, the Somali diaspora, and foreigners”.³⁷⁶

De UN Monitoring Group stelt in oktober 2014 al dat het aantal doelgerichte moorden in 2014 flink gestegen is en de doelwitten vaak hogere regeringsfunctionarissen en veiligheidsagenten zijn in plaats van militairen.³⁷⁸ Onderzoekster Felbab-Brown stelt in een artikel van juni 2015 dat moordaanslagen dagelijks voorkomen, dat veel overheidsfunctionarissen in hotels nabij de luchthaven moeten werken en dat dit de afname van het veiligheidsgevoel in Mogadishu sinds 2013 illustreert.³⁷⁹ In oktober 2015 schrijft de BBC dat aanslagen gericht tegen *professionals* de maanden voordien zijn toegenomen en Somaliërs uit de diaspora die een terugkeer naar het vaderland overwogen zouden kunnen afschrikken.³⁸⁰

Als mogelijke doelwitten van Al-Shabaab vernoemen het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken en de Deense immigratiedienst respectievelijk in april en mei 2015 vertegenwoordigers van de Somalische federale en lokale overheid of van de internationale gemeenschap (AMISOM, VN, EUTM, internationale ngo’s) en (vermeende) aanhangers van deze instellingen.³⁸¹ Enkele bronnen van de Deense immigratiedienst menen dat Al-Shabaab momenteel vooral spectaculaire aanvallen op hoog aangeschreven doelwitten ambieert, zoals AMISOM, de VN of de regering.³⁸²

Een militant van Al-Shabaab verklaarde in november 2015 aan de BBC dat vijf à zeven hotels specifieke doelwitten zijn “because they provide lodging for members of the apostate government, certain members of the diaspora, foreigners and other infidels”. Vaak zijn sympathisanten van Al-Shabaab in de hotels aan het werk en kunnen dezen informatie over doelwitten bezorgen.³⁸³

In het ambtsbericht van december 2014 preciseerde het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken dat gewone burgers ook risico lopen te worden gedood “als ze soldaten behulpzaam zijn, of wanneer ze een (familie)relatie hebben met overheidspersoneel.” Ook kan een gewone burger “terecht komen in een kruisvuur of een aanslag”.³⁸⁴ De Deense immigratiedienst vernam in mei 2015 van verschillende bronnen dat burgers niet rechtstreeks worden gevisieerd, maar dat er geregeld burgerslachtoffers vallen door acties van Al-Shabaab in dichtbevolkte gebieden. Zo verklaarde de delegatie van UNHCR in Somalië dat er wekelijks burgers worden gedood en verwond bij doelgerichte aanvallen of bij aanslagen met IED’s en granaten. Eén bron stelde dat Al-Shabaab minder belangrijke doelwitten viseert als de *high profile targets* buiten bereik liggen.³⁸⁵

Volgens Horseed Media wordt Al-Shabaabs campagne van aanslagen tegen personen die banden hebben met de federale regering begin juli 2015 driester.³⁸⁶ Na verschillende moordaanslagen in 2015 stelt Horseed Media meerdere malen dat militanten van Al-Shabaab in Mogadishu functionarissen van een lagere rang in het vizier nemen, die vaak niet dezelfde bescherming genieten als hoge verantwoordelijken en soms slechts heel losse banden hebben met de overheid.³⁸⁷

De Franse antropoloog Benoît Hazard verklaart in juli 2015 aan RFI dan weer dat de doelwitten van Al-Shabaab lijken te veranderen. Staatsfunctionarissen en militairen worden vaker in het vizier

³⁷⁶ United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

³⁷⁸ United Nations Security Council, 15/10/2014, p. 63, [url](#)

³⁷⁹ Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#)

³⁸⁰ British Broadcasting Corporation (BBC), 07/10/2015, [url](#)

³⁸¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Koenders B., Hennis-Plasschaert J.A., Ploumen L.), 22/04/2015, [url](#) ; Vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, 22/04/2015, [url](#) ; Danish Immigration Service, 09/2015, p. 11, [url](#)

³⁸² Danish Immigration Service, 09/2015, p. 11, [url](#)

³⁸³ British Broadcasting Corporation (BBC) (Harper M.), 07/11/2015, [url](#)

³⁸⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 12/2014, p. 17, [url](#)

³⁸⁵ Danish Immigration Service, 09/2015, p. 12, [url](#)

³⁸⁶ Horseed Media, 09/07/2015, [url](#)

³⁸⁷ Horseed Media, 26/04/2015, [url](#) ; Horseed Media, 30/08/2015, [url](#)

genomen terwijl “de man in de straat” meer wordt gespaard, aldus de antropoloog. De auteur vermoedt dat de bloedbaden in Nairobi en in Garissa de beweging schade toebrachten en haar tot een aanpassing van de strategie brachten.³⁸⁸

In haar rapport van oktober 2015 stelt de UN Monitoring Group dat sinds juni 2014, Al-Shabaabs operaties in Kenia aan meer dan 300 mensen het leven hebben gekost, en dat dit aantal de dodentol in Mogadishu in dezelfde periode overstijgt.³⁸⁹

6. Geografische verdeling van het geweld

Mogadishu wordt bestuurd door een burgemeester, tevens gouverneur van de grotere regio Benadir (Banadir). Volgens een in 2012 door de federale overheid in heel Somalië gelanceerde en in 2015 beëindigde volkstelling telt de regio Benadir 1.650.227 inwoners³⁹⁰. De census die uit verschillende hoeken kritiek krijgt, aldus Horseed Media, wordt betwist door de burgemeester van de hoofdstad die het over 3.600.000 inwoners heeft³⁹¹. Volgens het Amerikaanse adviesbureau Demographia telt de stad 2.120.000 inwoners³⁹².

De stad bestaat uit zeventien districten, die geleid worden door een districtscommissaris.³⁹³ De verschillende districten zijn, van noordoost naar zuidwest: Heliwaa (Heliwa, Huruwa, Huriwa); Karaan; Yaaqshiid (Yaaqshid); Shibis; Wardhiigley (Wardhiigleey, Warta Nabada); Boondheere (Bondhere); Shangaani (Shingani); Abdiiaz (Abdul-aziz, Cabdulcasiis, Cabdicasiis); Hamar Weyne (Xamar Weyne); Hamar Jabjab (Xamar Jabjab); Waaberi (Waberi); Hawl Wadaag (Howl Wadaag, Howlwadaag); Hodan; Dayniile (Daynile, Deynile); Wadajir (Medina, Madina); Dharkenley.³⁹⁴

Het zeventiende district, Kahda, wordt niet op de geraadpleegde kaarten vertoond³⁹⁵. Volgens Internews werd het in 2013 gecreëerd, maar krijg het weinig fondsen, en volgens Allsomali Weyn Media ondervond dit district in 2014 veel weerstand vanwege Mogadishu’s bestuur.³⁹⁶

Het BFA maakte een overzicht van alle terroristische activiteiten (artilleriebeschietingen, doelgerichte moordaanslagen, bom- en handgranaataanslagen) in de eerste helft van 2015 in Mogadishu:

³⁸⁸ Radio France internationale (RFI) (Grilhot G.), 03/07/2015, [url](#)

³⁸⁹ United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 31, [url](#)

³⁹⁰ Horseed Media, 26/05/2015, [url](#)

³⁹¹ Horseed Media, 01/06/2015, [url](#)

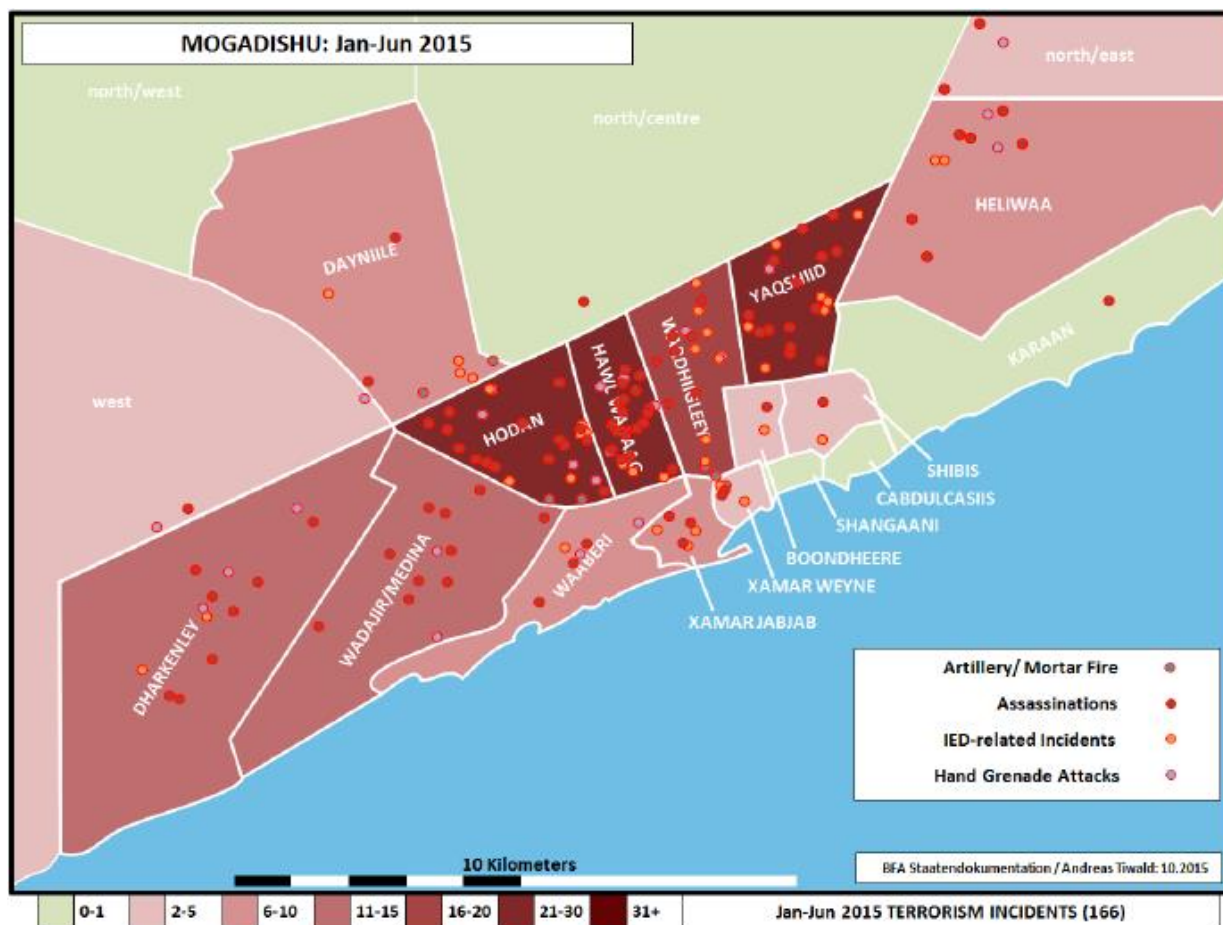
³⁹² Demographia, 01/2015, [url](#); The Guardian, 18/11/2015, [url](#)

³⁹³ Humanitarian Initiative Just Relief Aid (Hijra) – Regional Office Nairobi (Barasa J.), 11/2014, [url](#); Somali Current, 15/12/2014, [url](#); European Asylum Support Office (EASO), 08/2014, pp. 15-16, [url](#)

³⁹⁴ De eerst vermelde schrijfwijze wordt verder in dit document gebruikt: European Asylum Support Office (EASO), 08/2014, pp. 15-16, [url](#); United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Forced evictions in Mogadishu 1 JAN – 28 FEB 2015*, s.d., [url](#); Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, [url](#)

³⁹⁵ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 16/03/2012, [url](#); Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, [url](#)

³⁹⁶ Allsomali Weyn Media (Mascuud A.), 30/03/2014, [url](#); Internews, 27/02/2014, [url](#)

Mogadishu – terroristische activiteiten – eerste helft 2015³⁹⁷

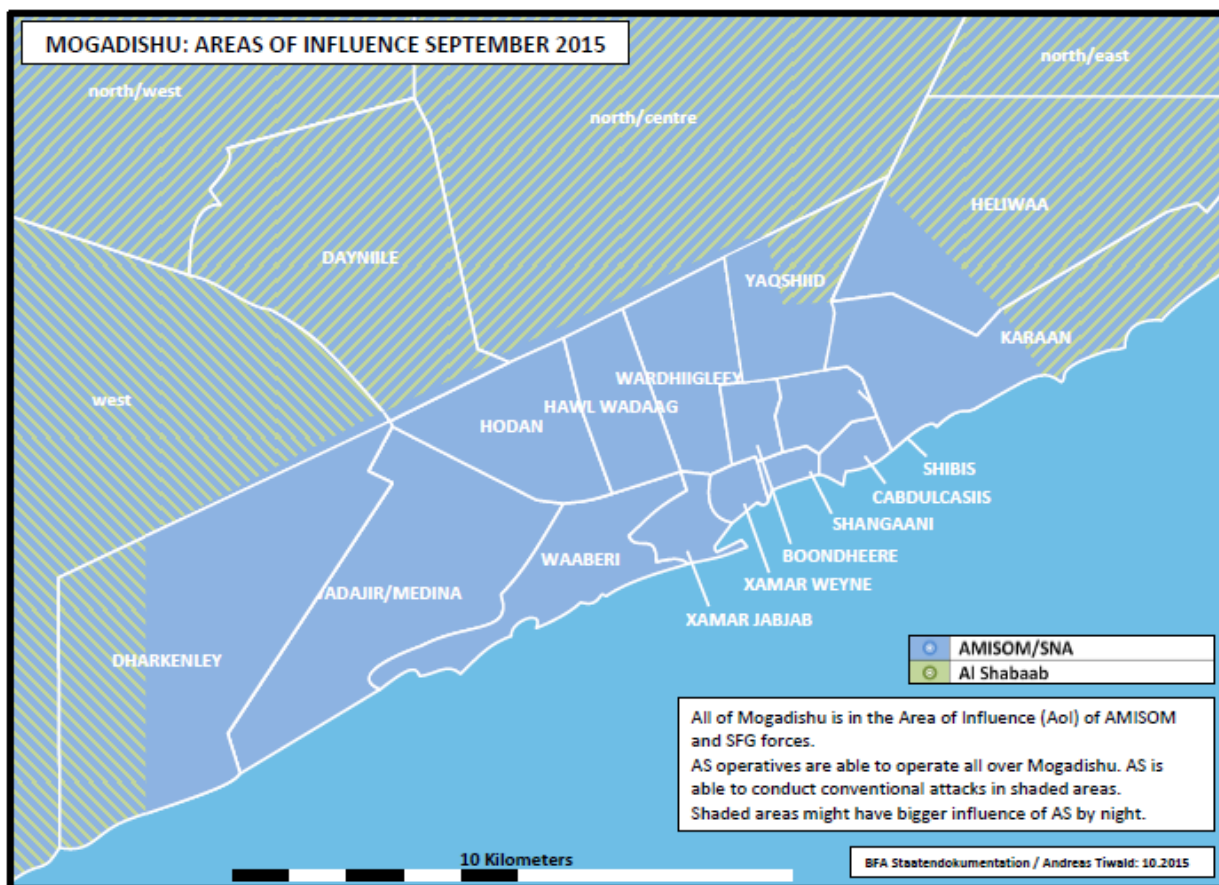
Volgens de analyse van het BFA werden van januari tot juni 2015 verschillende districten “hevig getroffen” door terroristische activiteiten met name Yaqshiid, Hawl Wadaag, Hodan (meer dan 30 voorvallen), Wardhiigleey (meer dan 20 voorvallen), Dharkenley en Wadajir (meer dan 10 voorvallen). Andere districten werden met 6 tot 10 incidenten “matig getroffen”: het gaat om Heliwaa, Dayniile, Hamar Jajab en Waaberi. De districten Karaan, Shibis, Boondheere, Hamar Weyne en de periferie van de hoofdstad werden “nauwelijks getroffen” [vertaling]. Ten slotte werden in Abdiiaz en Shangaani geen terroristische activiteiten gemeld.³⁹⁸

Het BFA stelt vast dat de situatie in de matig tot niet getroffen districten van Mogadishu “wezenlijk beter” [vertaling] is dan in andere steden zoals Afgoye, Merka, Baidoa of Kismayo. De districten Yaqshiid, Hodan en Hawl Wadaag, daarentegen, behoren tot de hardst door terroristisch geweld getroffen gebieden van het hele land. Als ook de gewapende confrontaties met Al-Shabaab in rekening worden gebracht, behoren de districten Yaqshiid, Hodan en Heliwaa vermoedelijk tot de gewelddadigste plekken van Somalië, aldus het BFA.³⁹⁹

³⁹⁷ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 30, [url](#)

³⁹⁸ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 30, [url](#)

³⁹⁹ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 30, [url](#)

Mogadishu: invloedzones – september 2015⁴⁰⁰

De “militaire” actieradius van Al-Shabaab in Mogadishu, met andere woorden de zone waarin de militanten via de periferie kunnen binnendringen en waar ze regelmatig betrokken zijn bij gewelddadige confrontaties of schermutselingen, blijft beperkt tot een aantal randdistricten, aldus het BFA. Het betreft de districten Dayniile en Heliwaa en delen van Karaan, Yaqshiid en Dharkenley. De invloed van Al-Shabaab kan ’s nachts in die gebieden wel vergroten.⁴⁰¹

In de andere districten van Mogadishu is de invloed van Al-Shabaab beperkt, volgens het BFA, maar opereert de groepering niettemin op twee manieren. Enerzijds met behulp van “verborgen actoren”. Anderzijds door middel van complexe aanslagen door “speciale eenheden” [vertaling].⁴⁰²

In april 2014 stelt IRIN dat inwoners van de districten Heliwaa, Yaaqshiid en Dayniile de wijk ontvluchten naar andere stadsdelen omwille van de onveiligheid.⁴⁰³ Volgens OODA, een Amerikaans privébedrijf dat risicoanalyses opstelt, en volgens informatie van een internationale organisatie, opgetekend door de Zweedse documentatiedienst Lifos in oktober 2014, is Al-Shabaab sterk aanwezig in net die drie districten. In Dayniile staat de Murusade, een subclan van de Hawiye die dicht bij Al-Shabaab aanleunt, sterk, aldus Lifos. De islamistische beweging kan bijgevolg beter

⁴⁰⁰ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 31, [url](#)

⁴⁰¹ Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, pp. 25, 31, [url](#)

⁴⁰² Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, p. 31, [url](#)

⁴⁰³ Integrated Regional Information Networks (IRIN), 09/04/2014, [url](#)

infiltreren in de wijk en is moeilijker op te sporen.⁴⁰⁴ Een vertegenwoordiger van UNHCR stelt in oktober 2014 dan weer dat Al-Shabaab sterk staat in de districten Heliwaa en Karaan.⁴⁰⁵

Goobjoog News schrijft in oktober 2015 dat het district Wadajir berucht is geworden voor zijn moordcommando's (*assassin squads*) die meestal aan de autoriteiten weten te ontsnappen.⁴⁰⁶ Wacaal Media heeft het in november 2015 over "Mogadishu city's most unsafe area".⁴⁰⁷

AFP en *The Times* beschrijven respectievelijk in februari en mei 2015 dan weer "the safest place in the city", met name de zone rond de internationale luchthaven van Mogadishu, ook gekend als Mogadishu International Airport of MIA. Het gaat om een veiligheidszone van vier vierkante kilometer, omgeven door prikkeldraad en barrières tegen aanslagen en verdedigd door soldaten van AMISOM. De zone wordt bevolkt door private veiligheidsdiensten, diplomaten, humanitair personeel, soldaten, zakenlui, spionnen, aldus AFP, en herbergt onder meer AMISOM, de VN en de Britse ambassade.⁴⁰⁸

7. Verplaatsingen van de bevolking

7.1. Vluchtelingen

7.1.1. Opvang in de regio

In januari 2016 telt UNHCR meer dan 982.500 Somalische vluchtelingen in de Hoorn van Afrika en omstreken, waarvan ongeveer 420.000 in Kenia, 252.000 in Ethiopië en 253.000 in Jemen. Ook andere landen van de regio, zoals Oeganda, Djibouti en Eritrea, vangen vluchtelingen op.⁴⁰⁹

Ondanks het gewapende conflict in Jemen meldt UNHCR in juli en oktober 2015 dat er nog steeds Somalische vluchtelingen toekomen (waarvan velen van mensensmokkelaars te horen kregen dat het land veilig is). Tegelijkertijd verlaten tienduizenden mensen Jemen, waaronder Somaliërs die voorheen het eigen land hadden ontvlucht. In september 2015 telt UNHCR 30.000 personen die vanuit Jemen naar Somaliland, Puntland en Zuid- en Centraal-Somalië vluchtten,⁴¹⁰ waarvan 90 % Somaliërs zijn, aldus de VN.⁴¹¹ De meesten van hen keren naar Mogadishu terug.⁴¹² In een interview met IRIN van februari 2016 stelt de humanitaire coördinator van de VN voor Somalië dat de teruggekeerde Somaliërs, in het bijzonder, vrouwen en niet begeleide kinderen, met dezelfde problemen te maken krijgen als Somalische IDP's, zoals uitbuiting, geweld en discriminatie.⁴¹³

Volgens een rapport van de International Organization for Migration (IOM) van augustus 2014 werden meer dan 40.000 Somaliërs tussen december 2013 en 17 augustus 2014 door Saoedi-Arabië

⁴⁰⁴ Lifos - Migrationsverket, 29/04/2015, p. 17, [url](#) ; OODA Loop, 21/06/2014, [url](#) ; OODA Loop, 01/07/2014, [url](#)

⁴⁰⁵ European Asylum Support Office (EASO), 01/12/2014, p. 4, [url](#)

⁴⁰⁶ Goobjoog News, 18/10/2015, [url](#)

⁴⁰⁷ Wacaal Media, 09/11/2015, [url](#)

⁴⁰⁸ Agence France-Presse (AFP) (McConnell T.), 25/02/2015, [url](#) ; The Times (Starkey J.), 11/05/2015, [url](#)

⁴⁰⁹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 09/2015, [url](#) ; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 01/2016, [url](#)

⁴¹⁰ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 14/07/2015, [url](#) ; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (Ferry S., Strand Holm A.), 14/09/2015, [url](#) ; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 27/10/2015, [url](#)

⁴¹¹ United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 13, [url](#) ; United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 12, [url](#)

⁴¹² United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 16/10/2015, [url](#)

⁴¹³ Integrated Regional Information Networks (IRIN) (Mulla M.O.), 02/02/2016, [url](#)

onder dwang naar Mogadishu gerepatrieerd.⁴¹⁴ Enkelen van hen verklaarden aan HRW dat ze na terugkeer bedreigingen van Al-Shabaab en van het Somalische leger ontvingen. Twee van hen zeiden problemen, waaronder fysiek geweld, te hebben ondervonden met overheidsfunctionarissen die hen van banden met Al-Shabaab verdachten omdat ze afkomstig waren uit door de islamistische groepering gecontroleerde gebieden. Dit zou gelden voor vele door Saoedi-Arabië gerepatrieerde Somaliërs.⁴¹⁵ Volgens USDOS werden eind 2014 nog steeds Somaliërs gerepatrieerd en eindigden velen die niet naar hun regio van herkomst konden terugkeren als IDP's.⁴¹⁶

In de nasleep van een grote veiligheidsoperatie in Nairobi in april 2014 ging ook Kenia over tot de gedwongen repatriëring van 359 Somaliërs, waaronder minstens drie erkende vluchtelingen.⁴¹⁷ Na de aanval van Al-Shabaab op de universiteit van Garissa in het oosten van Kenia in april 2015, kondigt de Keniaanse regering aan het vluchtelingenkamp in Dadaab met 350.000 vluchtelingen binnen de drie maanden te willen sluiten.⁴¹⁸ Eind april 2015 stelt Kenia's Refugee Affairs Commission dat de overheid toch geen gedwongen terugkeer voorziet, aldus IRIN.⁴¹⁹

UNHCR ondersteunt de vrijwillige terugkeer van Somalische vluchtelingen vanuit Kenia naar Somalië op basis van een tripartite overeenkomst van november 2013.⁴²⁰ In juli 2015 besluiten UNHCR, Kenia en Somalië om de vrijwillige terugkeer te versnellen en 425.000 vluchtelingen over vijf jaar terug naar Somalië te begeleiden. UNHCR verleent steun aan kandidaten voor terugkeer naar zowel Zuid- en Centraal-Somalië als naar Somaliland en Puntland. Aan negen districten in Zuid- en Centraal-Somalië wil UNHCR bijzondere aandacht besteden en er de werkgelegenheid en publieke voorzieningen zoals onderwijs en gezondheidszorg versterken. Het gaat om Mogadishu, Afgoye, Jowhar, Balcad, WanlaWeyn, Belet Weyne, Luuq, Baidoa en Kismayo.⁴²¹

Tussen 8 december 2014, wanneer UNHCR steun begint te verlenen bij terugkeer, en 31 december 2015 keren meer dan 6.100 Somalische vluchtelingen vanuit Kenia terug naar hun vaderland met steun van UNHCR. De meerderheid trok naar Kismayo, Mogadishu, Baidoa en Luuq. Nog eens 4.500 hebben zich opgegeven voor terugkeer, aldus UNHCR.⁴²² In samenwerking met UNHCR werkt Kenia aan een lange termijnplan voor de repatriëring van 500.000 Somalische vluchtelingen, volgens de Tanzaniaanse krant *The Citizen*.⁴²³ UNHCR vermeldt voorts dat andere Somalische vluchtelingen ervoor kozen zonder ondersteuning terug te keren.⁴²⁴

7.1.2. Terugkeer

Amnesty International (AI) uit in oktober 2014 haar grote bezorgdheid over de pogingen van verschillende Europese landen om gedwongen repatriëringen naar Somalië uit te voeren. Het verwijst naar de repatriëring door Nederland begin november 2013 van een Somalische afgewezen asielzoeker die drie dagen na zijn terugkeer gewond raakte bij een aanslag in Mogadishu. De

⁴¹⁴ International Organization for Migration (IOM), 17/08/2014, [url](#)

⁴¹⁵ Human Rights Watch (HRW), 05/2015, pp. 28-31, [url](#)

⁴¹⁶ United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

⁴¹⁷ Human Rights Watch (HRW), 23/05/2014, [url](#)

⁴¹⁸ Al Jazeera, 11/04/2015, [url](#) ; Integrated Regional Information Networks (IRIN), 13/04/2015, [url](#)

⁴¹⁹ Integrated Regional Information Networks (IRIN), 29/04/2015, [url](#)

⁴²⁰ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 11/11/2013, [url](#)

⁴²¹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 05/08/2015, [url](#)

⁴²² United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *WEEKLY UPDATE |Support to Voluntary Repatriation of Somali Refugees from Kenya. Total reporting period: 8 December 2014 to 1 November 2015*, s.d., [url](#) ; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 16/10/2015, [url](#) ; Xinhua, 21/01/2016, [url](#)

⁴²³ The Citizen, 06/11/2015, [url](#)

⁴²⁴ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 05/08/2015, [url](#)

mensenrechtenorganisatie ziet geen fundamentele, duurzame wijziging van de situatie en roept op onder geen omstandigheden personen gedwongen te repatriëren naar Zuid- en Centraal-Somalië.⁴²⁵

In augustus 2015 beklemt UNHCR in een interview met het Institute for Security Studies (ISS) dat in de huidige omstandigheden niet alle delen van het land een "safe and dignified return" toelaten, dat het terugkeer niet promoot en dat het enkel steun verleent aan wie een uitgesproken wens tot terugkeer uit.⁴²⁶ In zijn rapport van september 2015 acht de onafhankelijke expert van de VN voor de mensenrechtensituatie de veiligheidssituatie in grote delen van Zuid- en Centraal-Somalië "not safe or stable enough to receive returnees". Voorbarige terugkeerders dreigen als IDP te eindigen. Het rapport heeft het echter niet uitdrukkelijk over terugkeer naar Mogadishu.⁴²⁷

Hoewel terugkeer naar Somalië binnen de diaspora meer en meer een leefbare optie lijkt, volgens een rapport van juni 2014 van het Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), en een vitale bijdrage kan leveren aan de heropbouw, geldt dit enkel voor zij die de nationaliteit van hun gastland hebben bekomen, die voldoende bemiddeld zijn en op de nodige professionele netwerken kunnen rekenen. Het betreft zelden een permanente terugkeer maar vaker een circulaire beweging. De uit de diaspora teruggekeerde Somaliërs worden hoe langer hoe meer zichtbaar in Somalië, en hun aanwezigheid werkt bepaalde spanningen in de hand. Ze zouden zich superieur voelen, weinig contact leggen met de lokale bevolking, en zouden de betere jobs in de wacht slepen omwille van hun ervaring in het Westen.⁴²⁸

Ook volgens de Deense immigratiedienst, die in mei 2015 verschillende internationale organisaties raadpleegt, is het voor iemand die naar Mogadishu terugkeert en aanvaard wil worden, nog steeds belangrijk dat de lokale gemeenschap hem weet te identificeren. Een vaardig, vindingrijk persoon kan erin slagen op eigen houtje te overleven in Mogadishu, terwijl een zwakker, weinig vindingrijk persoon nood zal hebben aan de steun van een hecht netwerk. Somaliërs uit de diaspora die vrijwillig terugkeren, vaak om een zaak op te starten, eigendom te claimen of voor de regering te werken, beschikken meestal over een netwerk of familie in Mogadishu, aldus de Deense migratiedienst.⁴²⁹

Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, dat zich op vertrouwelijke bronnen baseert, schrijft in december 2014 in een ambtsbericht over Somalië:

"Terugkeerders uit Europa die in Mogadishu arriveren, moeten van de Somalische autoriteiten door iemand worden opgehaald. Somaliërs die gedwongen terugkeren krijgen na aankomst een paspoort van de Somalische immigratiedienst, ipv het Europese reisdocument (de 'EU-staat') waarmee ze naar Mogadishu zijn gereisd. Ze ondervinden geen tegenwerking van de autoriteiten bij terugkeer. Mensen met een netwerk, wat geld en een goede opleiding vinden vervolgens wel een bestaan in Mogadishu. Wie geen familie, vrienden of clanverwanten heeft in de stad, heeft het moeilijker. Ook mensen die lange tijd weg zijn geweest vinden soms moeilijk hun weg in de gesloten samenleving van Mogadishu. Voor leden van minderheden en minderheidsclans is het na terugkeer lastig voldoende bescherming te krijgen."⁴³⁰

Nog volgens het ambtsbericht van 2014 worden de meeste terugkeerders als dusdanig herkend, zelfs na een kort verblijf in het buitenland, omwille van hun kleding, gedragingen, bezittingen. Ze lopen het risico door Al-Shabaab te worden beschuldigd van verraad en mijden bijgevolg gebieden

⁴²⁵ Amnesty International (AI), 23/10/2014, [url](#)

⁴²⁶ Institute for Security Studies (ISS), 31/08/2015, [url](#)

⁴²⁷ United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 13, [url](#)

⁴²⁸ Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), 06/2014, [url](#)

⁴²⁹ Danish Immigration Service, 09/2015, p. 21, [url](#)

⁴³⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 12/2014, pp. 71-72, [url](#)

onder controle van de islamistische beweging. Het rapport voegt hieraan toe dat terugkeerders over het algemeen niet worden opgevolgd en er dus weinig bekend is over hun situatie ter plaatse.⁴³¹

Op 20 april 2015 stelt de Nederlandse staatssecretaris van Veiligheid en Justitie in een bericht over het "landgebonden asielbeleid ten aanzien van Somalië" dat hij, op basis van het ambtsbericht van december 2014, besloten heeft gedurende zes maanden een moratorium te handhaven op terugkeer naar gebieden in Centraal- en Zuid-Somalië die onder controle staan van Al-Shabaab. Dit moratorium geldt niet voor Somaliërs uit andere gebieden, zoals Mogadishu. Met betrekking tot de hoofdstad stelt de staatssecretaris dat het "niet zonder meer aannemelijk [is] dat - gelet op het groot aantal inwoners en het groot aantal terugkeerders - elke terugkeerder als zodanig zal worden herkend door Al-Shabaab en daarmee wordt beschuldigd van spionage."⁴³²

7.1.3. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk

Sinds 2011 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) zich tot driemaal toe uitgesproken over de veiligheidssituatie in Mogadishu en over het bestaan van een reëel risico op een behandeling strijdig met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) voor al wie in Mogadishu verblijft. In een arrest van juni 2011 oordeelde het EHRM nog "that the violence in Mogadishu was of such a level of intensity that anyone in the city would be at real risk of treatment contrary to Article 3 of the Convention". Het Hof kwam toen tot die conclusie op basis van "the indiscriminate bombardments and military offensives carried out by all parties to the conflict, the unacceptable number of civilian casualties, the substantial number of persons displaced within and from the city, and the unpredictable and widespread nature of the conflict".⁴³³ In een arrest van september 2013 schatte het Hof de situatie echter anders in. Het stelde vast dat Al-Shabaab Mogadishu niet langer in handen had, dat er geen frontlijngevechten of bombardementen meer plaatsvonden in de hoofdstad en dat het aantal burgerdoden was gedaald:

"[A]lthough the human rights and security situation in the city was serious and fragile and in many ways unpredictable, it was not of such a nature as to place everyone present there at a real risk of treatment contrary to Article 3."⁴³⁴

In een laatste arrest van september 2015, waarvoor het zich baseert op rapporten van de Noorse, Deense en Zweedse migratiediensten, op een arrest van het United Kingdom Upper Tribunal en op documenten van de VN⁴³⁵, erkent het Hof dat de veiligheidssituatie in Mogadishu "serious and fragile" blijft, maar dat de situatie niet verslechterd is sinds 2013. Het Hof oordeelt dus opnieuw dat er geen sprake is van een reëel risico op een met artikel 3 van het EHRM strijdige behandeling voor al wie in Mogadishu aanwezig is ("everyone who is present in the city").⁴³⁶

Het Hof, dat zich in het arrest van september 2015 uitspreekt over een alleenstaande Somalische vrouw, voegt hieraan toe dat de situatie bij terugkeer naar Mogadishu van alleenstaande vrouwen zonder toegang tot bescherming van een mannelijk netwerk wel een dergelijk reëel risico inhoudt:

⁴³¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 12/2014, pp. 71-72, [url](#)

⁴³² Ministerie van Veiligheid en Justitie (Dijkhoff K.H.D.M.), 20/04/2015, [url](#)

⁴³³ European Court of Human Rights (ECHR), 28/06/2011 [Final 28/11/2011], [url](#) ; European Court of Human Rights (ECHR), 10/09/2015, [url](#)

⁴³⁴ European Court of Human Rights (ECHR), 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#) ; European Court of Human Rights (ECHR), 10/09/2015, [url](#)

⁴³⁵ Het gaat onder meer om de volgende rapporten: Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), 12/03/2014, [url](#) ; Lifos - Migrationsverket, 20/01/2014, [url](#) ; Lifos - Migrationsverket, 29/04/2015, [url](#) ; United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, [url](#) ; United Nations Security Council, 12/05/2015, [url](#)

⁴³⁶ European Court of Human Rights (ECHR), 10/09/2015, [url](#)

“In the Court’s view, it may be concluded that a single woman returning to Mogadishu without access to protection from a male network would face a real risk of living in conditions constituting inhuman or degrading treatment under Article 3 of the Convention.”⁴³⁷

Bij de arresten van september 2013 en september 2015 noemen telkens twee van de zeven rechters in een afwijkende opinie de analyse van het Hof gebrekkig en haar conclusies voorbarig :

“[The Court] has failed to include in its assessment the reality of massive internal displacement of persons and the unpredictability of the still volatile situation in the Somali capital.”⁴³⁸

In 2015 schrijven de twee afwijkende rechters dat het Hof de algemene situatie in Somalië, zoals beschreven in verschillende internationale rapporten, op overdreven wijze relativeert (*downplaying*), en verzetten ze zich in het bijzonder tegen de gedwongen terugkeer van een alleenstaande vrouw die jarenlang in Zweden leefde, naar een “dysfunctionele” maatschappij die vijandig staat tegenover haar status.⁴³⁹

In september 2014 stelt de Immigration and Asylum Chamber van het Upper Tribunal van het Verenigd Koninkrijk, een administratieve beroepsrechtbank, *country guidance* op voor gedwongen terugkeer naar Somalië:

“Generally, a person who is ‘an ordinary civilian’ (i.e. not associated with the security forces; any aspect of government or official administration or any NGO or international organisation) on returning to Mogadishu after a period of absence will face no real risk of persecution or risk of harm such as to require protection under Article 3 of the ECHR or Article 15(c) of the Qualification Directive. In particular, he will not be at real risk simply on account of having lived in a European location for a period of time of being viewed with suspicion either by the authorities as a possible supporter of Al Shabaab or by Al Shabaab as an apostate or someone whose Islamic integrity has been compromised by living in a Western country.”⁴⁴⁰

Het Upper Tribunal stelt dat het aantal burgerdoden in Mogadishu sinds 2011 gedaald is, voornamelijk omdat er einde kwam aan de openlijke oorlogvoering binnen de stad en Al-Shabaab haar toevlucht neemt tot operaties tegen zorgvuldig geselecteerde doelwitten. Het gerechtshof meent voorts dat men redelijkerwijs van een gewone burger kan verwachten dat hij het persoonlijke risico slachtoffer te worden van een aanslag van Al-Shabaab kan verminderen door zones en instellingen te vermijden die als doelwitten van de islamistische beweging kunnen aangeduid worden. Anderzijds dient betrokkene wel toegang te hebben tot een familiaal netwerk of het netwerk van een meerderheidsclan. Bij afwezigheid van dergelijke steun dienen volgens de rechtbank bijkomende afwegingen te worden gemaakt, zoals de situatie voor vertrek uit Mogadishu, de duur van de afwezigheid of de toegang tot werkgelegenheid of financiële middelen.⁴⁴¹

7.2. IDP’s

Volgens een rapport van september 2015 van de VN-expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië telt het land ongeveer een miljoen IDP’s,⁴⁴² ongeveer een tiende van de bevolking.⁴⁴³ De UN

⁴³⁷ European Court of Human Rights (ECHR), 10/09/2015, [url](#)

⁴³⁸ European Court of Human Rights (ECHR), 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#)

⁴³⁹ European Court of Human Rights (ECHR), 10/09/2015, [url](#)

⁴⁴⁰ United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#)

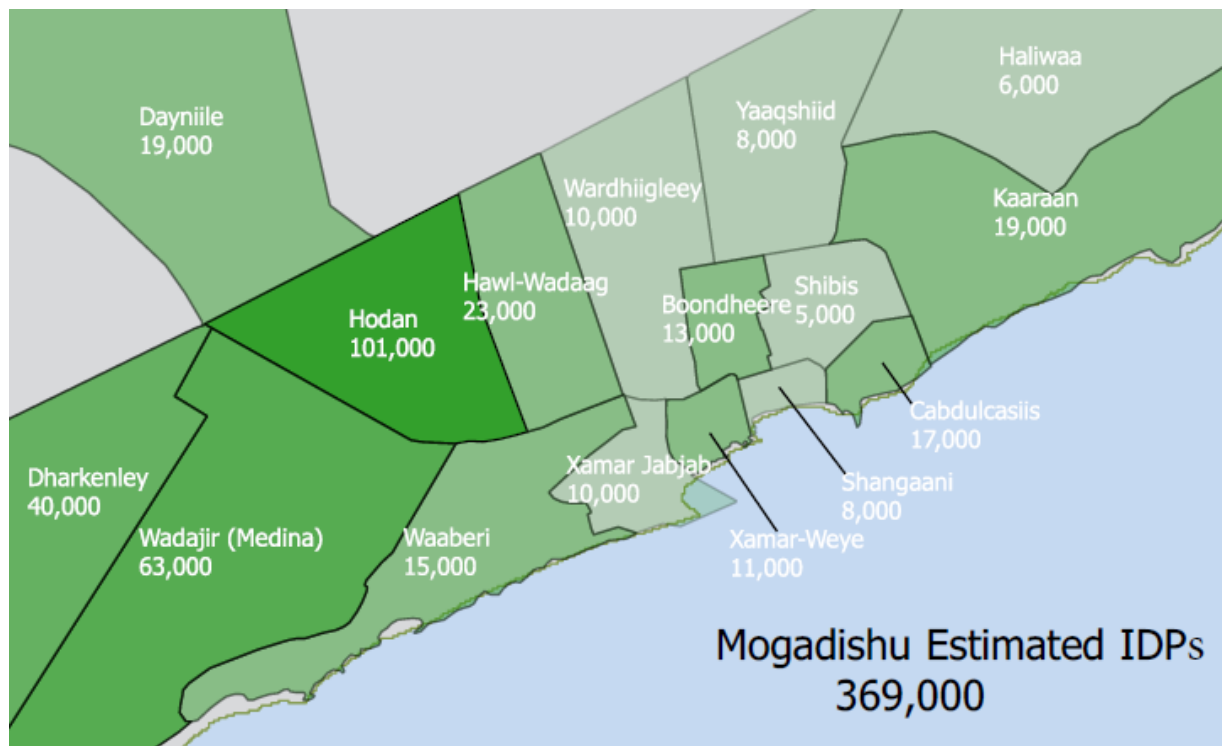
⁴⁴¹ United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#)

⁴⁴² United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 14, [url](#)

⁴⁴³ Volgens IDMC moet het cijfer van een miljoen IDP’s weliswaar herbekeken worden: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), 18/03/2015, p. 5, [url](#) ; United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 14, [url](#)

Monitoring Group voorspelt in een rapport van oktober 2015 een stijging van het aantal IDP's omwille van geweldcycli en weerfenomenen zoals El Niño.⁴⁴⁴

De volgende kaart toont het aantal IDP's per district in Mogadishu in januari 2016. De cijfers zijn identiek aan die van november 2014⁴⁴⁵ die in de COI Focus van 3 februari 2015 werden opgenomen:

IDP's in Mogadishu in februari 2016⁴⁴⁶

Volgens informatie van mei 2015 van het United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) leven de ongeveer 369.000 IDP's in Mogadishu verspreid over een 400-tal openbare gebouwen en geïmproviseerde sites. De meest kwetsbare groepen bevinden zich in de districten Dayniile en Hodan.⁴⁴⁷

In maart 2015 verdrijven de ordediensten 21.000 IDP's uit hun informele kampen in de wijk Kahda, volgens een rapport van HRW, of 3.500 huishoudens, volgens een gezamenlijk rapport van een aantal lokale en internationale organisaties. Tijdens de ontruiming worden degenen die zich verzetten geslagen. De IDP's worden nadien aan hun lot overgelaten en vestigen zich ten noorden in de zogenaamde Afgoye-corridor, een onveilige zone zonder sanitaire faciliteiten of toegang tot onderwijs.⁴⁴⁸ Ook in januari en februari 2015 werden al meer dan 25.000 IDP's onder dwang uit openbare en private eigendommen in Mogadishu gezet, volgens UNHCR.⁴⁴⁹ In 2014 ging het om 35.500 IDP's, hoofdzakelijk in de districten Hodan en Dayniile, aldus HRW.⁴⁵⁰ Volgens OCHA werden

⁴⁴⁴ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 247-248, [url](#)

⁴⁴⁵ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 05/12/2014, [url](#)

⁴⁴⁶ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 03/02/2016, [url](#)

⁴⁴⁷ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 25/05/2015, [url](#)

⁴⁴⁸ Human Rights Watch (HRW), 20/04/2015, [url](#) ; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) e.a., 03/2015, [url](#)

⁴⁴⁹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Forced evictions in Mogadishu 1 JAN - 28 FEB 2015*, s.d., [url](#)

⁴⁵⁰ Human Rights Watch (HRW), 20/04/2015, [url](#)

in 2015 meer dan 116.000 IDP's en armen uit openbare en private eigendommen in Mogadishu en andere stedelijke gebieden verdreven.⁴⁵¹

UNHCR helpt IDP's vanuit Mogadishu terug te keren naar hun plaats van herkomst, aldus USDOS.⁴⁵³ Sinds midden 2012 zijn 60.000 IDP's met die ondersteuning teruggekeerd.⁴⁵⁴

In oktober 2014 stelde de federale regering samen met UNHCR en de speciale VN-rapporteur voor de mensenrechten van IDP's een beleidsplan op om de levensomstandigheden van IDP's te verbeteren en nieuwe ontheemding te vermijden. IDMC wijst in maart 2015 echter op de gebrekkige implementatie van dit plan omwille van zwak bestuur en beperkte middelen.⁴⁵⁵ HRW stelt in een rapport van april 2015 dat de Somalische overheid de voorbije drie jaar niets heeft ondernomen om de "miserabele en onveilige levensomstandigheden" [vertaling] van IDP's te verbeteren.⁴⁵⁶ Ook de VN-expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië heeft het in september 2015 over ondermaatse levensomstandigheden in overbevolkte, onveilige en onhygiënische kampen.⁴⁵⁷ Het Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) schrijft in een rapport van maart 2015 dat IDP's, en in het bijzonder vrouwen en kinderen, onevenredig vaak geconfronteerd worden met ernstige mensenrechtenschendingen en seksueel geweld, en een beperkte toegang hebben tot gerechtelijke bescherming. IDP's die behoren tot een minderheidsclan zijn het slachtoffer van discriminatie omdat ze de bescherming van een netwerk missen. Volgens IDMC zijn er aanwijzingen dat de meeste langdurig intern ontheemde personen in Zuid- en Centraal-Somalië tot minderheden behoren.⁴⁵⁸

Volgens de UN Monitoring Group houdt de overheid geen rekening met de veiligheids- en beschermingsnoden van de IDP's die in de Afgoye-corridor terechtkomen. Verder kijkt eind augustus 2015 meer dan 40 % van de bevolking van Benadir aan tegen ernstige voedselonzekeerheid.⁴⁵⁹ IDMC merkt op dat IDP's in het bijzonder getroffen worden door voedselonveiligheid.⁴⁶⁰

Volgens het rapport over mensenhandel van USDOS van juli 2015 maken bewakers of *gatekeepers* in sommige IDP-kampen misbruik van hun positie om vrouwen en kinderen tot seksuele handelingen te dwingen in ruil voor voedsel of andere diensten of om geld of huur te eisen van kampbewoners. Vrouwelijke en minderjarige IDP's zijn ook erg kwetsbaar voor misbruik door mensenhandelaars.⁴⁶¹

8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven

8.1 Handhaven van de veiligheid

Het Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP) peilde in maart 2014 bij inwoners van Mogadishu naar het veiligheidsgevoel. De meerderheid van de respondenten voelen zich over het algemeen veiliger dan voordien, zien een daling van de openlijke vijandelijkheden, maar blijven bezorgd over de onveiligheid in de stad. Naast de terroristische incidenten maken ze zich ook zorgen over het wijdverspreide wapenbezit, over landconflicten, checkpoints, clangeweld en bendecriminaliteit. Wat de veiligheidsdiensten betreft vinden de respondenten dat er te weinig politie

⁴⁵¹ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 11/2015, p. 9, [url](#)

⁴⁵³ United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

⁴⁵⁴ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (Strand Holm A.), 07/08/2015, [url](#)

⁴⁵⁵ Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), 18/03/2015, pp. 11-12, [url](#)

⁴⁵⁶ Human Rights Watch (HRW), 20/04/2015, [url](#)

⁴⁵⁷ United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 14, [url](#)

⁴⁵⁸ Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), 18/03/2015, pp. 5-9 [url](#)

⁴⁵⁹ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 247-248, [url](#)

⁴⁶⁰ Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), 18/03/2015, p. 1, [url](#)

⁴⁶¹ United States Department of State, 27/07/2015, [url](#)

is, dat die ondermaats functioneert, en dat de coördinatie tussen de verschillende veiligheidsorganen mank loopt. De respondenten doen eerder een beroep op informele kanalen, zoals traditionele en religieuze leiders, buurtwachten, clanmilities of private veiligheidsagenten, maar zeggen voor zware misdaad wél de politie in te schakelen. Volgens de bewoners zijn de prestaties van de politie er het voorgaande jaar wel op vooruit gegaan. In de districten Dayniile, Dharkenley en Wadajir wordt de politie als het meest betrouwbare veiligheidsorgaan genoemd.⁴⁶²

Volgens het rapport van USDOS over terrorisme in Somalië in 2014 zet de Somalische federale regering haar inspanningen om de veiligheid in de hoofdstad te verhogen voort, maar ontbreekt adequate anti-terroriswetgeving en expertise om terroristen en hun geldschietters efficiënt te vervolgen. USDOS wijst, net als de onafhankelijke VN-expert voor de mensenrechten in juni 2015, op de ontoereikende gerechtelijke instellingen en de gebrekkige samenwerking tussen de verschillende veiligheidsdiensten, zoals de politie en de inlichtingendienst NISA.⁴⁶³ Begin 2015 stelt HRW dat de Somalische regering in 2014 slechts beperkte vooruitgang heeft geboekt in de bescherming van burgers tegen gewapende groeperingen, zowel Al-Shabaab als andere milities, maar ook tegen militairen van het Somalische leger en van AMISOM.⁴⁶⁴

Volgens de Keniaanse krant *Daily Nation* patrouilleert AMISOM 24 uur per dag in de straten van Mogadishu "allowing people to carry out their businesses unperturbed".⁴⁶⁵

Begin september 2015 opent in Mogadishu het streng beveiligde Benadir Courts Complex. Het complex herbergt verschillende rechtbanken, waaronder het Supreme Court, en wil een veilige rechtsgang en toegang tot gerechtelijke diensten verzorgen, aldus het United Nations Development Programme (UNDP).⁴⁶⁶

Volgens het rapport van oktober 2015 van de UN Monitoring Group maken de Somalische veiligheidsdiensten zich schuldig aan onwettige arrestaties, detenties en foltering. De VN-instelling ontving geloofwaardige informatie over de detentie, mishandeling en afpersing in geheime locaties van de NISA, in het bijzonder van personen die uit de diaspora lijken te komen.⁴⁶⁷ In februari 2015 ontving de UN Monitoring Group rapporten over de systematische ontvoering en arrestatie door de paramilitaire eenheid Alpha 4 van tienerjongens van Barawani-afkomst die in Barawe of Mogadishu verbleven. Ze werden beschuldigd van lidmaatschap van Al-Shabaab. De afpersing van de families beschouwt UN Monitoring Group als het belangrijkste motief voor deze ontvoeringen.⁴⁶⁸

In maart 2014 wijst Amnesty International (AI) op de gebrekkige discipline van het Somalische leger en de daaraan verbonden milities, die zo bijdragen aan de algemene onveiligheid in plaats van burgers bescherming te bieden.⁴⁶⁹ In augustus 2015 heeft AI het over een toename van schendingen van het internationale humanitaire recht en van de mensenrechten door alle conflictpartijen inclusief het leger en AMISOM.⁴⁷⁰

⁴⁶² Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Central Zone*, pp. xii-xiii, 07/07/2014, [url](#) ; Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Eastern Zone*, pp. x-xi, 07/07/2014, [url](#) ; Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Waliyow-Adde Zone*, 07/07/2014, p. xiii, [url](#) ; Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Western Zone*, 07/07/2014, pp. x-xi, [url](#)

⁴⁶³ United States Department of State, *Country Reports on Terrorism 2014 - Somalia*, 19/06/2015, [url](#) ; Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), 01/06/2015, [url](#)

⁴⁶⁴ Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#)

⁴⁶⁵ *Daily Nation*, 11/10/2015, [url](#)

⁴⁶⁶ United Nations Development Programme (UNDP), 10/09/2015, [url](#)

⁴⁶⁷ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 233-234, [url](#)

⁴⁶⁸ United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 234, [url](#)

⁴⁶⁹ Amnesty International (AI), 04/03/2014, [url](#)

⁴⁷⁰ Amnesty International (AI) (Mbugua P.K.), 27/08/2015, [url](#)

De inlichtingendienst NISA voerde in 2014 regelmatig grootschalige razzia's uit waarbij arrestanten zonder mandaat in hechtenis werden gehouden, aldus HRW, dat ook gewag maakt van mishandeling tijdens ondervragingen.⁴⁷¹ Volgens de Zweedse documentatiedienst Lifos, die haar informatie in oktober 2014 haalde bij een in Mogadishu aanwezige internationale organisatie, gaan de razzia's gepaard met willekeurige en hardhandige arrestaties. Terwijl 70 tot 80 % van de arrestanten binnen de 48 uur werd vrijgelaten, is er weinig bekend over de rest. Soms worden arrestanten pas vrijgelaten na betaling van een geldsom. Een andere internationale organisatie stelde dan weer dat de incidenten in Wadajir daalden na een dergelijke veiligheidsoperatie.⁴⁷²

Ook in 2015 vinden heel geregeld grote of kleine razzia's plaats waarbij, volgens lokale en internationale bronnen, vaak honderden vermeende militanten van Al-Shabaab worden gearresteerd door de Somalische politie en/of AMISOM tijdens operaties in zowat alle districten van de hoofdstad. Vaak gaat het om tieners.⁴⁷³

Ook na specifieke veiligheidsincidenten worden vaak arrestaties verricht, zoals verschillende artikels van lokale media aantonen⁴⁷⁴, of worden de veiligheidsmaatregelen verhoogd. Als reactie op verschillende zware aanslagen en op geruchten dat Al-Shabaab nieuwe aanslagen in de hoofdstad beraamt, verklaart de overheid begin maart 2015 honderden politieteams in de stad te ontplooiën en het aantal checkpoints te verhogen, aldus Xinhua en Horseed Media.⁴⁷⁵ Na de aanslag van 1 november 2015 op een hotel verklaart het hoofd van de NISA aan VOA dat alle voertuigen die Mogadishu binnenkomen voortaan grondig onderzocht zullen worden, aldus Wacaal Media.⁴⁷⁶ In een interview met VOA stelt de vroegere directeur van de inlichtingendienst zich daarentegen vragen bij de bekwaamheid en bereidheid van de veiligheidsdiensten om dergelijke aanslagen te vermijden.⁴⁷⁷

Volgens het rapport van oktober 2015 van de UN Monitoring Group betalen ondernemingen in Mogadishu nog steeds "belastingen" aan Al-Shabaab in plaats van aan de federale overheid. Deze heffing of *zakat*, die aan grote en kleine ondernemingen wordt opgelegd, zowel in gebieden onder controle van de islamistische groep als daarbuiten, is een belangrijke bron van inkomsten.⁴⁷⁸

Eind juli 2015 waarschuwt Al-Shabaab burgers uit de buurt te blijven van gebouwen van de regering of de VN en van hotels, aldus Horseed Media.⁴⁷⁹ Reuters meldt begin september 2015 dat Al-Shabaab in een communiqué dreigt mannen en vrouwen in Mogadishu te viseren die zich een "immorele cultuur" aanmeten en hotels, stranden en nachtclubs bezoeken. Reuters denkt hierbij aan de uit de diaspora teruggekeerde Somaliërs.⁴⁸⁰

De doodstraf wordt nog steeds uitgevoerd in Zuid- en Centraal Somalië, net als in Somaliland en Puntland, aldus de VN.⁴⁸¹ Volgens HRW werden in 2015 elf personen terechtgesteld in Zuid- en Centraal Somalië en in Puntland.⁴⁸³ Vaak zijn de betrokkenen door een militaire rechtbank berecht,

⁴⁷¹ Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#)

⁴⁷² Lifos - Migrationsverket, 29/04/2015, p. 17, [url](#)

⁴⁷³ Sabahi Online, 20/01/2015, [url](#) ; Horseed Media, 19/02/2015, [url](#) ; Danan Broadcasting Network (DBN), 26/04/2015, [url](#) ; Raxanreeb, 04/05/2015, [url](#) ; Xinhua, 21/05/2015, [url](#) ; Danan Broadcasting Network (DBN), 16/06/2015, [url](#) ; Associated Press (AP), 15/07/2014, [url](#) ; Strategic Intelligence News (SIN), 07/08/2015, [url](#) ; Garowe Online, 19/08/2014, [url](#) ; Shabelle Media Network, 11/10/2015, [url](#) ; Shabelle Media Network, 20/11/2015, [url](#)

⁴⁷⁴ Garowe Online, 19/02/2015, [url](#) ; Hiiraan Online, 21/02/2015, [url](#) ; Goobjoog News, 26/02/2015, [url](#)

⁴⁷⁵ Xinhua, 08/03/2015, [url](#) ; Horseed Media, 11/03/2015, [url](#)

⁴⁷⁶ Wacaal Media, 04/11/2015, [url](#)

⁴⁷⁷ Voice of America (VOA) (Maruf H.), 03/11/2015, [url](#)

⁴⁷⁸ United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 29, [url](#)

⁴⁷⁹ Horseed Media, 27/07/2015, [url](#)

⁴⁸⁰ Reuters (Omar F. e.a.), 02/09/2015, [url](#)

⁴⁸¹ United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 11, [url](#)

⁴⁸³ Human Rights Watch (HRW), 27/01/2016, [url](#)

zelfs als het niet om militairen gaat, aldus HRW in haar overzicht van het jaar 2014.⁴⁸⁴ In november 2015 sprak de militaire rechtbank nog de doodstraf uit voor twee soldaten, volgens Goobjoog News.⁴⁸⁵

Na twee incidenten in juli 2015 in de havenstad Merka waarbij AMISOM-troepen verschillende burgers zouden hebben gedood als represaille voor aanvallen van Al-Shabaab⁴⁸⁶, starten AMISOM en de Somalische regering een gezamenlijk onderzoek. HRW wijst echter op ernstige tekortkomingen in een onderzoek van AMISOM en de Somalische regering naar misbruiken door hun manschappen in Mogadishu in 2013 en benadrukt het belang van de bescherming van getuigen.⁴⁸⁷ In augustus 2015 melden internationale media dat AMISOM haar excuses aanbied en dat drie Oegandese militairen worden aangeklaagd voor de moorden tijdens een huwelijk op 31 juli 2015.⁴⁸⁸

In een rapport van eind september 2015 wijst de onafhankelijke VN-expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië op de buitengerechtelijke publieke executies door Al-Shabaab van burgers beschuldigd van samenwerking met de regering of met AMISOM.⁴⁸⁹ Ook de federale ordediensten maken zich schuldig aan buitengerechtelijke executies, aldus de UN Monitoring Group in haar rapport van oktober 2015.⁴⁹⁰ Deze rapporten verduidelijken niet of dergelijke terechtstellingen ook in Mogadishu plaatsvinden.

8.2 Situatie van vrouwen en kinderen

8.2.1. Vrouwen

In haar terugblik op 2014 stelt HRW dat IDP-vrouwen en -meisjes het meest kwetsbaar zijn voor seksueel geweld van gewapende mannen, inclusief militairen en militieleden. Ook in recent veroverde gebieden vergrepen manschappen van de regering, van AMISOM of van milities zich aan vrouwen en kinderen.⁴⁹¹

In 2014 registreerde het Gender-Based Violence Information Management System (GBVIMS), een database die een accurate registratie van gevallen van seksueel geweld door lokale organisaties bevordert, 4.737 gevallen van seksueel geweld, meestal tegen IDP's.⁴⁹² In Mogadishu alleen al ging het om bijna 3.000 gevallen, vermoedelijk nog een flinke onderschatting, aldus de VN.⁴⁹³ In mei 2015 ziet de secretaris-generaal van de VN geen verbetering. Meer dan 200 verkrachtingen werden in januari en februari 2015 gerapporteerd, voornamelijk in de hoofdstad.⁴⁹⁴ De daders zijn vooral onbekende gewapende mannen, maar ook leger, politie, Al-Shabaab en bepaalde AMISOM-contingenten worden met de vinger gewezen. De slachtoffers zijn voornamelijk IDP's en leden van minderheidsclans, aldus de onafhankelijke VN-expert voor de mensenrechtensituatie.⁴⁹⁵

Volgens USDOS en de VN-expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië leggen slachtoffers van seksueel geweld zelden klacht neer uit angst voor represailles, voor stigmatisering of omdat het gerecht er zelden in slaagt daders te vervolgen. In een aantal gevallen hebben militaire rechtbanken

⁴⁸⁴ Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#)

⁴⁸⁵ Goobjoog News, 12/11/2015, [url](#)

⁴⁸⁶ Zie ook: Al Jazeera (Mohamed H.), 21/07/2015, [url](#) ; Shabelle Media Network, 01/08/2015, [url](#)

⁴⁸⁷ Human Rights Watch (HRW), 13/08/2015, [url](#)

⁴⁸⁸ Voice of America (VOA), 21/08/2015, [url](#) ; Radio France internationale (RFI), 22/08/2015, [url](#)

⁴⁸⁹ United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 5, [url](#)

⁴⁹⁰ United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 227, [url](#)

⁴⁹¹ Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#)

⁴⁹² United Nations Security Council, 19/10/2015, p. 244, [url](#)

⁴⁹³ United Nations Security Council, 23/03/2015, pp. 13-14, [url](#)

⁴⁹⁴ United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 12, [url](#)

⁴⁹⁵ United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 10, [url](#)

leden van het Somalische leger veroordeeld tot zware straffen, maar rijzen er vragen bij de eerlijkheid van de rechtsgang. Vaak worden gevallen van seksueel geweld ook binnen het gewoonterecht beslecht door middel van een financiële compensatie.⁴⁹⁶ Volgens AFP wordt het slachtoffer van seksueel geweld meestal als de schuldige aangewezen en vaak ook gearresteerd.⁴⁹⁷

Als reactie op een rapport van HRW over seksuele uitbuiting van vrouwen door manschappen van AMISOM, richtte de AU een onderzoeksteam op. Volgens het eindverslag van dit onderzoek van april 2015 weigeren bepaalde landen echter mee te werken aan het onderzoek.⁴⁹⁸

AFP beschrijft in een artikel van juni 2015 het Elman House, een *safe house* in Mogadishu voor vrouwen die slachtoffer waren van geweld, zoals seksueel misbruik, vrouwenbesnijdenis of gedwongen huwelijken.⁴⁹⁹ Een bericht van het United Nations Population Fund (UNFPA) meldt eind augustus 2015 de opening van een ander *safe house* voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld. De directeur-generaal van het Ministry of Women and Human Rights Development zei bij deze gelegenheid dat Mogadishu nood heeft aan veel meer *safe houses*.⁵⁰⁰

De UN Monitoring Group ziet een langzame vooruitgang in de strijd tegen seksueel geweld door de aanstelling van vrouwelijke procureurs voor de vervolging van dergelijke misdrijven en de ontwikkeling van wetteksten over de bestrijding van seksueel geweld en vrouwenbesnijdenis op federale en regionale niveaus.⁵⁰¹ De Somalische regering verklaarde in juni 2015 inspanningen te leveren om meer vrouwelijke politieofficieren te rekruteren en meer aandacht te schenken aan gendergerelateerd geweld.⁵⁰² De implementatie van een door de regering goedgekeurd actieplan tegen seksueel geweld gaat echter traag, aldus HRW en de UN Monitoring Group.⁵⁰³

Somalië staat volgens een rapport van mei 2015 van de organisatie Save The Children op de laatste plaats als het gaat over geboortezorg en gezondheid van moeders. De sterftegraad voor moeders en pasgeboren kinderen ligt erg hoog.⁵⁰⁴

8.2.2. Kinderen

Een reportage van Al Jazeera van juli 2015 heeft het over een groot aantal jongens dat in Mogadishu op straat leeft, vaak omdat hun ouders geen middelen hebben om voor hen te zorgen. De overheid schat hun aantal op 5.000 en verklaart niet de fondsen te hebben om hen op te vangen.⁵⁰⁵

Volgens de jaarrapporten van HRW en USDOS over het jaar 2014, en volgens informatie die de Deense immigratiedienst in mei 2015 van verschillende internationale organisaties ter plaatse verkreeg, maakt Al-Shabaab zich schuldig aan rekrutering en gedwongen huwelijken van kinderen. Ook regeringstroepen en milities gebruiken kindsoldaten. De implementatie van actieplannen tegen de kindsoldaten verloopt traag, aldus HRW en USDOS.⁵⁰⁶ Volgens het United Nations Children's Fund (UNICEF) zijn er tot 5.000 minderjarigen als strijder of in een andere functie bij gewapende

⁴⁹⁶ United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 10, [url](#) ; United States Department of State, 25/06/2015, [url](#) ; Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#)

⁴⁹⁷ Agence France-Presse (AFP) (McConnell T.), 06/05/2015, [url](#)

⁴⁹⁸ United Nations Human Rights Council, 29/09/2015, p. 11, [url](#)

⁴⁹⁹ Agence France-Presse (AFP) (McConnell T.), 06/05/2015, [url](#)

⁵⁰⁰ United Nations Population Fund (UNFPA) (Semu-Banda P.), 02/09/2015, [url](#)

⁵⁰¹ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 244-245, [url](#)

⁵⁰² Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), 01/06/2015, [url](#)

⁵⁰³ Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#)

⁵⁰⁴ Voice of America (VOA) (Billow A.), 20/05/2015, [url](#)

⁵⁰⁵ Al Jazeera (Mohamed H.), 12/07/2015, [url](#)

⁵⁰⁶ Human Rights Watch (HRW), 29/01/2015, [url](#) ; United States Department of State, 25/06/2015, [url](#) ; United States Department of State, 27/07/2015, [url](#) ; Danish Immigration Service, 09/2015, pp. 13-15, 17, [url](#)

Somalische groepen aangesloten. Sinds juni 2014 heeft de VN-organisatie honderden jongens en meisjes ondersteund bij hun maatschappelijke re-integratie.⁵⁰⁷

In 2014 werden volgens een rapport van de secretaris-generaal van de VN 1.870 ernstige schendingen tegen de rechten van kinderen vastgesteld in Somalië, waarvan bijna 1.500 gevallen jongens troffen en 250 meisjes.⁵⁰⁸ Ook verschillende VN-rapporten maken tussen mei 2015 en januari 2016 gewag van honderden ernstige schendingen van de rechten van kinderen. Het gaat onder meer om rekrutering, verminking of moord door Al-Shabaab of door de Somalische strijdkrachten, evenals de arrestatie en detentie door meerdere strijdende partijen waaronder het Somalische leger. De rapporten maken geen onderscheid tussen de situatie in Mogadishu en de rest van het land.⁵⁰⁹ Volgens een rapport van oktober 2015 van de UN Monitoring Group komen de meest ernstige gevallen voor in gebieden onder controle van Al-Shabaab.⁵¹⁰

8.3 Dagelijks leven en humanitaire situatie

Volgens een VN-rapport van september 2015 wijzen bemoedigende socio-economische indicatoren op een positieve evolutie in Somalië, maar speelt deze zich af binnen een precare humanitaire context en veiligheidssituatie.⁵¹¹ Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voorspelt dat de economie, die hoofdzakelijk steunt op telecommunicatie, landbouw en constructie, met 2,7 % zal groeien.⁵¹²

Volgens de VN blijft de humanitaire crisis in Somalië een van de meest complexe noodsituaties in de wereld, met meer dan drie miljoen mensen die noodhulp behoeven. Vergeleken met een half jaar eerder steeg het aantal personen dat met een voedseltekort wordt bedreigd met 17 % tot 855.000, en bevinden 2,3 miljoen personen zich in voedselonzekerheid. IDP's maken meer dan twee derde uit van de personen in nood. Ongeveer 215.000 kinderen lijden aan acute ondervoeding.⁵¹³

Rapporten van de VN van eind 2015 wijzen op de potentieel verregaande humanitaire impact van het gebrek aan neerslag en van het weerfenomeen El Niño, met zowel dreigende droogte als het gevaar op grote overstromingen in bepaalde regio's. De rapporten hebben het evenwel niet over mogelijke risico's voor Mogadishu.⁵¹⁴

De onzekere veiligheidssituatie maakt het verlenen van humanitaire hulp extreem gevaarlijk, aldus verschillende VN-rapporten. Humanitaire organisaties werden getroffen door meer dan 80 veiligheidsincidenten, waarbij verschillende slachtoffers vielen en humanitair personeel werd gearresteerd en ontvoerd. Deze moeilijkheden situeren zich wel hoofdzakelijk in gebieden onder controle van Al-Shabaab of op hoofdwegen van en naar Mogadishu.^{515, 516}

⁵⁰⁷ United Nations Children's Fund (UNICEF), 17/09/2015, [url](#) ; United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 8, [url](#)

⁵⁰⁸ United Nations Security Council, 05/06/2015, [url](#)

⁵⁰⁹ United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 12, [url](#) ; United Nations Security Council, 11/09/2015, p. 12, [url](#) ; United Nations Security Council, 08/01/2016, pp. 11-12, [url](#)

⁵¹⁰ United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 245-246, [url](#)

⁵¹¹ United Nations Security Council, 21/09/2015, p. 9, [url](#)

⁵¹² Daily Nation, 11/10/2015, [url](#)

⁵¹³ United Nations Security Council, 21/09/2015, p. 3, [url](#) ; United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 19/10/2015, [url](#)

⁵¹⁴ United Nations Security Council, 11/09/2015, pp. 12-13, [url](#) ; United Nations Security Council, 21/09/2015, p. 4, [url](#) ; United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 19/10/2015, [url](#) ; United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 11/2015, p. 7, [url](#)

⁵¹⁵ United Nations Security Council, 21/09/2015, p. 5, [url](#) ; United Nations Security Council, 19/10/2015, pp. 206-224, [url](#)

⁵¹⁶ Op 20 april 2015 laten vier medewerkers van UNICEF en twee bewakers het leven bij een zelfmoordaanslag op een minibus van de VN in Garoowe, Puntland. Er vallen ook verschillende gewonden. Al-Shabaab eist de aanslag op: United Nations Security Council, 12/05/2015, p. 2, [url](#)

In haar rapport over de mensenrechtensituatie in 2014 schrijft USDOS dat de checkpoints die worden opgetrokken door regeringstroepen, milities, clans of door Al-Shabaab de bewegingsvrijheid beperken en burgers blootstellen aan afpersing, plundering en geweld.⁵¹⁷ Het gaat voornamelijk om verbindingswegen tussen Mogadishu en andere regio's, aldus de VN.⁵¹⁸ Volgens verschillende internationale organisaties die de Deense immigratiedienst in mei 2015 sprak, zijn verplaatsingen over de weg in Zuid- en Centraal-Somalië nog steeds een grote uitdaging. Er vinden wel commerciële vluchten plaats tussen Mogadishu en de steden Belet Weyne, Baidoa en Kismayo.⁵¹⁹

Volgens OCHA ontvangt meer dan 40 % van de Somaliërs geld via transfers vanuit de diaspora. De voorbije jaren heeft de strikte regelgeving in onder meer de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Kenia, banken ertoe aangezet de rekeningen voor dergelijke transfers te sluiten.⁵²⁰ Volgens Warya Post toont een steekproef in oktober 2015 aan dat de overgemaakte bedragen, vaak een noodzakelijke bron van inkomsten voor kwetsbare personen, voor meer dan een derde van de ontvangers gedaald zijn. De krant heeft het weliswaar over stedelijke gebieden "behalve Mogadishu".⁵²¹

Volgens het missieverslag van de Deense immigratiedienst is de toegang tot minimale sociale diensten beperkt in de Somalische steden, Mogadishu inbegrepen. Medische basiszorgen zijn over het algemeen beschikbaar in de grotere stedelijke centra in Zuid- en Centraal-Somalië, aldus het rapport. In bepaalde stedelijke centra wordt rudimentair onderwijs aangeboden. Werkgelegenheid is erg beperkt en de werkloosheid is bijgevolg hoog, in het bijzonder op het platteland en bij de jeugd. Aangezien clan- en familienetwerken cruciaal zijn, is het voor minderheidsgroepen, weduwen en migranten zonder netwerk moeilijk een baan te vinden.⁵²² Als gevolg van de oorlogssituatie, van natuurrampen en van langdurige *internal displacement* kent Somalië een van de laagste percentages schoolgaande kinderen ter wereld. Bijna 60 % van alle kinderen heeft geen toegang tot onderwijs, aldus IDMC.⁵²³ Volgens UNHCR is het gebrek aan onderwijs en werkgelegenheid vaak de belangrijkste reden voor Somalische vluchtelingen om hun terugkeer uit te stellen.⁵²⁴

Volgens de door de Deense immigratiedienst in mei 2015 geraadpleegde bronnen blijven clan- en familienetwerken van groot belang voor iemands maatschappelijke integratie, veiligheid en toegang tot basisvoorzieningen. Somaliërs vangen over het algemeen ook verre familieleden afkomstig uit een andere regio op als er een clanverband bestaat. Maar in de praktijk zijn deze netwerken in Zuid- en Centraal-Somalië vaak niet in staat om ontheemde familieleden te ondersteunen.⁵²⁵

Al Jazeera schrijft in juli 2015 dat de fragiele vrede in Mogadishu vele welstellende Somaliërs die in het buitenland leven terug naar de stad heeft gelokt en dat nieuwe woningen en supermarkten uit de grond rijzen.⁵²⁶ Volgens een rapport van OCHA zorgt de terugkeer van een groot aantal Somaliërs voor een financiële injectie en een verhoging van werkgelegenheid en van basisvoorzieningen in het onderwijs en de gezondheidszorg, maar ook voor een stijging van de grondprijzen en van de uitzettingen van IDP's.⁵²⁷

In reportages en blogs werpen Somalische journalisten een blik op het dagelijkse leven in Mogadishu. De nieuwssite Somali Wayn ziet in december 2014 voor het eerst in meer dan twintig

⁵¹⁷ United States Department of State, 25/06/2015, [url](#)

⁵¹⁸ United Nations Security Council, 08/01/2016, p. 13, [url](#)

⁵¹⁹ Danish Immigration Service, 09/2015, p. 18, [url](#)

⁵²⁰ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 24/04/2015, [url](#)

⁵²¹ Warya Post, 08/10/2015, [url](#)

⁵²² Danish Immigration Service, 09/2015, pp. 20-21, [url](#)

⁵²³ Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), 18/03/2015, p. 5, [url](#)

⁵²⁴ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 16/10/2015, [url](#)

⁵²⁵ Danish Immigration Service, 09/2015, pp. 20-21, [url](#)

⁵²⁶ Al Jazeera (Mohamed H.), 12/07/2015, [url](#)

⁵²⁷ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 25/05/2015, [url](#)

jaar opnieuw benzinestations openen in Mogadishu.⁵²⁸ Terwijl Somalië lange tijd enkel het informele hawalasysteem van geldtransfers kende, opent in oktober 2014 de International Bank of Somalia (IBS) haar kantoren in de hoofdstad⁵²⁹, gevolgd door een tweede bank in mei 2015.⁵³⁰ Een journalist ziet de voorbije jaren tekenen van herstel in de opening van “the first laundry shop, the first flower store, the first automated teller machine (ATM)” en in de organisatie in augustus 2015 van een boekenbeurs die Somalische schrijvers van over de hele wereld samenbrengt.⁵³¹ Anderen hebben het over de bloeiende bouwsector, over de levendige Bakara-markt, het commerciële hart van de stad, of beschrijven het vrijetijdsleven met tieners die voetballen op Lido Beach, met restaurants en internetcafés, met jongeren die koffie drinken of flaneren langs de belangrijkste verkeersader, Maka Al-Mukarama, of over de Peace Garden, een groene plek waar families in het weekend ontspannen.⁵³²

Ook een artikel van GlobalPost van augustus 2015 verwijst naar de vele handelszaken die de stad telt, gaande van platenwinkels tot apotheken, kruideniers en telefoonwinkels, lokale banken en benzinestations. Basisvoorzieningen zoals huisvuilophaal, brandweer, elektriciteit zijn beschikbaar, en volgens een door GlobalPost geïnterviewde leraar is het aantal schoolinschrijvingen in een jaar tijd verdrievoudigd. Ondanks de regelmatige aanslagen in Mogadishu beschrijven verschillende geïnterviewde inwoners de huidige situatie als veilig ten opzichte van voorheen.⁵³³

Op 7 km van Mogadishu wordt een nieuwe dure residentiële wijk genaamd Daru-Salam opgetrokken als symbool van een ander Mogadishu, aldus AFP, of van het herstel van de hoofdstad, aldus Xinhua. De *gated community* beantwoordt volgens investeerders aan de eisen van Somaliërs uit de diaspora.⁵³⁴

Volgens verschillende nieuwssites werd begin juni 2015 in Mogadishu een door de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) gesponsord ziekenhuis geopend, dat dagelijks aan 300 inwoners van de hoofdstad gratis medische diensten verstrekt.⁵³⁵

De meeste auteurs wijzen tegelijkertijd op de blijvende onveiligheid.⁵³⁶ Een journalist van DPA schrijft eind 2015 dat de opstoot van dodelijke aanvallen van Al-Shabaab in de voorbije maanden de inwoners van de hoofdstad remt in hun pogingen te stad te doen heropleven.⁵³⁷ Wanneer de speciale gezant van de VN in december 2015 verklaart dat Somalië niet langer een *failed state* is, maar “a recovering, fragile democracy”,⁵³⁸ stelt de hoofdredactrice van een Somalische nieuwssite in januari 2016 dat de veiligheidssituatie slechter is onder de huidige regering dan onder de vroegere *factional leaders*.⁵³⁹

⁵²⁸ Somali Wayn, 14/12/2014, [url](#)

⁵²⁹ Sabahi Online, 24/12/2014, [url](#)

⁵³⁰ Xinhua, 22/05/2015, [url](#)

⁵³¹ Sahan Journal (Dahir A.L.), 26/08/2015, [url](#)

⁵³² Sahan Journal (Dahir A.M.), 13/06/2015, [url](#) ; Somali Current (Ali A.M.), 16/08/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC) (Harding A.), 22/05/2015, [url](#) ; News24, 06/08/2015, [url](#) ; China Central Television (CCTV) (Billow A.), 27/12/2015, [url](#)

⁵³³ GlobalPost (Onyulo T.), 12/08/2015, [url](#)

⁵³⁴ Xinhua, 23/10/2015, [url](#) ; Agence France-Presse (AFP), 03/01/2016, [url](#)

⁵³⁵ Horseed Media, 04/06/2015, [url](#) ; Emirates News Agency, 05/06/2015, [url](#)

⁵³⁶ Sahan Journal (Dahir A.M.), 13/06/2015, [url](#) ; Somali Current (Ali A.M.), 16/08/2015, [url](#) ; British Broadcasting Corporation (BBC) (Harding A.), 22/05/2015, [url](#) ; News24, 06/08/2015, [url](#) ; China Central Television (CCTV) (Billow A.), 27/12/2015, [url](#)

⁵³⁷ Deutsche Presse-Agentur (DPA) (Odowa M.), 27/12/2015, [url](#)

⁵³⁸ Voice of America (VOA), 22/12/2015, [url](#)

⁵³⁹ Somali Current (Ibrahim H.), 26/12/2015, [url](#)

Samenvatting

De val van president Siad Barre dompelt Somalië in 1991 in chaos. Verschillende tijdelijke autoriteiten volgen elkaar na 2000 op. Het land wordt nadien alom beschouwd als een *failed state*. De politieke en militaire situatie van Somalië wijzigt echter drastisch vanaf augustus 2011, wanneer Al-Shabaab uit Mogadishu worden verdreven en wanneer, midden 2012 opeenvolgende offensieven van het AMISOM en het SNA de islamistische rebellen uit verschillende steden en districten verdrijft en de tot dan vrijwel totale invloed van Al-Shabaab op het zuiden en het centrum van Somalië flink inperkt. Op politiek vlak heeft de periode sinds juli 2014 zich gekenmerkt door instabiliteit binnen de regering en nieuwe stappen op het vlak van federalisering.

Verschillende bronnen, waaronder de secretaris-generaal van de VN, beschouwen de veiligheidssituatie in de meeste delen van Zuid- en Centraal-Somalië nog steeds als instabiel. Al-Shabaab heeft nog grote rurale gebieden van Zuid- en Centraal-Somalië in handen.

Experten stellen sinds langere tijd een strategische koerswijziging vast bij Al-Shabaab en wijzen op de weerbaarheid en operationele slagkracht van de organisatie. De organisatie anticipeerde op de militaire offensieven door zich ordelijk terug te trekken, en neemt haar toevlucht tot asymmetrische oorlogsvoering, onder meer met complexe operaties in Mogadishu. Veel waarnemers menen bovendien dat Al-Shabaab nog een zekere populariteit geniet in bepaalde regio's. Ook milities en ongeïdentificeerde gewapende groepen hebben een belangrijk aandeel in het geweld in Somalië.

Verschillende bronnen, waaronder de UN Monitoring Group, wijzen op het wanbeheer, de corruptie, de slechte coördinatie binnen de veiligheidsdiensten, en het gebrek aan civiele controle. Al-Shabaab is diep geïnfiltreerd in de veiligheidsdiensten.

Wat de internationale troepenmacht AMISOM betreft merken waarnemers op dat de verschillende contingenten vooral eigen strategische belangen dienen en de coördinatie dus mank loopt. De omvang van AMISOM volstaat niet om Zuid- en Centraal-Somalië te controleren.

Een analyse van het geweld in 2015 in Mogadishu van het Oostenrijkse BFA toont een vermindering van het aantal terreurdaden, maar pieken van geweld tijdens de ramadan en een stijging van het aantal gewapende confrontaties met Al-Shabaab in de hoofdstad. Bepaalde hoofdstedelijke districten zijn beduidend veiliger dan in andere steden, terwijl andere districten tot de meest gewelddadige plekken van het land behoren. Verschillende bronnen, zoals de VN, hebben het over een volatiele veiligheidssituatie met regelmatige complexe terreuraanslagen, in het bijzonder op hotels en instellingen populair bij overheidsfunctionarissen, en een toename van doelgerichte aanslagen tegen personen verbonden met de overheid of met internationale instellingen.

Betrouwbare statistieken over burgerslachtoffers zijn niet beschikbaar. Volgens de VN blijft het risico op blootstelling aan willekeurig geweld hoog en disproportioneel in Mogadishu. Anderzijds stelt het EHRM in 2013 en in 2015 dat de mensenrechten- en veiligheidssituatie in Mogadishu, hoewel fragiel en onvoorspelbaar, geen reëel risico op een met artikel 3 van het EHRM strijdige behandeling inhoudt voor al wie in Mogadishu aanwezig is.

Somaliërs zijn vanuit Kenia en vanuit de diaspora vrijwillig teruggekeerd naar Somalië, vaak omdat ze er een netwerk hebben of zaken kunnen doen. Meerdere bronnen signaleren positieve ontwikkelingen in de hoofdstad, zoals de heropleving van het economische leven, al blijft de toegang tot minimale sociale diensten, zoals gezondheidszorg en onderwijs, beperkt. De grote aantallen IDP's in Mogadishu zijn dan weer erg kwetsbaar voor geweld en humanitaire risico's.

Bij de ordehandhaving en veiligheidsoperaties doen zich misbruiken en mensenrechtenschendingen tegen de bevolking voor. Kinderen en vrouwen zijn erg kwetsbaar. Humanitaire organisaties vrezen in 2015 voor een nieuwe voedselcrisis.

Bibliografie

Geschreven en audiovisuele bronnen

African Arguments (Abukar H.M.), *After Godane: Al-Shabaab's new leadership fights internal reform*, 01/10/2014, <http://africanarguments.org/2014/10/01/after-godane-al-shabaabs-new-leadership-fights-internal-reform-by-hassan-m-abukar/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Arguments (Roble M.A.), *Al-Shabaab has changed its tactics. AMISOM must do so too*, 09/09/2015, <http://africanarguments.org/2015/09/09/al-shabaab-has-changed-its-tactics-amisom-must-do-so-too/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Mandat de l'AMISOM*, s.d., <http://amisom-au.org/fr/amisom-mandate/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Frequently Asked Questions* s.d., <http://amisom-au.org/frequently-asked-questions/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *La Police de l'AMISOM*, s.d., <http://amisom-au.org/fr/mission-profile/amisom-police/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *La Composante Militaire*, s.d., <http://amisom-au.org/fr/mission-profile/military-component/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Civilian Casualty Tracking, Analysis, and Response Cell (CCTARC)*, s.d., <http://amisom-au.org/cctarc/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Community Policing Launched in Mogadishu's Yaqshid District*, s.d., <http://amisom-au.org/2015/09/community-policing-launched-in-mogadishu-yaqshid-district/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Mogadishu's oldest district welcomes AMISOM community policing drive*, s.d., <http://amisom-au.org/2015/05/mogadishu-oldest-district-welcomes-amisom-community-policing-drive/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Agence France-Presse (AFP), *Somalie: Hassan Cheikh Mohamoud élu*, 10/09/2012, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2012/09/10/97001-20120910FILWWW00718-somalie-hassan-cheikh-mohamoud-elu.php> [geraadpleegd op 13/06/2013]

Agence France-Presse (AFP), *Somalia's Islamist insurgents: key players*, 04/07/2013, <http://www.globalpost.com/dispatch/news/afp/130704/somalias-islamist-insurgents-key-players> [geraadpleegd op 04/07/2013]

Agence France-Presse (AFP) via Daily Mail, *Suicide attack in Somali capital ahead of Erdogan visit*, 22/01/2015, <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-2921627/Car-bomb-hits-hotel-Somali-capital-police.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Agence France-Presse (AFP) (McConnell T.), *Firing squads, blast walls and dangerous diplomacy in Somalia*, 25/02/2015, <http://reliefweb.int/report/somalia/firing-squads-blast-walls-and-dangerous-diplomacy-somalia> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Agence France-Presse (AFP), *One killed in mortar barrage on Somali presidential compound*, 26/02/2015, <http://reliefweb.int/report/somalia/one-killed-mortar-barrage-somali-presidential-compound> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Agence France-Presse (AFP), *One dead in Mogadishu hotel car bombing: police*, 11/03/2015, <http://reliefweb.int/report/somalia/one-dead-mogadishu-hotel-car-bombing-police> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Agence France-Presse (AFP) (McConnell T.), *Blaming the victims of rape in Somalia*, 06/05/2015, <http://news.yahoo.com/blaming-victims-rape-somalia-050029487.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Agence France-Presse (AFP), *Six killed in Somalia Shebab attack on UAE embassy convoy: police*, 24/06/2015, <http://reliefweb.int/report/somalia/six-killed-somalia-shebab-attack-uae-embassy-convoy-police> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Agence France-Presse (AFP), *Three injured in Mogadishu suicide attack: police*, 02/01/2016, <http://reliefweb.int/report/somalia/three-injured-mogadishu-suicide-attack-police> [geraadpleegd op 11/02/2016]

Agence France-Presse (AFP), *Somalia housing boom as Mogadishu emerges from ashes of war*, 03/01/2016, <http://reliefweb.int/report/somalia/somalia-housing-boom-mogadishu-emerges-ashes-war> [geraadpleegd op 11/02/2016]

Agence France-Presse (AFP), *Shebab Islamists kill 'nearly 20' in Somalia as Kenya mourns war dead*, 22/01/2016, <https://www.yahoo.com/news/least-19-dead-somalia-shebab-restaurant-attack-police-055907015.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]

Agence France-Presse (AFP), *Three killed in Somalia car bomb targeting airport official: police*, 05/02/2016, <http://reliefweb.int/report/somalia/three-killed-somalia-car-bomb-targeting-airport-official-police> [geraadpleegd op 17/02/2016]

Agence France-Presse (AFP) via globalpost, *Mortar attack targeting Somali capital airport*, 11/02/2016, <http://www.globalpost.com/article/6731710/2016/02/11/mortar-attack-targeting-somali-capital-airport> [geraadpleegd op 17/02/2016]

Agence France-Presse (AFP) via Daily Nation, *Somali recaptures key port of Merka from Al-Shabaab*, 08/02/2016, <http://www.nation.co.ke/news/africa/Somali--African-Union-troops-retake-key-port-from-Al-Shabaab/-/1066/3066874/-/h9oe8n/-/index.html> [geraadpleegd op 19/02/2016]

Al Jazeera, *Al-Shabab claims deadly Somalia car bombing*, 05/01/2015, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2015/01/huge-explosion-rocks-somali-capital-20151414255877618.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera, *Deadly blast hits hotel in Somali capital*, 22/01/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/01/deadly-blast-hits-hotel-somali-capital-150122120451347.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera, Reuters, *Somalia: US drone strike killed top Al-Shabab figure*, 06/02/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/02/somalia-drone-strike-killed-top-al-shabab-figure-150206111810686.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera, *Somalia lawmaker shot dead in Mogadishu*, 09/02/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/02/somalia-lawmaker-shot-dead-mogadishu-150209075629929.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera (Mohamed H.), *Al-Shabab stages deadly attack on Somalia luxury hotel*, 21/02/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/02/deaths-attack-luxury-hotel-somalia-capital-mogadishu-150220103959237.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera, *Somali official says siege on Mogadishu hotel over*, 28/03/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/03/somali-official-siege-mogadishu-hotel-150328075423607.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera, *Kenya orders UN to move massive Somali refugee camp*, 11/04/2015, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2015/04/kenya-orders-move-massive-somali-refugee-camp-150411190428267.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera, *Al-Shabab launches deadly attack on Somali ministry*, 14/04/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/04/somali-mogadishu-attack-150414093526715.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Al Jazeera, *Deadly explosion hits restaurant in Somali capital*, 21/04/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/04/somalia-mogadishu-restaurant-attack-150421101819873.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Al Jazeera, *Four soldiers killed as Emiratis targeted in Somalia*, 24/06/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/06/deaths-reported-car-bomb-hits-somalia-150624110319517.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Al Jazeera, *Deadly car bomb attacks hit Mogadishu hotels*, 11/07/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/07/deadly-car-bomb-attacks-hit-mogadishu-hotels-150710155518540.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Al Jazeera (Mohamed H.), *The lost boys of Mogadishu*, 12/07/2015, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/07/lost-boys-mogadishu-street-children-homeless-150709080041333.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Al Jazeera (Mohamed H.), *AU troops 'gun down unarmed civilians' in Somalia*, 21/07/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/07/au-troops-gun-unarmed-civilians-somalia-150721132538943.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Al Jazeera (Mohamed H.), *Al-Shabab attack devastates Mogadishu landmark*, 26/07/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/07/deaths-reported-blast-somali-capital-150726134119645.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Al Jazeera, *Al-Shabab assault targets senior Somali officials*, 01/11/2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/11/attackers-storm-somali-hotel-car-bomb-explosion-151101034215244.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Al Jazeera, *Restaurant hit by deadly suicide attack in Somalia*, 02/01/2016, <http://www.aljazeera.com/news/2016/01/somali-restaurant-hit-suicide-bomber-160102081841223.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Al Jazeera, *Al-Shabab storms beachside restaurant in Somali capital*, 22/01/2016, <http://www.aljazeera.com/news/2016/01/explosions-hit-beach-restaurant-mogadishu-160121171649971.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Allsomalii Weyn Media (Mascuud A.), *Report: Why Mogadishu governor rejects Kahda as District*, 30/03/2014, <http://allsomaliiweyn.com/?p=6051> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Amnesty International (AI), *UN Security Council urged to tighten arms embargo on Somalia*, 04/03/2014, <https://www.amnesty.org/en/press-releases/2014/03/un-security-council-urged-tighten-arms-embargo-somalia/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Amnesty International (AI), *Forced returns to South and Central Somalia including to Al-Shabaab areas: A blatant violation of international law*, 23/10/2014, <https://www.amnesty.org/download/Documents/4000/af520052014en.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Amnesty International (AI), *Somalia: Submission to the UN Universal Periodic Review. 24th Session of the UPR Working Group, January - February 2016*, 06/2015, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5228202015ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Amnesty International (AI) (Mbugua P.K.), *Op-ed: Somalia National Human Rights Day an opportunity to enhance accountability*, 27/08/2015, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/08/somalia-national-human-rights-day-an-opportunity-to-enhance-accountability/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Realtime 2015 All Africa File*, 24/10/2015, http://www.acleddata.com/wp-content/uploads/2015/10/ACLED-All-Africa-File_20150101-to-20151024_xls.xlsx [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Dowd C.), *Violence against Civilians and Al Shabaab: Tactics of Internal Security and Destabilisation*, 11/02/2015, <http://www.crisis.acleddata.com/violence-against-civilians-and-al-shabaab-tactics-of-internal-security-and-destabilisation/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Kishi R.), *The Strategic Use of Unidentified Armed Groups In Conflict Zones*, 09/04/2015, <http://www.crisis.acleddata.com/the-strategic-use-of-unidentified-armed-groups-in-conflict-zones/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Kishi R.), *The Risk of Conflict-Related Mortality: How to Calculate Risk and Understanding Relative Risk Across Countries*, 20/04/2015,

<http://www.crisis.acleddata.com/the-risk-of-conflict-related-mortality-how-to-calculate-risk-and-understanding-relative-risk-across-countries/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) (Chataing P.A.), *Peacekeeping and Violence Against Civilians*, 07/08/2015, <http://www.crisis.acleddata.com/peacekeeping-and-violence-against-civilians/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Realtime 2015 All Africa File (updated 31st October 2015)*, 31/10/2015, http://www.acleddata.com/wp-content/uploads/2015/11/ACLED-All-Africa-File_20150101-to-20151031_xls.xlsx [geraadpleegd op 16/11/2015]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Trend 2: Agents of Violence in 2014*, s.d., <http://www.acleddata.com/agents-of-violence-in-2014/> [geraadpleegd op 26/01/2015]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *ACLED Working Paper No. 5. Reporting Sources*, s.d., http://www.acleddata.com/wp-content/uploads/2015/04/ACLED_Reporting-Sources-Working-Paper-No.-5_2015.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Somalia-file*, 31/12/2015, <http://www.acleddata.com/wp-content/uploads/2016/01/Somalia-file.xlsx> [geraadpleegd op 11/02/2016]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *ACLED-All-Africa-File_20160101-to-20160213*, 13/02/2016, http://www.acleddata.com/wp-content/uploads/2016/02/ACLED-All-Africa-File_20160101-to-20160213.xlsx [geraadpleegd op 19/02/2016]

Associated Press (AP), *Hundreds arrested in Somalia security sweep*, 15/07/2014, <http://www.dailymail.co.uk/wires/ap/article-2692928/Hundreds-arrested-Somalia-security-sweep.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Bar Kulan, *Gunmen kill government soldier in Wadajir*, 08/03/2015, <http://atrioporal5.rssing.com/browser.php?indx=3977687&item=7233> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC) (Chothia F.), *Will Somali Islamist purge strengthen al-Shabab?*, 04/03/2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-23146744> [geraadpleegd op 04/07/2013]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Q&A: Who are Somalia's al-Shabab?*, 24/09/2013, <http://www.bbc.com/news/world-africa-15336689> [geraadpleegd op 06/05/2014]

British Broadcasting Corporation (BBC), *US strike in Somalia 'killed al-Shabab intelligence chief'* *US strike in Somalia 'killed al-Shabab intelligence chief'*, 31/12/2014, <http://www.bbc.com/news/world-africa-30635240> [geraadpleegd op 26/01/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Kenya attack: 147 dead in Garissa University assault*, 03/04/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-32169080> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali car bomb explodes outside Mogadishu restaurant*, 21/04/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-32393497> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC) (Harding A.), *Mogadishu's Lido beach: Sun, surf and... grenades?*, 22/05/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-32812543> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali MP Yusuf Dirir killed in Mogadishu attack*, 23/05/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-32862660> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Somalia jihadists al-Shabab launch Mogadishu attack*, 21/06/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-33214675> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Somalia attack: Al-Shabab targets diplomat in Mogadishu*, 24/06/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-33257724> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Somalia blast: Mogadishu hotel rocked by bomb*, 26/07/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-33669610> [geraadpleegd op 16/11/2015]

British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali car bomb kills six near presidential palace*, 21/09/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-34317796> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- British Broadcasting Corporation (BBC), *British troops for Somalia peacekeeping mission*, 28/09/2015, <http://www.bbc.com/news/uk-politics-34376652> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali president's nephew killed in al-Shabab attack*, 07/10/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-34465949> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- British Broadcasting Corporation (BBC), *Somalia: Al-Shabab attack kills 15 in Mogadishu hotel*, 01/11/2015, <http://www.bbc.com/news/world-asia-34691602> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- British Broadcasting Corporation (BBC) (Harper M.), *Why does al-Shabab target hotels?*, 07/11/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-34745495> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali refugees killed as forces clash in Mogadishu*, 16/11/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-34833538> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- British Broadcasting Corporation (BBC), *Somalia: Three killed in car bomb blast in Mogadishu*, 19/12/2015, <http://www.bbc.com/news/world-africa-35140858> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali forces end Mogadishu restaurant siege after deadly attack*, 22/01/2016, <http://www.bbc.com/news/world-africa-35377484> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- British Broadcasting Corporation (BBC), *Somalia beach attack: Survivor tells of ordeal at hands of al-Shabab*, 06/02/2016, <http://www.bbc.com/news/world-africa-35500825> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- British Broadcasting Corporation (BBC), *Somali plane 'was holed by bomb' after Mogadishu take-off*, 06/02/2016, <http://www.bbc.com/news/world-africa-35513348> [geraadpleegd op 17/02/2016]
- Al Jazeera (Mohamed H.), *Al Shabab claims Somalia plane bomb attack*, 13/02/2016, <http://www.aljazeera.com/news/2016/02/al-shabab-claims-somalia-bomb-plane-attack-160213130832329.html> [geraadpleegd op 17/02/2016]
- Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk (Tiwald A.), *Analyse der Staatendokumentation. Somalia. Lagekarten zur Sicherheitslage. Situation Maps: Security Situation*, 12/10/2015, http://www.ecoi.net/file_upload/1729_1445329638_soma-analyse-lagekarten-2015-10-12-endversion.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- CAJ News Agency, *Kenya: AU Mourns Mpeketoni Terror Victims*, 17/06/2014, <http://allafrica.com/stories/201406181367.html> [geraadpleegd op 19/06/2014]
- Center for Civilians in Conflict (CIVIC), *The People's Perspectives: Civilian Involvement in Armed Conflict. Somalia*, 2015, http://civiliansinconflict.org/uploads/files/Peoples_Perspectives_Somalia.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Center for Strategic and International Studies (CSIS) (Bryden M.), *The reinvention of Al-Shabaab. A strategy of choice or necessity?*, 21/02/2014, http://csis.org/files/publication/140221_Bryden_ReinventionOfAlShabaab_Web.pdf [geraadpleegd op 06/05/2014]
- Centro Studi Internazionali (CeSI), *Al-Shabaab tra le divisioni interne e la seduzione dello Stato Islamico [Al-Shabaab tussen interne verdeeldheid en verleiding door Islamitische Staat]*, 08/09/2015, <http://www.cesi-italia.org/europa/itemlist/tag/Stato%20Islamico.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- China Central Television (CCTV) (Billow A.), *Mogadishu's Peace Garden attracts hundreds of families every weekend*, 27/12/2015, <http://english.cntv.cn/2015/12/27/VIDE1451187367809832.shtml> [geraadpleegd op 11/02/2015]
- Combating Terrorism Center at Westpoint (Menkhaus K.), *Al-Shabaab's capabilities post-Westgate*, 24/02/2014, <https://www.ctc.usma.edu/posts/al-shababs-capabilities-post-westgate> [geraadpleegd op 08/05/2014]
- Committee to Protect Journalists (CPJ), *Somali security forces arrest five journalists in two days*, 05/01/2015, <https://cpj.org/2015/01/somali-security-forces-arrest-five-journalists-in-.php> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Committee to Protect Journalists (CPJ), *Somali journalist shot by gunmen in Mogadishu*, 14/04/2015, <https://cpj.org/2015/04/somali-journalist-shot-by-gunmen-in-mogadishu.php> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Committee to Protect Journalists (CPJ), *Car bomb kills broadcast journalist in Somalia*, 03/12/2015, <https://cpj.org/2015/12/car-bomb-kills-broadcast-journalist-in-somalia.php> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Conseil de paix et de sécurité de l'Union Africaine (UA), *Rapport de la Présidente de la Commission sur la situation en Somalie, PSC/PR/2.(CCCLXXIX)*, 13/06/2013, <http://www.peaceau.org/uploads/cps.rapport.pry-sidente.somalie.13-06-2013.pdf> [geraadpleegd op 26/06/2013]
- Council on Foreign Relations (CFR) (Masters J.), *Al-Shabaab*, 09/07/2013, <http://www.cfr.org/somalia/al-shabaab/p18650> [geraadpleegd op 10/07/2013]
- Daily Nation, *Offensive in Somalia has stalled: Expert*, 23/05/2015, <http://www.nation.co.ke/news/Kenya-Somalia-Conflict-Al-Shabaab/-/1056/2727494/-/4r0chnz/-/index.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Daily Nation, *Somalia rises from the ashes one day at a time*, 11/10/2015, <http://www.nation.co.ke/lifestyle/lifestyle/Somalia-rises-from-the-ashes-one-day-at-a-time/-/1214/2908144/-/dop6y2/-/index.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Danan Broadcasting Network (DBN), *Militias Kill a Young Man in Bakara Market*, 27/01/2015, <http://radiodanan.net/?p=28847> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Danan Broadcasting Network (DBN), *Gunmen murder civilian in Mogadishu*, 23/04/2015, <http://radiodanan.net/?p=34623> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Danan Broadcasting Network (DBN), *Dozens arrested in Mogadishu security sweeps*, 26/04/2015, <http://radiodanan.net/?p=34837> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Danan Broadcasting Network (DBN), *Mogadishu security sweep nets militants in Mogadishu*, 16/06/2015, <http://radiodanan.net/?p=36926> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia - Joint report from the Danish Immigration Service's and the Norwegian Landinfo's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia*, 08/05/2013, http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6F1A29C6-2F84-40D2-BDE4-42F69897EEC3/0/security_and_protection_in_somalia_may_2013.pdf [geraadpleegd op 02/07/2013]
- Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Update on security and protection issues in Mogadishu and South-Central Somalia. Including information on the judiciary, issuance of documents, money transfers, marriage procedures and medical treatment. Joint report from the Danish Immigration Service's and the Norwegian Landinfo's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia. 1 to 15 November 2013*, 12/03/2014, http://www.landinfo.no/asset/2837/1/2837_1.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Danish Immigration Service, *South Central Somalia. Country of Origin Information for Use in the Asylum Determination Process. Report from the Danish Immigration Service's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia. 2-12 May 2015*, 24/09/2015, https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/E7BE9811-3CA0-4F86-BD27-749FB153B73A/0/Somalia_FFM_report_2015.pdf [geraadpleegd op 26/10/2015]
- Demographia, *World Urban Areas*, 11th Annual Edition, 01/2015, <http://demographia.com/db-worldua.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Deutsche Presse-Agentur (DPA) (Odowa M.), *Resurgence in insurgent attacks stall revival of Mogadishu*, 27/12/2015, <http://www.dpa-international.com/news/international/resurgence-in-insurgent-attacks-stall-revival-of-mogadishu-a-47767480.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Deutsche Welle (Borowski M.), *Somalia: Victories Over Al Shabab Are Not Bringing Peace*, 10/10/2014, <http://allafrica.com/stories/201410110082.html> [geraadpleegd op 22/12/2014]
- E-International Relations (E-IR) (Shinn D.H.), *Neither Desperate Nor Stronger: The Adaptation of Al Shabaab*, 03/07/2015, http://www.e-ir.info/2015/07/03/neither-desperate-nor-stronger-the-adaptation-of-al-shabaab/?utm_source=dlvr.it [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Emirates News Agency, *President of Somalia opens Sheikh Zayed Hospital in Mogadishu*, 05/06/2015, <http://www.wam.ae/en/news/emirates/1395281519008.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

European Asylum Support Office (EASO), *Country of Origin Information report. South and Central Somalia. Country overview*, 08/2014, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/COI-Report-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

European Asylum Support Office (EASO), *EASO Somalia seminar, 14 October 2014. Summaries of Keynote Presentations*, 01/12/2014, https://webgate.ec.europa.eu/eu-coi-portal/downloadFile.do;jsessionid=njlhdw1dXicKmwJrwcOk0qbWR1V1fy8NwEfHdXN8pgSSdI8vz3NI!-1683767781!1418974399837?type=file&system=1&name=Summary presentations on Somalia EASO COI Seminar 14 October 2014.PDF&idDoc=1545&downloadLang=en&url=Summary presentations on Somalia EASO COI Seminar 14-10-14.pdf&docCoiType=12&systemDesc=UPLOAD AREA [geraadpleegd op 19/12/2014]

European Court of Human Rights (ECHR), *Case of Sufi and Elmi v. The United Kingdom (Applications nos. 8319/07 and 11449/07). Judgment*, 28/06/2011 [Final 28/11/2011], <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105434> [geraadpleegd op 16/11/2015]

European Court of Human Rights (ECHR), *Case of K.A.B. v. Sweden (Application no. 886/11). Judgment*, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-126027> [geraadpleegd op 16/11/2015]

European Court of Human Rights (ECHR), *Case of R.H. v. Sweden (Application no. 4601/14). Judgment*, 10/09/2015, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157325> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), *Saving Somalia (Again). How Reconstruction Stalled—And What to do About It*, 23/06/2015, <https://www.foreignaffairs.com/articles/somalia/2015-06-23/saving-somalia-again> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Foreign Policy (Traub J.), *From Black Hawk Down to Standing Up*, 31/05/2013, http://www.foreignpolicy.com/articles/2013/05/31/from_blackhawk_down_to_standing_up [geraadpleegd op 27/06/2013]

Foreign Policy (McCormick T.Y.), *Exclusive: U.S. Operates Drones From Secret Bases in Somalia*, 02/07/2015, <http://foreignpolicy.com/2015/07/02/exclusive-u-s-operates-drones-from-secret-bases-in-somalia-special-operations-jsoc-black-hawk-down/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

France Diplomatie, *Présentation de la Somalie*, 15/11/2012, <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/somalie/presentation-de-la-somalie/> [consulté le 12/06/2013]

Garowe Online, *One killed as Somali official survives bomb attack*, 03/02/2015, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/1655/one-killed-as-somali-official-survives-bomb-attack#sthash.K6t6NInE.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Garowe Online, *Somalia: Security Ministry displays alleged killers in Mogadishu*, 19/02/2015, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/1782/somalia-security-ministry-displays-alleged-killers-in-mogadishu#sthash.7C1nyNMN.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Garowe Online, *Somalia: Three officials killed in Mogadishu in 24 hours*, 27/04/2015, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/2424/somalia-three-officials-killed-in-mogadishu-in-24-hours#sthash.Im21iu92.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Garowe Online, *Somalia: MP killed, another wounded in Mogadishu drive-by shooting*, 23/05/2015, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/2707/somalia-mp-killed-another-wounded-in-mogadishu-driveby-shooting> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Garowe Online, *Somalia: Security forces capture terror suspects in Mogadishu search operation*, 19/08/2014, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/136/somalia-security-forces-capture-terror-suspects-in-mogadishu-search-operation#sthash.1ybg0yOV.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Garowe Online, *Somalia: Federal Govt soldier killed in infighting*, 04/10/2015, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/3864/somalia-federal-govt-soldier-killed-in-infighting#sthash.WIXGsOUj.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Garowe Online, *Somalia: Hundreds denounce Al Shabaab violence after deadly siege*, 04/11/2015, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/4168/somalia-hundreds-denounce-al-shabaab-violence-after-deadly-siege#sthash.7JJZUK3F.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Garowe Online, *Somalia: Intelligence officer killed in Mogadishu blast*, 10/12/2015, <http://www.garoweonline.com/page/show/post/4518/somalia-intelligence-officer-killed-in-mogadishu-blast> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Garowe Online, *Somalia: Military, police clash in Mogadishu*, 06/01/2016, <http://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-military-police-clash-in-mogadishu> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Gasoor Online, *Somalia: Female employee working at parliament shot dead in Mogadishu*, 15/08/2015, <http://garsoornews.com/?p=11268> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Global Observatory (Menkhaus K.), *Can community policing combat al-Shabaab?*, 07/07/2014, <http://theglobalobservatory.org/analysis/778-community-policing-combat-al-s> [geraadpleegd op 08/07/2014]
- GlobalPost (Onyulo T.), *'Mogadishu used to be hell. Now it's coming back to life'*, 12/08/2015, <http://www.globalpost.com/article/6629251/2015/08/11/its-mogadishu-not-you-know-it> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- GlobalSecurity.org, *Ahlu Sunna Wal-jamea (ASWJ)*, 2011, <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/aswj.htm> [geraadpleegd op 10/07/2013]
- Goobjoog News, *Somalia: Gunmen assail NGO workers in Mogadishu*, 08/02/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=9933> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Arrests after Explosion in Mogadishu Last Night*, 26/02/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=10906> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Photojournalist shot in Mogadishu by unknown gunmen*, 10/04/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=12753> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Breaking News: Gov't Soldier Shot Dead in Mogadishu*, 18/04/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=13010> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Former Senior Official Ahlu-Sunna Waljamaa Gunned down in Mogadishu*, 04/05/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=13461> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Government Confirms Arrest of 11 Officials Accused Of facilitating Suicide Attacks In Mogadishu*, 07/05/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=13571> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Breaking News: Immigration department officer shot in Mogadishu by unknown gunmen*, 11/05/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=13787> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Banadir High Rank Official Survives Murder attempt*, 08/07/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=15624> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *CRIME WATCH: July records highest death toll in three months*, 02/08/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=17454> [geraadpleegd op 26/10/2015]
- Goobjoog News, *SNA Says It Withdrew From Tullo-Barwaaq For Military Strategy*, 04/09/2015, <http://somaliamediamonitoring.org/september-4-2015-daily-monitoring-report/> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Goobjoog News, *Somali government offers amnesty to Al-Shabab spokesman*, 07/09/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=19169> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *One soldier dies as Al-Shabaab fighters attack SNA military base In Qoryooley*, 08/09/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=19188> [geraadpleegd op 25/09/2015]
- Goobjoog News, *Gunmen kill school teacher in Mogadishu*, 09/09/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=19246> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *AMISOM admits shooting of 14 year old boy, says investigating the matter*, 28/09/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=20019> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *CRIME WATCH: Death toll drops in September but number of injured doubles*, 08/10/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=20484> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Aviation official gunned down in Wadajir district, Mogadishu*, 18/10/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=20857> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Goobjoog News, *SNA captures 3 Villages in Bay*, 25/10/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=21103> [geraadpleegd op 26/10/2015]
- Goobjoog News, *SNA and AU troops recapture Al-Shabab military base after deadly fighting*, 27/10/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=21193> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Goobjoog News, *October records lowest deaths in the years, government troops attributed cases rise*, 07/11/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=21570> [geraadpleegd op 19/02/2016]
- Goobjoog News, *Court martial sentences two to death in Mogadishu*, 12/11/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=21784> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *BREAKING: Thirteen die in clash between soldiers in Daynile*, 16/11/2016, <http://goobjoog.com/english/?p=21919> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Police commissioner rebuts reports of troops clash in Daynile district*, 16/11/2016, <http://goobjoog.com/english/?p=21922> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Goobjoog News, *Central Bank official killed in Mogadishu*, 21/12/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=23175> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Goobjoog News, *Crime Watch: Region Rankings- Total Deaths*, 12/12/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=22837> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Goobjoog News, *Crime Watch: Region Rankings- Total Deaths in the Month of December*, 12/01/2016, <http://goobjoog.com/english/?p=23806> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Goobjoog News, *20 people killed and 40 injured in Beach View attack*, 22/01/2015, <http://goobjoog.com/english/?p=24162> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Goobjoog News, *At least one killed in car explosion in Somalia: DC*, 05/02/2016, <http://goobjoog.com/english/?p=24718> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Goobjoog News, *Breaking News : Fire Exchange Between Soldiers and private guards Injures 3 Civilians in Mogadishu*, 16/02/2016, <http://goobjoog.com/english/?p=25219> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Goobjoog News, *Crime*, s.d., <http://goobjoog.com/english/?cat=20> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Heritage Institute for Policy Studies, *Policy Brief. Diaspora Return to Somalia. Perceptions and Implications*, 06/2014, http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2014/06/HIPS_Policy_Brief_007-2014_ENGLISH.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Hiiraan Online, *Somali official killed in Mogadishu landmine blast*, 19/01/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Jan/97800/somali_official_killed_in_mogadishu_landmine_blast.aspx [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Hiiraan Online, *Arrests made after Mogadishu hotel bombing*, 21/02/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Feb/98268/arrests_made_after_mogadishu_hotel_bombing.aspx [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Hiiraan Online, *Come and join the caliphate, ISIS urges Al-Shabab*, 04/10/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Oct/101916/come_and_join_the_caliphate_isis_urges_al_shabab.aspx [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Hiiraan Online, *Ahlu Sunna Waljamaca , Galmudug regional state sign new power sharing deal*, 28/08/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Aug/101317/ahlu_sunna_waljamaca_galmudug_regional_state_sign_new_power_sharing_deal.aspx [geraadpleegd op 26/10/2015]
- Hiiraan Online, *Despite Opposition, Somali Parliament Again Discards Anti-President's Motion*, 14/10/2015, <http://somaliamediamonitoring.org/october-14-2015-morning-headlines/> [geraadpleegd op 25/09/2015]
- Hiiraan Online, *Al-Shabab faction declares allegiance to ISIS – Reports*, 23/10/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Oct/102239/al_shabab_faction_declares_allegiance_to_isis_%E2%80%93_reports.aspx [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Hiiraan Online, *Somali Govt Fires Mogadishu Mayor After Run-Ins With Security Minister*, 26/10/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Oct/102287/somali_govt_fires_mogadishu_mayor_after_run_ins_with_minister.aspx [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Hiiraan Online, *Car bomb kills three in central Mogadishu*, 19/12/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Dec/103149/car_bomb_kills_three_in_central_mogadishu.aspx [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Hiiraan Online, *Somali regional governor survives assassination attempt in Mogadishu*, 20/12/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Dec/103169/somali_regional_governor_survives_assassination_attempt_in_mogadishu.aspx [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Hiiraan Online, *Suspected militants kill two officials in Mogadishu attacks*, 21/12/2015, http://www.hiiraan.com/news4/2015/Dec/103188/suspected_militants_kill_two_officials_in_mogadishu_attacks.aspx [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Hiiraan Online, *Two killed as mortars explode near presidential palace in Mogadishu*, 08/01/2016, http://www.hiiraan.com/news4/2016/Jan/103472/two_killed_as_mortars_explode_near_presidential_palace_in_mogadishu.aspx [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Hiiraan Online, *One killed as mortars hit near presidential palace in Mogadishu*, 01/02/2016, http://www.hiiraan.com/news4/2016/Feb/103910/one_killed_as_mortars_hit_near_presidential_palace_in_mogadishu.aspx [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Hiiraan Online, *Somali troops 'repel' major militants attack on town near Mogadishu*, 17/02/2016, http://www.hiiraan.com/news4/2016/Feb/104167/somali_troops_repel_major_militants_attack_on_town_near_mogadishu.aspx [geraadpleegd op 17/02/2016]
- Hiiraan Online, *Al Shabab denies top commander killed in Kenyan airstrike*, 18/02/2016, http://www.hiiraan.com/news4/2016/Feb/104194/al_shabab_denies_top_commander_killed_in_kenyan_airstrike.aspx [geraadpleegd op 19/02/2016]
- Hiiraan Online, *Turkish aid worker wounded in Mogadishu attack, Somali killed*, 01/01/2016, http://www.hiiraan.com/news4/2016/Jan/103377/turkish_aid_worker_wounded_in_mogadishu_attack_somali_killed.aspx [geraadpleegd op 19/02/2016]
- Horseed Media, *At least five dead in Somalia market bomb attack*, 07/10/2012, <http://horseedmedia.net/2015/10/07/at-least-five-dead-in-somalia-market-bomb-attack/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Horseed Media, *Al-Shabaab guns down Somalia MP in Mogadishu*, 09/02/2015, <http://horseedmedia.net/2015/02/09/al-shabaab-guns-down-somalia-mp-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Horseed Media, *Somalia: Over 500 people arrested in Security Sweep in Mogadishu*, 10/02/2015, <http://horseedmedia.net/2015/02/10/somalia-over-500-people-arrested-in-security-sweep-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Horseed Media, *Somalia: Gunmen Kill Ministry Official in Mogadishu*, 15/02/2015, <http://horseedmedia.net/2015/02/15/somalia-gunmen-kill-ministry-official-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Horseed Media, *Somalia: Mogadishu airport officials killed in drive-by shooting*, 16/02/2015, <http://horseedmedia.net/2015/02/16/somalia-mogadishu-airport-officials-killed-in-drive-by-shooting/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Horseed Media, *Somalia: Massive security crackdown in Mogadishu following assassinations*, 19/02/2015, <http://horseedmedia.net/2015/02/19/somalia-massive-security-crackdown-in-mogadishu-following-assassinations/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Horseed Media, *Somalia: Senior officers arrested for al-Shabaab hotel attack*, 05/03/2015, <http://horseedmedia.net/2015/03/05/somalia-senior-officers-arrested-for-al-shabaab-hotel-attack/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Security in Mogadishu beefed up after deadly attacks*, 11/03/2015, <http://horseedmedia.net/2015/03/11/security-in-mogadishu-beefed-up-after-deadly-attacks/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: A Wave of assassinations hits Mogadishu*, 26/04/2015, <http://horseedmedia.net/2015/04/26/somalia-a-wave-of-assassinations-hits-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Al Shabaab drive-by-shootings in Mogadishu kills MP and Ministry Official*, 23/05/2015, <http://horseedmedia.net/2015/05/23/somalia-al-shabaab-drive-by-shootings-in-mogadishu-kills-mp-and-ministry-official/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Final Report of Somalia Population Estimation Survey launched*, 26/05/2015, <http://horseedmedia.net/2015/05/26/final-report-of-somalia-population-estimation-survey-launched/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Mogadishu Mayor opposes 'Daydreaming' Population estimation survey results*, 01/06/2015, <http://horseedmedia.net/2015/06/01/somalia-mogadishu-mayor-opposes-daydreaming-population-estimation-survey-results/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *UAE sets up a mobile hospital in Somalia*, 04/06/2015, <http://horseedmedia.net/2015/06/04/uae-sets-up-a-mobile-hospital-in-somalia/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: 3 Soldiers killed in Mogadishu roadside bombing*, 16/06/2015, <http://horseedmedia.net/2015/06/16/somalia-3-soldiers-killed-in-mogadishu-roadside-bombing/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Security stepped up in Mogadishu over fears of Ramadan attacks by militants*, 18/06/2015, <http://horseedmedia.net/2015/06/18/somalia-security-stepped-up-in-mogadishu-over-fears-of-ramadan-attacks-by-militants/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Mogadishu Car blast wounds intelligence officer*, 05/07/2015, <http://horseedmedia.net/2015/07/05/somalia-mogadishu-car-blast-wounds-intelligence-officer/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Assassinations increase in Mogadishu despite Government security plans*, 09/07/2015, <http://horseedmedia.net/2015/07/09/somalia-assassinations-increase-in-mogadishu-despite-government-security-plans/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: District Official killed as assassinations continue in Mogadishu*, 12/07/2015, <http://horseedmedia.net/2015/07/12/somalia-district-official-killed-as-assassinations-continue-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Militants assassinate MP and government official in Mogadishu*, 25/07/2015, <http://horseedmedia.net/2015/07/25/somalia-militants-assassinate-mp-and-government-official-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Al Shabaab warns Mogadishu residents*, 27/07/2015, <http://horseedmedia.net/2015/07/27/somalia-al-shabaab-warns-mogadishu-residents/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Police officer killed in Mogadishu*, 04/08/2015, <http://horseedmedia.net/2015/08/04/somalia-police-officer-killed-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Car bomb near restaurant kills 5 people in Mogadishu*, 22/08/2015, <http://horseedmedia.net/2015/08/22/somalia-car-bomb-near-restaurant-kills-5-people-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Female district official shot dead in Mogadishu*, 30/08/2015, <http://horseedmedia.net/2015/08/30/somalia-female-district-official-shot-dead-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Horseed Media, *Somalia: Policewoman shot dead in Mogadishu*, 20/09/2015, <http://horseedmedia.net/2015/09/20/somalia-policewoman-shot-dead-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Horseed Media, *Somalia: MP shot dead by al-Shabaab insurgents in Mogadishu*, 07/11/2015, <http://horseedmedia.net/2015/11/07/somalia-mp-shot-dead-by-al-shabaab-insurgents-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Horseed Media, *Somalia: Intelligence Officer and Central bank employee shot dead in Mogadishu*, 21/12/2015, <https://horseedmedia.net/2015/12/21/somalia-intelligence-officer-and-central-bank-employee-shot-dead-in-mogadishu/> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Horseed Media, *Somalia: Military officer gunned down in Mogadishu*, 26/12/2015, <https://horseedmedia.net/2015/12/26/221120/> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Horseed Media, *Mortars fall near Somalia presidential palace*, 07/01/2016, <https://horseedmedia.net/2016/01/07/mortars-fall-near-somalia-presidential-palace/> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Horseed Media (Farah H.), *Somalia beach massacre: al-Shabaab, how could you do it?*, 25/01/2016, <https://horseedmedia.net/2016/01/25/somalia-beach-massacre-al-shabaab-how-could-you-do-it/> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Horseed Media, *Mortars land near Somalia Presidential Palace, killing one civilian*, 01/02/2016, <https://horseedmedia.net/2016/02/01/mortars-land-near-somalia-presidential-palace-killing-one-civilian/> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Horseed Media, *Somalia: Former Defense Minister killed in Mogadishu car bombing*, 15/02/2016, <https://horseedmedia.net/2016/02/15/somalia-former-defense-minister-killed-in-mogadishu-car-bombing/> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Humanitarian Initiative Just Relief Aid (Hijra) – Regional Office Nairobi (Barasa J.), *Capacity Assessment Report Banadir Regional Administration, Mogadishu, Somalia. 21st September - 1st October 2014*, 11/2014, http://www.hijra.or.ke/phocadownload/bra%20good%20governance%20capacity%20assessment_findings%20report_nov2014.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *"The Power These Men Have Over Us". Sexual Exploitation and Abuse by African Union Forces in Somalia*, 09/2014, https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/somalia0914_ForUpload.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Mass Deportation of Somalis*, 23/05/2014, <https://www.hrw.org/news/2014/05/23/kenya-mass-deportation-somalis> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *World Report 2015 - Somalia*, 29/01/2015, <http://www.refworld.org/docid/54cf838115.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *Somalia: Limited Progress in Protecting Civilians*, 29/01/2015, <http://www.hrw.org/news/2015/01/29/somalia-limited-progress-protecting-civilians> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW) (Bader L.), *Dispatches: Overlooking the Cost to Somalia's Civilians*, 19/02/2015, <http://www.hrw.org/news/2015/02/19/dispatches-overlooking-cost-somalias-civilians> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *Somalia: Forced Evictions of Displaced People*, 20/04/2015, <https://www.hrw.org/news/2015/04/20/somalia-forced-evictions-displaced-people-0> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *Detained, Beaten, Deported. Saudi Abuses against Migrants during Mass Expulsions*, 05/2015, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/saudi0515_forUploadToNew.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *Somalia: AU Forces Linked to Wedding Killings*, 13/08/2015, <http://www.hrw.org/news/2015/08/13/somalia-au-forces-linked-wedding-killings> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *World Report 2016 – Somalia*, 27/01/2016, <http://www.refworld.org/country,...SOM,,56bd991f3f,0.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- IHS Jane's Defence Weekly (Tigner B.), *EU extends Somali training mission*, 15/03/2015, <http://www.janes.com/article/49966/eu-extends-somali-training-mission> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Institute for Security Studies (ISS), *PSC Interview: Conditions in Somalia are 'not conducive' to the return of refugees from Dadaab*, 31/08/2015, <https://www.issafrica.org/pscreport/addis-insights/psc-interview-conditions-in-somalia-are-not-conducive-to-the-return-of-refugees-from-dadaab> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Political infighting threatens Somalia's government*, 13/01/2014, <http://www.irinnews.org/report/99461/political-infighting-threatens-somalia-s-government> [geraadpleegd op 30/10/2015]

Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Security downturn in Mogadishu*, 09/04/2014, <http://www.irinnews.org/report/99906/security-downturn-in-mogadishu> [geraadpleegd op 19/06/2014]

Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Repatriation threat alarms Somali refugees in Kenya*, 13/04/2015, <http://www.irinnews.org/report/101354/repatriation-threat-alarms-somali-refugees-in-kenya> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Kenya backpedals on closure of Somali refugee camp*, 29/04/2015, <http://www.irinnews.org/report/101426/kenya-backpedals-on-closure-of-somali-refugee-camp> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Integrated Regional Information Networks (IRIN) (Mulla M.O.), *Somalia offers Yemenis a safer home*, 02/02/2016, <http://www.irinnews.org/report/102402/somalia-offers-yemenis-safer-home> [geraadpleegd op 11/02/2016]

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *SOMALIA. Over a million IDPs need support for local solutions*, 18/03/2015, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/201503-af-somalia-overview-en.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

International Business Times (Windsor M.), *UN Official In Somalia Killed In Mogadishu Shooting, United Nations Confirms*, 14/12/2015, <http://www.ibtimes.com/un-official-somalia-killed-mogadishu-shooting-united-nations-confirms-2224417> [geconsulteerd op 13/01/2016]

International Crisis Group (ICG), *CrisisWatch N°119*, 01/07/2013, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/CrisisWatch/2013/cw119.pdf> [geraadpleegd op 02/07/2013]

International Crisis Group (ICG) (Hogendoorn E.J.), *Security and Governance in Somalia: Consolidating Gains, Confronting Challenges, and Charting the Path Forward*, 08/10/2013, <http://www.crisisgroup.org/en/publication-type/speeches/2013/hogendoorn-security-and-governance-in-somalia.aspx> [geraadpleegd op 16/11/2015]

International Crisis Group (ICG), *Somalia: Al-Shabaab – it will be a long war*, 26/06/2014, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/africa/horn-of-africa/somalia/b099-somalia-al-shabaab-it-will-be-a-long-war.pdf> [geraadpleegd op 26/06/2014]

International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch. Somalia*, 01/10/2015, <http://www.crisisgroup.org/en/publication-type/crisiswatch/crisiswatch-database.aspx?CountryIDs=%7b05B5BDAB-4083-4968-830D-08EB00590DD0%7d#results> [geraadpleegd op 26/10/2015]

International Federation of Journalists (IFJ), *IFJ mourns killing of two journalists in a terrorist attack in Mogadishu*, 27/07/2015, <http://www.ifj.org/nc/news-single-view/backpid/1/article/ifj-mourns-killing-of-two-journalists-in-a-terrorist-attack-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

International Federation of Journalists (IFJ), *IFJ backs Somali union in deploring "chilling" killing of a journalist*, 10/09/2015, <http://www.ifj.org/nc/news-single-view/backpid/32/article/ifj-backs-somali-union-in-deploring-chilling-killing-of-a-journalist/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

International Organization for Migration (IOM), *Situation Report 10: IOM Somalia Returns*, 17/08/2014, <http://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Somalia>Returns-Situation-Report-No-11.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Internews, *"Somali Voices" Radio Program Connects Families, Fosters Dialogue on Tough Issues*, 27/02/2014, <http://www.internews.org/somali-voices-radio-program-connects-families-fosters-dialogue-tough-issues> [geraadpleegd op 16/11/2015]

IPI Global Observatory (Williams P.D.), *Special Report: How Many Fatalities Has the African Union Mission in Somalia Suffered?*, 10/09/2015, <http://theglobalobservatory.org/2015/09/amisom-african-union-somalia-peacekeeping/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Lifos – Migrationsverket, *Säkerhetssituationen i södra och centrala Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya i oktober 2013*, 20/01/2014, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=40524> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Lifos - Migrationsverket, *Säkerhetssituationen i södra och centrala Somalia*, 29/04/2015, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=41917> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, *Algemeen ambtsbericht Somalië*, 30/11/2012, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2012/11/30/somalie-2012-11-30.html> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, *Algemeen Ambtsbericht Somalië*, 12/2014, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2014/12/18/ambtsbericht-somalie.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken (Koenders B., Hennis-Plasschaert J.A., Ploumen L.), *Betreft Schriftelijk overleg EUTM Somalië*, 22/04/2015, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2015/04/22/aanbieding-antwoorden-op-kamervragen-over-eutm-somalie/aanbieding-antwoorden-op-kamervragen-over-eutm-somalie.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (Dijkhoff K.H.D.M.), *Onderwerp Landgebonden asielbeleid ten aanzien van Somalië*, 20/04/2015, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2015/04/21/tk-landgebonden-asielbeleid-ten-aanzien-van-somalie/lp-v-j-0000008055.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- News24, *Ice cream and ATMs: Hope for Mogadishu*, 06/08/2015, <http://allafrica.com/stories/201508070579.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- News Blaze (Wardere O.), *Motor Bike Blast Kills Two in Mogadishu*, 20/01/2015, <http://newsblaze.com/story/20150120154200ward.nb/topstory.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Central Zone*, 07/07/2014, <http://www.ocvp.org/ocvp5/index.php/publications/dcsa/4-mogadishu-conflict-and-security-assessment-report-central-zone/file> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Eastern Zone*, 07/07/2014, <http://www.ocvp.org/ocvp5/index.php/publications/dcsa/3-mogadishu-conflict-and-security-assessment-report-eastern-zone/file> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Waliyow-Adde Zone*, 07/07/2014, <http://www.ocvp.org/ocvp5/index.php/publications/dcsa/2-mogadishu-conflict-and-security-assessment-report-waliyow-adde-zone/file> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Observatory of Conflict and Violence Prevention (OCVP), *Mogadishu Conflict and Security Assessment Report Western Zone*, 07/07/2014, <http://www.ocvp.org/ocvp5/index.php/publications/dcsa/1-mogadishu-conflict-and-security-assessment-report-western-zone/file> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Office of the President of Somalia, *Joint Security Update by the Federal Government of Somalia and the African Union Mission in Somalia on Operation Indian Ocean*, 27/10/2014, <https://madmimi.com/p/d28675?fe=1&pact=25887556404> [geraadpleegd op 26/01/2015]
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *UN human rights expert urges Somalia to further protect human rights during State-building process*, 01/06/2015, <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16028&LangID=E> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Omar Nor, *#CORRECTION: Siyad Mohamud Abdirahman, top official working for security ministry was critically wounded NOT killed in the drive-by-shooting* [Twitter post], 25/11/2015, https://twitter.com/omaar_nor/status/669524189561413632 [geconsulteerd op 13/01/2016]
- OODA Loop, *Somalia. Security and political awareness report 9 June to 15 June 2014*, 21/06/2014, http://www.oodaloop.com/wp-content/uploads/2014/06/Somalia_Report_throughJune15.pdf [geraadpleegd op 04/07/2014]

OODA Loop, *Somalia. Security and political awareness report 16 June to 22 June 2014*, 01/07/2014, http://www.oodaloop.com/wp-content/uploads/2014/07/Somalia_Report_6-22.pdf [geraadpleegd op 04/07/2014]

Press TV, *Somali civilians killed by African Union troops*, 21/07/2015, <http://www.presstv.com/Detail/2015/07/21/421260/Somalia-Mogadishu-Merka-AMISOM--AU-alShabab> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio Dalsan, *Two Somali soldiers killed in khat confrontation*, 05/11/2015, <http://www.radiodalsan.com/2015/11/05/two-somali-soldiers-killed-in-khat-confrontation/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio Dalsan, *Somalia: Residents in Mogadishu stage demonstration against Alshabab attacks*, 07/09/2015, <http://www.radiodalsan.com/2015/09/07/somalia-residents-in-mogadishu-stage-demonstration-against-alshabab-attacks/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio Dalsan, *Somalia: City Council officer gunned down in Mogadishu*, 28/09/2015, <http://www.radiodalsan.com/2015/09/28/somalia-city-council-officer-gunned-down-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio Dalsan, *Somalia: Government liberates Wabho location from Alshabab*, 20/10/2015, <http://www.radiodalsan.com/2015/10/20/somalia-government-liberates-wabho-location-from-alshabab/> [geraadpleegd op 26/10/2015]

Radio Dalsan, *Mogadishu Has New Mayor In Less Than 2 years*, 26/10/2015, <http://somaliamediamonitoring.org/october-27-2015-daily-monitoring-report/> [geraadpleegd op 30/10/2015]

Radio Dalsan, *Ten killed in Mogadishu IDP camp*, 16/11/2015, <http://www.radiodalsan.com/2015/11/16/ten-killed-in-mogadishu-idp-camp/> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio Dalsan (Mohamed H.) via AllAfrica, *Somalia: Turkish Airline Suspends Flights to Mogadishu After Botched Airport Attack*, 14/12/2015, <http://allafrica.com/stories/201512140754.html> [geconsulteerd op 13/01/2016]

Radio Dalsan via AllAfrica, *Somalia: AU Peacekeepers Thwart Suspected Al-Shabaab Attack On Mogadishu Airport*, 14/12/2015, <http://allafrica.com/stories/201512140752.html> [geconsulteerd op 13/01/2016]

Radio France internationale (RFI), *En Somalie, la lutte fait rage au sein du mouvement shebab*, 01/07/2013, <http://www.rfi.fr/afrique/20130701-somalie-querre-interne-sein-mouvement-shebab-ahmed-abdi-godane> [geraadpleegd op 01/07/2013]

Radio France internationale (RFI), *Kenya: les shebabs revendiquent une nouvelle attaque*, 17/06/2014, http://www.rfi.fr/afrique/20140617-kenya-shebabs-revendiquent-une-nouvelle-attaque/#./?&_suid=140316770522706211595654726474 [geraadpleegd op 19/06/2014]

Radio France internationale (RFI) (Chanda T.), *Les shebabs somaliens: sept questions sur un mouvement terroriste*, 10/04/2015, <http://www.rfi.fr/afrique/20150409-shebabs-somalie-questions-kenya-qarissa-westgate-al-qaida-ei-terrorisme> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio France internationale (RFI), *Somalie: une base militaire attaquée par des islamistes shebabs*, 21/06/2015, <http://www.rfi.fr/afrique/20150621-somalie-renseignement-militaire-attaque-islamistes-shebabs-mogadiscio-mohamoud> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio France internationale (RFI) (Grilhot G.), *Shebabs somaliens: la «stratégie du repli»*, 03/07/2015, <http://www.rfi.fr/hebdo/20150703-shebabs-somaliens-strategie-repli-kenya-burundi-ouganda-lego-kismayo-amisom-mogadiscio> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio France internationale (RFI), *Somalie : la volte-face de l'Amisom sur le meurtre de sept civils*, 22/08/2015, <http://www.rfi.fr/afrique/20150822-somalie-amisom-union-africaine-meurtre-merka-mariage> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Radio France internationale (RFI), *Somalie: la nouvelle stratégie des shebabs contre l'Amisom*, 03/09/2015, <http://www.rfi.fr/afrique/20150903-somalie-amisom-shebabs-force-africaine-leeqo-janaale> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Radio France internationale (RFI), *Somalie: attaque meurtrière des shebabs dans un hôtel de Mogadiscio*, 01/11/2015, <http://www.rfi.fr/afrique/2min/20151101-somalie-attaque-meurtriere-shebabs-hotel-mogadiscio> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Radio Poland, *Two Polish citizens feared dead in Somali attack*, 23/09/2015, <http://www.thenews.pl/1/10/Artykul/222148,Two-Polish-citizens-feared-dead-in-Somali-attack> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Raxanreeb, *SOMALIA: Car bomb targets a government personnel in Mogadishu*, 04/02/2015, <http://somaliraxanreeb.com/2015/04/ogeysiis-hotel-kaah-ee-magaaladda-gaalkacyo-oo-la-iibinayo/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Raxanreeb, *SOMALIA: Major security crackdown apprehends hundreds in Mogadishu*, 04/05/2015, <http://www.raxanreeb.com/2015/05/somalia-major-security-crackdown-apprehends-hundreds-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Raxanreeb, *SOMALIA: Somali Government forces engage in direct gun battle in Mogadishu*, 27/05/2015, <http://www.raxanreeb.com/2015/05/somalia-somali-government-forces-engage-in-direct-gun-battle-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Raxanreeb, *SOMALIA: car bomb hits Senior Somali security officer in Mogadishu*, 05/07/2015, <http://www.raxanreeb.com/2015/07/somalia-car-bomb-hits-senior-somali-security-officer-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reporters sans frontières (RSF), *Un journaliste abattu à Mogadiscio* [cache], 10/09/2015, http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:7MgOBY_jjbgJ:fr.rsf.org/spip.php%3Fpage%3Darticle%26id_article%3D48329+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=be [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reporters sans frontières (RSF), *Somali journalist killed in Mogadishu by bomb planted in her car*, 03/12/2015, <http://en.rsf.org/somalia-somali-journalist-killed-in-03-12-2015,48615.html> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J-G.), *Historique de l'opération AMISOM*, 15/06/2012, <http://www.operationspaix.net/1-historique-amisom.html> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Reuters (Omar F. e.a.), *Somalia's al Shabaab say fire mortars at presidential palace*, 26/02/2015, <http://www.reuters.com/article/2015/02/26/us-somalia-security-idUSKBN0LU19G20150226> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Omar F.), *Somalia's al Shabaab injures police in Mogadishu car bomb*, 28/02/2015, <http://www.reuters.com/article/2015/02/28/us-somalia-security-idUSKBN0LW0SB20150228#FtIjr3PerOt4H4TB.97> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters, *Al Shabaab militants kill regional Somali lawmaker in capital*, 18/04/2015, <http://www.reuters.com/article/2015/04/18/us-somalia-security-idUSKBN0N90FX20150418> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Sheikh A. e.a.), *Somalia's al Shabaab kills senior military officer in Mogadishu*, 23/04/2015, <http://www.reuters.com/article/2015/04/23/us-somalia-security-idUSKBN0NE1DI20150423> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Sheikh A. e.a.), *Somalia's al Shabaab kills three officials, former lawmaker in Mogadishu*, 26/04/2015, <http://www.reuters.com/article/2015/04/26/us-somalia-security-idUSKBN0NH0GG20150426> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Omar F., Sheikh A.), *Somali Islamists kill government official, bomb AU convoy*, 06/05/2015, <http://uk.reuters.com/article/2015/05/06/uk-somalia-attack-idUKKBN0NR0VD20150506> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Sheikh A. e.a.), *Four militants killed in raid on Somali government site, attack over*, 21/06/2015, <http://www.reuters.com/article/2015/06/21/us-somalia-security-idUSKBN0P104220150621> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Sheikh A., Omar F.), *Car bomb targeting UAE officials kills 3 Somali soldiers in Mogadishu*, 24/06/2015, <http://af.reuters.com/article/topNews/idAFKBN0P41LI20150624?pageNumber=2&virtualBrandChannel=0&sp=true> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Reuters (Omar F. e.a.), *Somali Islamists warn against "immoral culture" at hotels, beaches*, 02/09/2015, <http://www.trust.org/item/20150902110947-d2c23/?source=fiOtherNews2> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Jorgic D.), *Failure to pay soldiers threatens Somalia's war on Islamists*, 08/10/2015, <http://uk.reuters.com/article/2015/10/08/uk-somalia-security-insight-idUKKCN0S21GE20151008> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Sheikh A. e.a.), *Small group of Somali al Shabaab swear allegiance to Islamic State*, 23/10/2015, <http://www.reuters.com/article/2015/10/23/us-mideast-crisis-somalia-idUSKCN0SH1BF20151023> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Sheikh A., Omar F., Obulutsa G.), *Car bomb kills three in Somali capital, al Shabaab say behind blast*, 19/12/2015, <http://www.reuters.com/article/us-somalia-blast-idUSKBN0U20B820151219> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Reuters (Sheikh A.), *Suicide bomber kills three in Somali capital, police say*, 02/01/2016, <http://www.reuters.com/article/us-somalia-blast-idUSKBN0UG03O20160102> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Sabahi online, *Citizens, religious leaders call for unity after Mandera bus attack*, 24/11/2014, <http://allafrica.com/stories/201411250359.html> [geraadpleegd op 15/12/2014]
- Sabahi Online, *Al-Shabaab massacres 36 at Mandera quarry, Kenyan security leaders replaced*, 02/12/2014, <http://allafrica.com/stories/201412030270.html> [geraadpleegd op 18/12/2014]
- Sabahi Online, *Somalia's new bank seeks to spur economic growth*, 24/12/2014, <http://allafrica.com/stories/201412290742.html> [geraadpleegd op 12/01/2015]
- Sabahi Online, *Somalia forms counter-terrorism police unit*, 07/01/2015, http://www.waltainfo.com/index2.php?option=com_content&task=view&id=16922&pop=1&page=0&Itemid=132 [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Sabahi Online, *Somalia: Somali Forces Tighten Security in Mogadishu*, 20/01/2015, <http://allafrica.com/stories/201501210391.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Sabahi Online, *Al-Shabaab ousted from Lower Jubba towns, 2 commanders captured in Gedo*, 29/01/2015, <http://allafrica.com/stories/201501210391.html> [geraadpleegd op 26/01/2015]
- Sahan (Bryden M.), *The Decline and Fall of Al-Shabaab? Think Again*, 04/2015, <https://somalianews.files.wordpress.com/2015/05/bryden-decline-and-fall-of-al-shabaab-22v2015.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Sahan Journal (Abukar H.M.), *Will ISIS woo al-Shabaab into the fold?*, 19/03/2015, <http://sahanjournal.com/isis-al-shabaab-somalia/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Sahan Journal (Jama-Aflaawe M.), *Somalia's democratic transformation: General election in 2016 looks impossible*, 28/04/2015, <http://sahanjournal.com/somalias-democratic-transformation-general-election-2016-looks-impossible/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Sahan Journal (Dahir A.M.), *A weekend in Mogadishu*, 13/06/2015, <http://sahanjournal.com/weekend-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Sahan Journal (Hujale M.), *OpEd: Is AMISOM willing to unify and empower Somali National Army?*, 08/07/2015, <http://sahanjournal.com/amisom-sna/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Sahan Journal (Dahir A.L.), *Books Over Bullets*, 26/08/2015, <http://sahanjournal.com/mogadishu-international-book-fair/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Shabelle Media Network, *Somalia: Two Suspects Arrested Over Mpeketoni Killings*, 18/06/2014, <http://allafrica.com/stories/201406181363.html> [geraadpleegd op 19/06/2014]
- Shabelle Media Network, *Somalia: Two Gov't Soldiers Shot Dead in Mogadishu*, 23/07/2015, <http://allafrica.com/stories/201407230912.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Shabelle Media Network, *Somalia: Amisom Troops Killed 7 Unarmed Civilians*, 01/08/2015, <http://allafrica.com/stories/201508010244.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Shabelle Media Network, *Somalia: Parliament Staff Member Shot Dead in Mogadishu*, 15/08/2015, <http://allafrica.com/stories/201508170464.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Shabelle Media Network, *Somalia: 100 Arrested in Mogadishu Security Sweep*, 11/10/2015, <http://allafrica.com/stories/201510121723.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Shabelle Media Network, *Galmudug Forces Recapture Amara From Al-Shabaab*, 13/10/2015, <http://allafrica.com/stories/201510140145.html> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Shabelle Media Network, *Somalia: Somali MPs Drop the Impeachment Motion Against President*, 14/10/2015, http://allafrica.com/stories/201510140268.html?utm_medium=twitter&utm_source=twitterfeed [geraadpleegd op 25/09/2015]
- Shabelle Media Network, *A Hand-over Ceremony Held In Garbaharey Town*, 29/10/2015, <http://shabellenews.com/?p=16928> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Shabelle Media Network, *Kaliil appoints new mayor for Garbaharey town amid tensions*, 30/10/2015, <http://shabellenews.com/?p=16973> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Shabelle Media Network, *Somalia: Somali Police Conduct Security Sweep Outside Mogadishu, Detain Al Shabaab Suspects*, 20/11/2015, <http://allafrica.com/stories/201511201601.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Shabelle Media Network, *Somalia: Three Killed As Al Shabaab Attacks Police Station in Mogadishu*, 02/01/2016, <http://allafrica.com/stories/201601020084.html> [geraadpleegd op 19/02/2016]
- Shabelle News, *Somalia: Heavy clash kills 1, wounds 2 others in Abudwaak town*, 08/09/2015, <http://shabellenews.com/?p=13616> [geraadpleegd op 12/10/2015]
- Shabelle News, *Lawyer & nephew of Somali president killed in Mogadishu drive-by-shooting*, 07/10/2015, <http://shabellenews.com/?p=15220> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Shabelle Media Network via AllAfrica, *Somalia: Bomb Under Car Seat Wounds Three, Including Senior Govt Official in Mogadishu*, 18/11/2015, <http://allafrica.com/stories/201511190355.html> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Shabelle Media Network via AllAfrica, *Somalia: Somali Intelligence Official Killed By Car Bomb Explosion in Mogadishu*, 10/12/2015, <http://allafrica.com/stories/201512101629.html> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Shabelle Media Network via AllAfrica, *Somalia: Mogadishu Airport Comes Under Seaborne Fire*, 14/12/2015, <http://allafrica.com/stories/201512141362.html> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Shabelle Media Network via AllAfrica, *Somalia: A Military Officer Gunned Down in Mogadishu*, 26/12/2015, <http://allafrica.com/stories/201512281960.html> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Somalia Newsroom, *As al-Shabaab Release Video on Happiness of Fighters, Drone Strike Kills Senior Leader*, 04/02/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/02/04/as-al-shabaab-release-video-on-happiness-of-fighters-drone-strike-kills-senior-leader/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somalia Newsroom, *Will Al-Shabaab Follow Boko Haram and Pledge Loyalty to ISIS?*, 12/03/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/03/12/will-al-shabaab-follow-boko-haram-and-pledge-loyalty-to-isis/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somalia Newsroom, *Analysis: Somalia's Hopes for 2016 Elections Hang In the Balance*, 01/10/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/10/01/analysis-somalias-hopes-for-2016-elections-hang-in-the-balance/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somalia Newsroom, *Somalia Ponders Alternatives to One Person-One Vote Elections in 2016*, 01/07/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/07/01/somalia-ponders-alternatives-to-one-person-one-vote-elections-in-2016/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somalia Newsroom, *Puntland, Galmudug, ASWJ, and the Somali Government Set to Face Off over Federalism Disputes*, 10/07/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/07/10/puntland-qalmudug-aswj-and-the-somali-government-set-to-face-off-over-federalism-disputes/> [geraadpleegd op 12/10/2015]
- Somalia Newsroom, *As Madobe Wins the Presidency, Jubaland Politics Remain Highly Contested in Somalia*, 18/09/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/08/18/as-madobe-wins-the-presidency-jubaland-politics-remain-highly-contested-in-somalia/> [geraadpleegd op 26/10/2015]

- Somalia Newsroom, *Analysis: Somalia's Hopes for 2016 Elections Hang In the Balance*, 01/10/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/10/01/analysis-somalias-hopes-for-2016-elections-hang-in-the-balance/> [geraadpleegd op 22/10/2015]
- Somalia Newsroom, *UPDATE: Somalia Discusses Complicated Next Steps for 2016 Elections*, 23/10/2015, <http://somalianewsroom.com/2015/10/23/update-somalia-discusses-next-steps-for-2016-elections/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somali Current, *Somalia: Attitudes towards elections and democracy in Mogadishu*, 15/12/2014, <http://www.somallicurrent.com/2014/12/15/somalia-attitudes-towards-elections-and-democracy-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somali Current, *The new police unit that has got Mogadishu talking*, 17/06/2015, <http://www.somallicurrent.com/2015/06/17/the-new-police-unit-that-has-got-mogadishu-talking/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somali Current (Ali A.M.), *On the Other Side of Mogadishu*, 16/08/2015, <http://www.somallicurrent.com/2015/08/16/on-the-other-side-of-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Somali Current, *Al Shabaab Beheads Three Youths In Somalia*, 14/09/2015, <http://www.somallicurrent.com/2015/09/14/al-shabab-beheads-three-youths-in-somalia/> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- Somali Current (Ibrahim H.), *Somalia is no Longer a Failed State: Rhetoric or Reality?*, 26/12/2015, <http://www.somallicurrent.com/2015/12/26/somalia-is-no-longer-a-failed-state-rhetoric-or-reality/> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Somali Current, *Al Shabab says it was behind the car bomb that killed a former defense minister*, 16/02/2016, <http://www.somallicurrent.com/2016/02/16/al-shabab-says-it-was-behind-the-car-bomb-that-killed-a-former-defense-minister/> [geraadpleegd op 17/02/2016]
- Somali Update, *Somalia Needs Urgent Efforts To Protect Civilians From Violence*, 22/07/2015, <http://somalupdate.com/articles/7169/Somalia-Needs-Urgent-Efforts-to-Protect-Civilians-from-Violence> [geraadpleegd op 26/10/2015]
- Somali Wayn, *For the first time in more than 20 years, petrol stations have re-opened in Mogadishu to fill empty tanks*, 14/12/2014, <http://somalwayn.org/?p=22700> [geraadpleegd op 16/01/2015]
- Strategic Intelligence News (SIN), *Mogadishu Security Operations Nets Up-to 100 Suspected Al Shabaab Militants*, 07/08/2015, <http://www.intelligencebriefs.com/mogadishu-security-operations-nets-up-to-100-suspected-al-shabaab-militants/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Citizen, *Kenya and UNHCR plan to repatriate 500,000 refugees*, 06/11/2015, <http://www.thecitizen.co.tz/News/-Kenya-and-UNHCR-plan-to-repatriate-500-000-refugees/-/1840340/2944210/-/10uo0tmz/-/index.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Guardian, *Somalia's deputy prime minister hurt in deadly suicide bombing*, 20/02/2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/feb/20/somalias-deputy-prime-minister-hurt-in-deadly-suicide-bombing> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Guardian, *Al-Shabaab claims responsibility for deadly Somalia hotel attack*, 27/03/2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/mar/27/scores-dead-al-shabaab-hotel-gun-attack-mogadishu-somalia> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Guardian, *Al-Shabaab militants kill 10 in attack on Somali education ministry*, 14/04/2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/apr/14/somali-education-ministry-mogadishu-al-shabaab-rebels> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Guardian, *Mogadishu hotels come under deadly attack*, 10/07/2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/10/gunmen-storm-hotel-somalian-capital-mogadishu> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Guardian, *Terror in Westgate mall: the full story of the attacks that devastated Kenya*, 18/07/2015, <http://www.theguardian.com/world/interactive/2013/oct/04/westgate-mall-attacks-kenya-terror> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- The Guardian, *US killed al-Shabaab senior leader in Somalia airstrike, Pentagon says*, 07/12/2015, <http://www.theguardian.com/us-news/2015/dec/07/al-shabaab-leader-killed-airstrike-isis> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- The Guardian (Chonghaile C.N.), *Somalia stumbling along 'bumpy and difficult' path to peace and prosperity*, 25/01/2016, <http://www.theguardian.com/global-development/2016/jan/25/somalia-stumbling-bumpy-difficult-path-peace-prosperity-nicholas-kay-al-shabaab> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- The Guardian (Burke J.), *Al-Shabaab militants retake Somali port*, 05/02/2016, <http://www.theguardian.com/world/2016/feb/05/al-shabaab-militants-retake-somali-port-merka-african-union> [geraadpleegd op 19/02/2016]
- The Jamestown Foundation (Roble M. A.), *Mogadishu's Dilemma: Who's in Control?*, in *Terrorism Monitor*, Volume: 11, Issue: 12, 14/06/2013, <http://www.refworld.org/docid/51bef47c4.html> [geraadpleegd op 24/06/2013]
- The Jamestown Foundation (West S.), *Al-Shabaab to Face Different Direction after Appointment of New Leader*, in *Terrorism Monitor*, Volume: 12, Issue: 21, 07/11/2014, http://www.ecoi.net/local_link/290173/410447_en.html [geraadpleegd op 15/12/2014]
- The Jamestown Foundation (Roble M.A.), *Al-Shabaab: On the Back Foot but Still Dangerous*, in *Terrorism Monitor*, Volume XIII, Issue 2, 23/01/2015, pp. 6-8, http://www.jamestown.org/uploads/media/TerrorismMonitorVol13Issue2_02.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Jamestown Foundation (Brandon J.), *Al-Shabaab violence in Somalia and Kenya underscores group's resilience*, in *Terrorism Monitor*, Volume XIII, Issue 12, 12/06/2015, pp. 1-2, <http://www.jamestown.org/uploads/media/TerrorismMonitorVol13Issue12.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Jamestown Foundation (Brandon J.), *Al-Shabaab Attacks In Somalia Suggest New Hardline Strategy*, in *Terrorism Monitor*, Volume XV, Issue 4, 19/02/2016, http://www.jamestown.org/uploads/media/February_19_2016_TM.pdf [geraadpleegd op 19/11/2015]
- The Long War Journal (Joscelyn T.), *Shabaab's leadership fights Islamic State's attempted expansion in East Africa*, 26/10/2015, <http://www.longwarjournal.org/archives/2015/10/shabaab-leadership-fights-islamic-state-expansion.php> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The New York Times (Gittleman J.), *Shabab Militants Learning to Kill on a Shoestring*, 06/04/2015, http://www.nytimes.com/2015/04/07/world/africa/setbacks-press-shabab-fighters-to-kill-inexpensively.html?_r=0 [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Standard, *Kenyan Forces Kill 15 Suspected Al-Shabaab Militants In Operation To Capture Jilib Town In Somalia*, 25/10/2015, <http://somaliamediamonitoring.org/october-26-2015-morning-headlines/> [geraadpleegd op 30/10/2015]
- The Star (Shephard M.), *Star exclusive: Somalia's new war order*, 25/05/2014, http://www.thestar.com/news/world/2014/05/25/star_exclusive_somalias_new_war_order.html [geraadpleegd op 16/11/2015]
- The Times (Starkey J.), *Segregation and security: life inside MIA*, 11/05/2015, <https://global.factiva.com> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Traoré B., *Somalie, d'une intervention à l'autre : la paix introuvable?*, in *Perspectives Internationales*, numéro 3, 01-06/2013, pp. 89-107, http://perspectivesinternationales.com/wp-content/uploads/2013/02/TRAORE_Bakary_Somalie_d_une_intervention_à_l_autre_la_paix_introuvable.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), *MOJ & Ors (Return to Mogadishu) Somalia CG [2014] UKUT 00442 (IAC)*, 10/09/2014, <http://www.refworld.org/pdfid/543438014.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Mandate*, s.d., <https://unsom.unmissions.org/Default.aspx?tabid=6255&language=en-US> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Development Programme (UNDP), *Benadir Court Complex Opens in Mogadishu*, 10/09/2015, <http://www.so.undp.org/content/somalia/en/home/presscenter/pressreleases/2015/09/10/benadir-court-complex-opens-in-mogadishu.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Children's Fund (UNICEF), *UNICEF and the EU work to end Somali child recruitment*, 17/09/2015, http://www.unicef.org/somalia/media_17020.html [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *New procedures set for Somali refugees to return home voluntarily from Kenya*, 11/11/2013, <http://www.unhcr.org/528102b49.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia. HCR/PC/SOM/14/01*, 01/2014, <http://www.refworld.org/docid/52d7fc5f4.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Total IDPs by region. November - 2014*, 05/12/2014, <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/download.php?id=1492> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) e.a., *Interagency Rapid Assessment Report. Dharkenley Evictions*, 03/2015, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Rapid%20Assessment%20Report%20-%20Dharkenley%20Evictions%20March%202015%20final%20.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR urges Kenyan government rethink on Dadaab closure announcement*, 14/04/2015, <http://www.unhcr.org/552d12c49.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Voluntary return and reintegration of Somali Refugees from Kenya. Pilot Phase (8 December 2014 – 30 June 2015). Evaluation report*, 30/06/2015, http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1443702358_560b962f9.pdf [geraadpleegd op 30/10/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Yemen receives over 10,000 new arrivals by sea since start of conflict, many tricked that fighting is over*, 14/07/2015, <http://www.unhcr.org/55a4e6c66.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *116 Somali refugees from Kenya land in Mogadishu, spearheading new phase of voluntary repatriation*, 05/08/2015, <http://www.unhcr.org/55c1fadd9.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (Strand Holm A.), *Return to Somalia: No longer a refugee*, 07/08/2015, <http://www.unhcr.org/55c517346.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somali Refugees in the Horn of Africa and Yemen*, 09/2015, <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/download.php?id=1741> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (Ferry S., Strand Holm A.), *One war forced a family to flee Somalia, and now another has forced them to return*, 14/09/2015, <http://www.unhcr.org/55f3cbbc9.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Total IDPs by Region. Sep – 2015*, 06/10/2015, <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/download.php?id=1740> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *More support needed for Somali refugees going back home from Kenya*, 16/10/2015, <http://www.unhcr.org/5621084a9.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Refugees continue to reach Yemen by sea despite conflict*, 27/10/2015, <http://www.unhcr.org/562f882b9.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somali Refugees in the Horn of Africa and Yemen*, 01/2016, <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/download.php?id=1816> [geraadpleegd op 11/02/2016]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia | Total Internally Displaced Persons*, 03/02/2016, <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/download.php?id=1815> [geraadpleegd op 11/02/2016]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *WEEKLY UPDATE |Support to Voluntary Repatriation of Somali Refugees from Kenya. Total reporting period: 8 December 2014 to 1 November 2015, s.d.*, <http://data.unhcr.org/horn-of-africa/download.php?id=1752> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Forced evictions in Mogadishu 1 JAN – 28 FEB 2015*, s.d., <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCR-ForcedEvictionsinMogadishu-JAN-FEB2015.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Human Rights Council, *Report of the independent expert on the situation of human rights in Somalia, Bahame Tom Nyanduga. A/HRC/30/57*, 29/09/2015, http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session30/Documents/A-HRC-30-57_en.doc [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations News Centre, *Expanding role of UN Office in Somalia will require increased investment, Security Council told*, 14/10/2015, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=52266#.Vi4IK7d0zIU> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations News Centre, *Security Council enhances role of UN support office in Somalia*, 09/11/2015, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=52498#.VIL2Bbd0yP8> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Banadir region – Mogadishu City*, 16/03/2012, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/120316_Administrative_Map_Banadir_A4.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Humanitarian Bulletin Somalia March 2015*, 24/04/2015, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA%20Somalia%20Humanitarian%20Bulletin%20March%202015.pdf>

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Humanitarian Bulletin Somalia. April 2015*, 25/05/2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/ocha_somalia_humanitarian_bulletin_april_2015.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Humanitarian Bulletin Somalia October 2015*, 19/10/2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/151019_somalia_humanitarian_bulletin_september.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Somalia: Humanitarian Response Plan. January-December 2016*, 11/2015, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2016_somalia_hrp_final.pdf [geraadpleegd op 11/02/2016]

United Nations Population Fund (UNFPA) (Semu-Banda P.), *A safe house for GBV survivors in Mogadishu*, 02/09/2015, http://countryoffice.unfpa.org/somalia/2015/09/02/12733/a_safe_house_for_gbv_survivors_in_mogadishu/ [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2014/140*, 03/03/2014, <http://www.refworld.org/docid/531ef31f4.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary General on Somalia. S/2014/330*, 12/05/2014, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1432126.pdf> [geraadpleegd op 25/06/2014]

United Nations Security Council, *Letter dated 10 October 2014 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council. S/2014/726*, 15/10/2014, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2014_726.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. January 2015. S/2015/51*, 23/01/2015, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2015_51.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Conflict-related sexual violence. Report of the Secretary-General. S/2015/203*, 23/03/2015, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1429094254_n1508136.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Children and armed conflict. Report of the Secretary-General. A/69/926-S/2015/409*, 05/06/2015, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1510923.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2015/331*, 12/05/2015, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2015_331.pdf [geraadpleegd op 26/10/2015]

United Nations Security Council, *Letter dated 12 July 2013 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council. S/2013/413*, 12/07/2013, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2013_413.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Resolution 2124 (2013). S/RES/2124 (2013)*, 12/11/2013, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2124.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Resolution 2232 (2015). S/RES/2232 (2015)*, 28/07/2015, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2232.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2015/702*, 11/09/2015, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2015_702.pdf [geraadpleegd op 26/10/2015]

United Nations Security Council, *Letter dated 18 September 2015 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council. S/2015/731*, 21/09/2015, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2015_731.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations Security Council, *Letter dated 9 October 2015 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council. S/2015/801*, 19/10/2015, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2015/801 [geraadpleegd op 26/10/2015]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2016/27*, 08/01/2016, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1600065.pdf> [geraadpleegd op 11/02/2016]

United Nations Support Office for AMISOM (UNSOA), *UNSOA Mandate*, s.d., <http://unsoa.unmissions.org/unsoa-mandate> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United Nations News Service, *UN deploys new special force to protect staff in Mogadishu*, 18/05/2014 <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=47820> [geraadpleegd op 19/12/2014]

United States Department of State, *Terrorist Designations of Ahmed Diriye and Mahad Karate*, 21/04/2015, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2015/04/240932.htm> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United States Department of State, *Country Reports on Terrorism 2014 - Foreign Terrorist Organizations: al-Shabaab*, 19/06/2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c7305f.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United States Department of State, *Country Reports on Terrorism 2014 - Somalia*, 19/06/2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c73f15.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United States Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 25/06/2015, <http://www.refworld.org/docid/559bd53c12.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United States Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Special Case: Somalia*, 27/07/2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73b9d6.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, *Verslag van een schriftelijk overleg*, 22/04/2015, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2015/04/22/beantwoording-kamervragen-over-eutm-somalie/beantwoording-kamervragen-over-eutm-somalie.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Voice of America (VOA), *Somali President Extends Amnesty to al-Shabab Fighters*, 28/10/2014, <http://www.voanews.com/content/somali-president-extends-amnesty-to-al-shabab-fighters/2500126.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Voice of America (VOA), *Suicide Car Bomber Kills 4 in Mogadishu*, 04/01/2015, <http://www.voanews.com/content/large-blast-rocks-mogadishu/2585068.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Billow A., Joseph D.), *Somali President Renews Amnesty Offer for Al-Shabab Members*, 28/01/2015, <http://www.voanews.com/content/former-al-shabab-commander-urges-others-to-surrender/2616855.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Attack Near Mosque Shows al-Shabab Capabilities Intact*, 20/02/2015, <http://www.voanews.com/content/attack-near-mosque-shows-shabab-capabilities-intact/2652984.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *Somali Forces End Al-Shabab Siege of Mogadishu Hotel*, 28/03/2015, <http://www.voanews.com/content/reu-blast-gunfire-at-popular-mogadishu-hotel/2696816.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *Al-Shabab Attack on Somali Ministry Kills 18*, 14/04/2015, <http://www.voanews.com/content/explosion-gunfire-at-somalia-education-ministry/2718205.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *Al-Shabab Kills Regional Somali Lawmaker*, 18/04/2015, <http://www.voanews.com/content/reu-al-shabab-kills-regional-somali-lawmaker/2725014.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Billow A.), *At Least 7 Dead in Mogadishu Restaurant Bombing*, 21/04/2015, <http://www.voanews.com/content/car-bomb-explodes-outside-busy-mogadishu-restaurant/2728372.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *US to Reopen Embassy in Somalia*, 05/05/2015, <http://www.voanews.com/content/united-states-reopen-embassy-somalia/2750828.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Billow A.), *Somalia Listed as Worst Country for Maternal Health*, 20/05/2015, <http://www.voanews.com/content/somalia-listed-as-worst-country-for-maternal-health/2780435.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *Official: Killed Somali Lawmaker Was Shot by Soldiers*, 24/05/2015, <http://www.voanews.com/content/official-says-killed-somali-lawmaker-was-shot-by-soldiers/2788820.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *Dozens Killed as Somali Forces, Al-Shabab Clash*, 20/06/2015, <http://www.voanews.com/content/al-shabab-raids-kill-dozens-in-somalia/2830675.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Attacks Expose AMISOM Weaknesses*, 01/07/2015, <http://www.voanews.com/content/al-shabab-attacks-expose-amisom-weaknesses/2845768.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *More Bodies Found in Rubble of Bombed Mogadishu Hotel*, 27/07/2015, <http://www.voanews.com/content/more-bodies-found-in-rubble-of-bombed-mogadishu-hotel/2880158.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Joseph D., Maruf H.), *US-Trained Somali Commandos Fight Al-Shabab*, 31/07/2014, <http://www.voanews.com/content/us-trained-somali-commandos-fight-against-al-shabab/1968832.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *AU Soldiers Indicted for Alleged Wedding Attack*, 21/08/2015, <http://www.voanews.com/content/au-soldiers-indicted-for-alleged-wedding-attack/2927260.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *Bomb Explodes Outside Somali Presidential Palace*, 22/09/2015, <http://www.voanews.com/content/bomb-explodes-outside-somali-presidential-palace/2972842.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Qaida or Islamic State? Issue Simmers Within Al-Shabab*, 30/09/2015, <http://www.voanews.com/content/africa-al-shabab-decides-al-qaida-or-islamic-state/2986035.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Former Somali Intelligence Director Questions Troops' Capabilities*, 03/11/2015, <http://www.voanews.com/content/former-somali-intelligence-director-questions-troops-capabilities/3035311.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Voice of America (VOA), *Somalia: US Drone Strike Hits al-Shabab Positions*, 22/12/2015, <http://www.voanews.com/content/un-official-says-somalia-is-no-longer-a-failed-state/3113490.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Voice of America (VOA), *At Least 20 Killed in Al-Shabab Attack on Somali Restaurant*, 22/01/2016, <http://www.voanews.com/content/twenty-killed-in-militant-attack-on-somali-restaurant/3157297.html> [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Voice of America (VOA) (Milton M.), *Kenya Says It Killed Al-Shabab Intel Chief*, 18/02/2016, <http://www.voanews.com/content/kenya-says-it-killed-al-shabab-intel-chief/3196181.html> [geraadpleegd op 19/02/2016]
- Wacaal Online, *Female journalist survives assassination attempt in Mogadishu*, 05/2015, <http://wacaal.com/2015/05/female-journalist-survives-assassination-attempt-in-mogadishu/#sthash.UErftk1f.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Wacaal Media, *Gunmen killed An Elder in Mogadishu, 3rd assassination in the capital in a day*, 06/2015, <http://wacaal.com/2015/06/gunmen-killed-an-elder-in-mogadishu-3rd-assassination-in-the-capital-in-a-day/#sthash.Q8nt5REX.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Wacaal Media, *A Somali Soldier shot dead in Mogadishu, his Gun seized by Unknown assassins*, 02/07/2015, <http://wacaal.com/2015/07/a-somali-soldier-shot-dead-in-mogadishus-bakaro-market/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Wacaal Media, *Aden Aden airport staffer shot dead in Mogadishu's Wadajir district*, 19/10/2015, <http://wacaal.com/2015/10/aden-aden-airport-staffer-shot-dead-in-mogadishus-wadajir-district/#sthash.kIJFgauG.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Wacaal Media, *NISA unveils new plans to up the fight against Al-shabaab*, 04/11/2015, <http://wacaal.com/2015/11/nisa-unveils-new-plans-to-up-the-fight-against-al-shabaab/#sthash.vpR6a1fX.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Wacaal Media, *Aden Ade airport official killed in Mogadishu*, 09/11/2015, <http://wacaal.com/2015/11/aden-ade-airport-official-killed-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Wacaal Media, *Shariif Hassan survives double attack on his way to Mogadishu*, 11/2015, <http://wacaal.com/2015/11/shariif-hassan-survives-double-attack-on-his-way-to-mogadishu/#sthash.BDbbJkRc.dpuf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Wacaal Media, *Senior government official gunned down in Mogadishu*, 12/2015, <http://wacaal.com/2015/12/senior-government-official-gunned-down-in-mogadishu/> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Warya Post (Abdulah F.), *Swift and well coordinated response to today's Al-Shabaab attack in Mogadishu*, 14/04/2015, <http://www.waryapost.com/swift-and-well-coordinated-response-to-todays-al-shabaab-attack-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Warya Post, *Major drops in remittances to Somalia*, 08/10/2015, <http://www.waryapost.com/major-drops-in-remittances-to-somalia/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- World Bulletin, *Somali official killed in Mogadishu shooting*, 15/02/2015, <http://www.worldbulletin.net/news/155077/somali-official-killed-in-mogadishu-shooting> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- World Bulletin, *Blast rocks Somali capital; 2 feared dead*, 24/02/2015, <http://www.worldbulletin.net/world/155650/gunmen-kidnap-frenchwoman-and-yemeni-driver-in-sanaa> [geraadpleegd op 16/11/2015]

- Xinhua, *Somalia beefs up security over terror threats*, 08/03/2015, http://news.xinhuanet.com/english/2015-03/08/c_134048891.htm [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Xinhua, *Al-Shabaab militants nabbed in major swoop in Mogadishu*, 21/05/2015, http://news.xinhuanet.com/english/2015-05/12/c_134232951.htm [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Xinhua, *Africa Focus: War-torn Somalia opens 2nd bank in capital*, 22/05/2015, http://news.xinhuanet.com/english/2015-05/22/c_134259579.htm [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Xinhua, *Al-Shabaab kills 8 policemen in Mogadishu*, 20/06/2015, http://news.xinhuanet.com/english/2015-06/20/c_134343484.htm [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Xinhua, *1st LD: Car bomb kills 2, injures 4 in Mogadishu*, 07/07/2015, http://www.china.org.cn/world/Off_the_Wire/2015-07/07/content_36003298.htm [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Xinhua, *Nephew of Somali president shot dead in Al-Shabaab attack*, 07/10/2015, http://news.xinhuanet.com/english/2015-10/08/c_134690143.htm [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Xinhua, *Feature: Mogadishu's glitzy suburb, the face of resurgence in Somalia*, 23/10/2015, http://www.china.org.cn/world/Off_the_Wire/2015-10/23/content_36877662.htm [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Xinhua via United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Unknown gunmen kill two aid workers in Somalia: police*, 14/12/2015, <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refdaily?pass=52fc6fbd5&id=566faf6f5> [geconsulteerd op 13/01/2016]
- Xinhua, *At least 1 killed in Mogadishu car bomb attack*, 10/01/2016, http://news.xinhuanet.com/english/2016-01/10/c_134995151.htm [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Xinhua, *UNHCR repatriates over 6,000 Somali refugees from Kenya*, 21/01/2016, http://news.xinhuanet.com/english/2016-01/21/c_135032953.htm [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Xinhua, *At least one killed, 5 others wounded after huge blasts in Mogadishu*, 01/02/2016, http://news.xinhuanet.com/english/2016-02/01/c_135065091.htm [geraadpleegd op 11/02/2016]
- Xinhua, *At least 2 killed in car explosion in Somalia: police*, 05/02/2016, http://news.xinhuanet.com/english/2016-02/05/c_135078476.htm [geraadpleegd op 17/02/2016]
- Xinhua, *At least 7 killed in heavy fighting in Somalia*, 17/02/2016, http://news.xinhuanet.com/english/2016-02/17/c_135104165.htm [geraadpleegd op 17/02/2016]